

Alte Drucke

Postillae Sive Conciones ... In Epist. & Euang. de Sanctis ... memoria

POSTILLÆ SI-||VE CONCIONES REVE-||REND. D. IOANNIS FERİ, ||
Metropolitanæ Moguntinæ Con-||cionatoris absolutiss. || In Epist. & Euang. de
Sanctis, quorum à Festo || Pascæ vsque ad Aduentum in ...

Wild, Johann

Antverpiae, 1559

IN DIE SANCTORVM PHILIPPI IACOBI APOSTOLORVM EVANGelium Ioannis. xiiij.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150413

IN DIE SANCTO¹ RVM PHILIPPI ET IA-

COBI APOSTOLORVM EVAN-
gelium Ioannis. xiiij.

ET ait discipulis suis: Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum? & in me credite. In domo patris mei, mansiones multæ sunt. Si quo min^o dixissem vobis, quia vado parare vobis locum, & si abiero, & præparauero vobis locum, iterum venio, & accipiam vos ad meipsū, vt vbi sum ego, & vos sitis, & quò ego vado, scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas: Domine, nescim^o quò vadis, & quomodò possumus viā scire? Dicit ei Ies^{us}: Ego sum via, veritas & vita. Nemo venit ad patrem nisi per me. Si cognouissetis me, & patrem meum utiq; cognouissetis, Et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum. Dicit ei Philippus: Domine, ostēde nobis patrem & sufficit nobis. Dicit ei Iesus: Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe, qui videt me, videt & patrem. Quomodo tu dicis: ostende nobis patrem? Nō credis quia ego in patre, & pater in me est? Verba quæ ego loquor vobis, à meipso nō loquor. Pater autē in me manens, ipse facit opera. Non creditis, quia ego in patre, & pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credere. Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio & ipse faciet, & maiora horum faciet: Quia ego ad patrem vado, & quodcunq; petieritis patrem in nomine meo hoc faciam.

B Eo-

POSTILLA P. IOANNIS FERI
EODEM FESTO EPISTO

LA SAP. V. CAP.

STabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt, & qui abstulerunt labores eorum, videntes turbabuntur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperata salutis, gementes præ angustia spiritus, dicentes intra se, pœnitentiam agentes, & præ angustia spiritus, gementes: Hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est.

SERMO PRIMVS.

SI quis ignoraret quæ Apostolorum apud Deum æstimatio sit, quid nos de ipsis credere equum sit, tum quæ eorundem dignitas, quæ maiestas, quæ beatitudo. hoc vnũ sileger & Euangeliũ: facili cõsideraret. In eo enim tanta dicendi suauitate, tam blandis verbis loquitur Christus, vt mirum sit, si non omnes cum Regina Saba nõ iam ad Salomonem, sed ad ipsum Regũ Principem Christum cum admiratione dixerimus: Beati viri tui, & beati serui tui, ij, qui stant coram te semper, & audiunt sapientiam tuam. Si, inquam, cum diligentia hanc Euangelij lectionem cogitauerimus, verè dixisse Ieremiam Prophetam inueniemus, Bonus est dominus, inquit ille, omnibus sperantibus in eam, anime quæretĩ eũ. Vis aut quæ Apostolorũ sit dignitas scire? Cuius ipsi sint Apostoli cogita. Vis quæ ipsorũ priuilegia sint discere? Quid præsentĩ illis lectione tribuatur, animaduerte: ipsa nimirũ dñi verba perpende. Non turbetur cor vestrum, neq; formidet. Creditis in Deum? & in me credite. Et: Quò ego vado, scitis, & viam scitis. Sic porrò maiestatem ipsorum ex eiusdem domini verbis colligere licet. Qui in me credit, opera quæ ego facio & ipse faciet, & maiora horũ faciet. Et quicquid petieritis patrẽ in nomine meo, hoc

Thren. 3.
Quæ Apo-
stolorum
dignitas
sit.

Quæ ipso-
rũ Maie-
stas.

hoc

hoc faciam. Sed & beatitudinē eorū cognoscimus, quod Quæ bea
ait: Accipia vos ad me ipsum, vt vbi ego sum, & vos sitis. titudo.
Et quomodo conuenientius eorū vel dignitas, vel maie-
stas, vel beatitudo quā hoc Euangelio, ostenditur? Ea
ergo propter in Apostolorum festis illo vtimur in Eccle-
sia, vt si cui minus satis fecerint vitę eorum historię, hinc
hauriat, quod pie dignoq̃ue cum fructu secum cogitet.
Quāquam & priuatę Apostolorū historię minime sint
respuendę, vt quę multa & egregia de ipsis, planeq̃ue
eiuscemodi testantur, quibus non immeritō ad amandū
& suspiciendum eos, tanquam summi Dei eximios ami-
cos, commoueremur. Nec hoc solum, verū etiam vt
sermōnes prædicationesq̃ue ipsorum diligentius audia-
mus, vt à Deo Legatos eos studiosius sequamur, vt datos 2. Cor. 5.
nobis duces ad præcedendū in via salutis. Et denique, vt Lu. 6. &
beatitudinem ipsorum, quos toties dominus beatos pro- 10.
nunciavit, appetamus. His meditationibus præsens occa-
sionem ministrat lectio: imō vero dextre, vt æquum est,
examinata ostendit vade tam illuminatum diuinarum re-
rum intellectum, tantam in omni pietate sedulitatem, tā-
q̃ue admirandam in persecutionibus patientiam concepe-
rint Apostoli: in quibus omnibus cum excellentes, tum
etiam laudatissimi fuerunt. Nec mirum, quando doctōri
tam fido tam cupidas ac diligētes aures præbuere, eaq̃ue,
vt verba vitę æternę animis reposuere. Facile autem cō-
siderare licet, nihil in hoc Euangelio à Christo præter
missum esse, quod fidum doctōrem deceat, maximē ea-
rum rerum quę Christianismus noster exigit, vt doctri-
næ puritatem, vitę pietatem, & in persecutione constan-
tem patientiam. Hęc enim omnia Christus quā perfee-
tissimē tradit. Principio enim ipsam Christianę Philoso-
phię summam vno verbo complectitur, cum ait: Ego
sum via, veritas, & vita. Nemo venit ad patrem nisi per
me. Quo verbo, inquam, ipsa Christianę ac Euangelicę
doctrinę summa comprehensa est. Ipsum enim se atque
ad eodē solum nostrę salutis principium, medium, finem-
q̃ue apertē pronuntiat. Id quod, ita esse, multa demonstra-
tione non eget. Est enim salutis nostrę principium, à
peccato ad iustitiam, ex ira Dei in ipsius transire gra-
tiam: medium, veritatem agnoscere: finis, vitam æter-

Ioan. 6.
Doctrina
Christi
perfecta.

Ioan. 14.

nam apprehendere. Quæ quidem omnia per vnum Christum consequimur, qui vnum & essentiale verbum Dei, apprehensus ad Deum ipsum, hoc est, à peccato ad iustitiam, à mendacio & errore ad veritatem, à morte tandem ad vitam, à damnatione ad salutem ducit. Præter Christum, quicquid vsquam est, peccatum est, error est, mors & perditio est. Proprie ergo ipse dixit: Ego sum via, veritas, & vita. Via incipientium, veritas proficientium, vita sum ego perfectorum. Sum via quæ ducit, veritas quæ lucet, vita quæ nutrit. Via ego sum vitæ, veritas doctrinæ, vita quæ salutis æternæ. Via ego sum exemplo, veritas promissione, vita remuneratione. Via sum ego quæ non seducit, veritas quæ non fallit, finem non habens vita. Ego via quæ credentem duco, ego veritas quæ confidentem me veracem facio, vita ego quæ credentem & confidentem me saluo. Et quid multa? Nemo venit ad patrem nisi per me. Hæc summa Christianæ philosophiæ est. Christus enim fundamētum est, in quo superedificandum est. Christus lapis angularis est, qui nos in spiritali structura conseruat. Et quidē in nullo alio salus, nec vllū aliud nomen datum sub cælo hominibus, in quo saluari possumus. Hic est, inquit pater, filius meus dilectus in quo mihi bene complacuit: ipsum audite. An non hoc est totam Christianæ doctrinæ summam breuibus comprehendere? Simili compendio hic Christianæ vitæ summam perstringit dicens: Quò ego vado scitis, & viam scitis, ac si dicat: Quò ad patrem ego vadam & ad regnum sempiternum properem, scitis. Vidistis exemplum meū: quòd si salutem vultis, sequimini. Qui enim me sequitur, in tenebris non ambulat. Hoc verò dicere, summam Christianæ vitæ complecti est: vt non quæ super terram sed quæ sursum in cælo sunt queramus, vbi Christus est in dextra Dei sedens. Tum vt eadem via qua Christus præcessit, nos sequamur. In his enim duobus vniuersa Christianorum vita consistit. Hoc ergo secundum quod Christus hic docet.

Iam tertio tolerantiam in aduersis suadet. Et hac parte pluribus vtitur, quandoquidem carni nihil insuauius, imò nec difficilius quicquam videtur, quàm patienter aduersa perferre. Diuersis igitur cōsolationibus hic nos erigit.

1. Cor. 3.

Math. 21.

Acto. 4.

Matt. 17.

Ioan. 8.

Col. 3.

erigit. Primum cum ait: Creditis in Deum? & in me credite. Vt enim nulla Deum potestas aut vis deijcit, ita nec me nec meos in me credentes vlla franget aduersitas. Non ergo cruce aut tentatione inuadete deseri vos à Deo arbitremini; ecce enim ipse ego crucem baiulo, filius ille dilectus Dei nihilominus permanens. Hoc solum caute, ne quis vestrum tanquam homicida, aut malefici conuictus patiat. Si verò præter meritum vestrum quid, aut propter iustitiam patimini, beati estis. In Deum ergo creditis? & in me credite. Deum munificum & beneuolum patrem habetis, talem me quoque habebitis: ne quid addubitetis. Agite ergo cum Paulo gloriantes dicamus. Si Deus pro nobis, quis contra nos? DEVS est qui iustificat, quis est qui condemnet? Christus est qui etiam interpellat pro nobis, quis accusabit aduersus nos? Secundum, quo nos consolatur, est quod ait: In domo patris mei, mansiones multæ sunt. ac si diceret: Ne persecutionem formidetis: pro vita æterna certamen subitis. Complacuit patri vestro, dare vobis regnum suum. Et non sunt condignæ passiones huius vitæ, si conferantur ad illius regni gloriam. Tum & momentanea huius temporis est tribulatio: parat sempiternam & omni comparatione maiorem gloriam. Non est ergo quod desperetis. In domo patris mei mansiones multæ sunt, vbi abundè omnia refundentur vobis, inquam, quibus regnum illud paternum iam inde ab origine mundi præparatum est, quique ad illud ab æterno prædestinati estis. Nihil igitur vobis timendum est. Nemo enim vos de manu patris mei potest rapere. Iam verò quo tertio nos consolatur, est: Iterum autem veniam ad vos, & accipiam vos ad meipsum, vt vbi ego sum, & vos sitis. An non ingens hæc consolatio est? Cui non ablimile est, quod in Isaia dominus loquitur: Ad punctum, & in momento dereliqui te, & in magnis miserationibus congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam à te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui. Hoc modo & hic loquitur: Accipiam vos ad meipsum: hic in gratiam & tutelam meam, illic in æternam gloriam. Ita planè vt confidenter cum Paulo liceat dicere: Siue viuimus siue morimur, domini sumus. Quod si cum Christo sumus, quod nos malum

1. Pet. 4.

Rom. 8.

Luc. 12.

Rom. 8.

2. Cor. j.

Matt. 25.

Eph. 15.

Ioan. 10.

Isa. 54.

B 3 solici-

solicitabit, quod bonum desiderabimus? Imò quid boni sine Christo, aut quid omnino mali cum Christo erit? Quarto quo nos affictos consolatur, est: Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet. Quibus sanè verbis ineffabilis virtus ac maiestas fidei describitur: fidei, nimirum, quæ omnibus fortior,

1. Ioan. 3. mundo, morte, ipsoque adeò diabolo deuicto, se ex omni persecutionum genere eripit. Christo attestante

Marc. 17. cum ait, omnia possibilia esse credenti. Sicut & alibi dimatth. 21. scipulis loquitur: Si habueritis fidem, dicetis huic monti, tollere & mittere in mare, & fiet. Vnde & Paulus con-

Philip. 4. stantissimè loquitur: Omnia possum in eo qui me confortat. Et: In his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Et quid mirum, si tam multa ac tanta credenti in Christum possibilia sint? Per fidem enim Christo vnitur, & incorporatur. Vnitur Christo Spiritum ipsius concipit, qui omnipotens est ipse, & hominem in quo est, fortem ac potentem facit. Id quod clarè in Apostolis videre est, quos idem ille Spiritus tam fortes atque magnanimos effecit, vt gaudentes à Iudeorum Concilio discederent, ac pro voluptate ducerent, pro nomine Iesu contumeliam pati. Eadem fortitudine & Martyres fuere induti, qui in maximis etià ac vehementissimis cruciatibus, præter laudem & gratiarum actiones vix quicquam sonabant. Nimirum hoc illud est, quod Dauid cecinit: Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, domine, consolationes tuæ lætificauerunt animam meam. Cum ergo tantum fortitudinis robur in se credentibus promittit Deus, nemo fidelis à persecutionis facie timeat. Postremo & quintam consolationem addit, dicens: Quicquid petieritis patrem in nomine meo, hoc faciam. Et quæ homini in angustiis posito validior esse queat consolatio? Scire preces suas exaudiri, nec vlla se omnino petitione frustrari? Ex quibus omnibus considerare licet, quanta cum diligentia Christus docuerit, quàm nihil quod ad spiritualem & æternam salutem nostram facit, prætermiserit. Vnde nò im merito in Ioële Iustitiæ doctor dicitur. Pari ergo diligentia ipsum Apostoli audiuerè, ab eius ore, tanquam à Deo dati doctoris, pendentes, sicubi minus dicta perciperent,

Psal. 93.
Ioel. 2.

rent,

rent, interrogauere. Vt hic in Thoma primum, deinde etiā in Philippo videre est. Et quid miramur eos in omni spiritali sapientia sciētia & cognitione tantū profecisse? Ecce quomodo planum fit, par illud Apostolorum Philippū & Iacobum edoctos fuisse tribus ijs partibus, quarum memini: nec nouisse solum quid credendum, quomodo viuendum, quo affectu in persecutionibus perstandum sit, verū etiam eadem alios doeuisse. Iacobus quidem id præstitit Ierosolymis, vbi primus Episcopatum tenebat: Philippus vero in Syria & Asia partibus. Vterque piē vixit, hic inter Gentes, ille in Iudæis: vterque fortissime succubuit, cū hic præcipitatur à Templo, ille crucis ignominiam sustinet. Et hæc illa sunt, quæ credentes hodie admiramur atque prædicamus: laudanda profecto, & pro meritis extollenda. Verū quod excellentior eorum laus est, eo pudor noster maior est, qui eodem licet, quo ipsi, docemur magistro, nihil tamen proficimus. Inuenias enim, qui ne quidem norint ad religionem pertinentia, & si qui norunt, quod norunt faciunt minimē. Norunt alij (concedam) & faciunt quod æquum & iustum iudicant: sed hi tum in persecutione infirmi tolerantia atque fortitudinis laborant penuria. Minima pars restat, quæ quid credere, quomodo viuere, quæ æquanimitate aduersa perferre deceat, norint. Eo igitur diligentius hoc Euangelium cogitemus: eo etiam studiosius horum duorum exempla imitemur. Nam si porro in ignorantia perrexerimus, à Deo ipsi ignorabimur. Et qui voluntatem domini sui nouit, non autem fecerit, vapulabit plagis multis. Gratia Dei nobiscum, Amen.

SECUNDVS SERMO.

Euangelium hoc non solum duorum Apostolorū, Philippi, inquam, & Iacobi festiuitati, verum etiam hisce nostris Paschæ solennijs conuenit. Primū enim nouissimi illius sermonis Christi quo ad Apostolos usus est, non infima pars est. Deinde à capite vsque ad calcem lætis personat vocibus, quibus libenter, nec incongrue ijs solennijs vtī consueuimus. Postremo peculiaris in eo quædā Philippi Apostoli fit mētio. Vnde singulari quadā prudētia antiquitus in hanc illud festiuitatē ordinatū esse intelligimus. Simul enim hæc tria proponūtur. Si quæ

1. Cor. 14
Luc. 12.

ergo vel de Apostolorū dignitate in genere, vel de Philippo priuatim, vel deniq; latū & magnæ illi solennitati dignum sermonem audire iuuat: hoc ipsum in manus sumat Euangelium, & triplici dignam desiderio delectationem sentiet. De Apostolorū dignitate alibi dixi, quando eorum in Ecclesia frequens habetur memoria. Scriptura enim vbiq; eorum honorificam mentionem facit.

Matt. 10. Apostolos siue Dei legatos vocat, & pastores, & patres, & principes, & iudices, & dispensatores mysteriorū Dei.

Psal. 44. Et hæc quidē egregiē atq; honorificē appellationes sunt.

1. Cor. 4. Est tamen vnicum quid in hoc Euangelio, quod omnia Amicitia cætera excellit, nempe quod amici Christi intimi fuerint Christi di ac sint modò: & tales, quibus cum arcana sua omnia gnitas A-manifestauit, tum seipsum etiam impertijt. Et hæc maxima postolorū ma hominis dignitas, excellens omnia alia. Fallere enim maxima. possunt reliqua nomina, cum impijs etiam sunt obuia.

Vt in proditore Iuda, in Caypha, Pilato & alijs videre est. Iudas enim Apostolus, Cayphas pastor, Pilatus Iudex erant: nihilominus tamen Dei hostes, atq; maledictionis mancipia fuerunt. Dei autem amicitia non fallit: neq; enim in impium aliquem potest cadere. In Apostolos igitur, vt amicos Dei hodie respice: quæ dignitas quisue honos sit, Dei amicum esse, cogita. Vide vt tanquam Dei amicos existimes, ac reuerere eos, atq; imprimis hoc age,

Ioan. 16. vt ipse quoque amicus Christi sis atq; permanes. Id quod fiet si ipsi arctissimè per fidem coniunctus, strenuè sequare. Et hoc iam primo circa Apostolos cogitandum venit in genere. De Philippo priuatim innuitur,

Ioan. 14. quod subito præter omnium expectationem dicit: Domine, ostende nobis patrem, & sufficit nobis. Magni hæc ponderis quæstio. At nunc dicere, quo animo hæc Philippus quæsierit superfedeo, eò quod in Ioannem abundè satis hac de re conscripserim. Nunc verò id dico, nullam in hoc orbe meliorē esse orationem, quàm qua Christum precamur, vt patrem nobis ostendat. Et tamen nihil rarius hac petitione auditur. Multi quidem vt pacem, vt sanitatem, vt diuitias largiatur orant: sed vt patrem nobis ostendat perpauci. Ita peruersè omnia agimus, & quod postremo debuimus, primo loco dignamur: quod primum merebatur, totum obliuioni tradimus. At Phi-

lippus

lippus ordine procedit digno, qui cum temporaneum quid potuisset petere, æternū & spirituale cogitat: Dominus, inquit, ostende nobis patrē & sufficit nobis. Hunc tu quoq; precandi modum imitare, & in nullo deficies. Fons enim omnis boni Deus est, quem qui videt & agnoscit, quicquid vsquam boni est, possidet. Per ipsum enim, & in ipso sunt omnia. Peculiare quid considerandum hoc Euangelium offert, cum effectus illos lætæ resurrectionis Christi indicat. In his autem primus est, pax & gaudium. Propterea credentibus suis ait: Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Creditis in Deum? & in me credite. Secundus est, futuræ salutis spes. Propterea ait: Quod ego vado scitis, & viam scitis. Quartus est, cœlestis auxilij præsentia. Propterea ait: Ego sum via, veritas, & vita. Quintus, amicitia cum Deo est. Propterea ait: Qui videt me, videt & patrem meum. Sextus est, virtus in afflictione & cruce. Propterea ait: Qui credit in me, opera quæ ego facio & ipse faciet, & maiora hominum faciet. Sextus est, exauditiō precum. Propterea ait: Quodcunque petieritis patrem in nomine meo, hoc faciam. Hos omnes fructus sua Christus passione nobis meruit, suæque resurrectione contulit. Quir ergo miramur omnium credentium in his diebus gaudium? Vtinam autem hæc dignè cogitaremus, profecto & alacriores in labore, & æquanimiores persisteremus in afflictione. Id quod cum in his duobus, tum etiam in omnibus Apostolis videmus, qui ideo gaudentes exultarunt, quod pro nomine Christi contumeliam pati, essent digni habiti. Et hæc in genere de hac festiuitate atq; hoc ipso Euangelio dixisse sufficiat. Illud nunc porro quod sermonis huius exordium dictum est, altius inuestigemus. Permultum enim commodi adferet. Principio cum non eadem morborum causa est, non vna eademq; medicina medetur omnibus, ipsa experientia docente. Sua quisq; medicamenta requirit morbus. Idem autem de ægrotationibus animorum dicere licet, in quibus inordinatum gaudium & lætitia annumeratur, confidentia, inquam, & pusillanimitas, Aegrotationes nimirum planè contrariæ, eaq; propter vna aliqua medela curari nequeunt. Dissolutus enim & insolentibus amara & tristitia propinanda sunt.

Rom. 8.

Resurrectionis
fructus.

Ioan. 14.

Acto. 5.

Diuer-
tas mor-
borū di-
uerfitatē
medelæ
exigit.

- sunt, vt est humana imbecillitas, & peccatum, & mors,
& Dei iudicium. Deiectis verò & humilibus mitiora &
suauia porrigenda sunt, quibus erigantur, ne despera-
tionum barathrum incident. Id ipsum enim & Salomon
monens, date, inquit, siceram mœrentibus, & vinum his
qui amaro sunt animo. Bibant & obliuiscantur egestatis
suar, & doloris sui non recordentur amplius. Quomo-
do ipse etiam Christus, verus animarum medicus, Iu-
dæis quidem nimium sibi confidentibus & tumidis, tri-
stia denunciauit, quod excæcati, à Deo derelicti, à re-
gno Dei exclusi, adhuc etiam in mundi partes disper-
dendi forent: discipulis verò & electis suis vt humilibus
ac pusillanimbus, læta atq; Euangelica p̄dicauit. Id quod
eum alibi tum hic etiam considerare licet, maximè
quod ait, in domo patris mei mansiones multe sunt.
Tria nimirum innuens cognitu pernecessaria. Primo,
quæ huius vitæ sit miseria: deinde, quo anhelandum: ac
tertio, qua via pergendum sit. Et hæc ipsa plenissimè in
his duobus Philippo atque Iacobo Apostolis videmus.
Primo igitur miseriam huius vitæ insinuat, cum ait, in
patris sui domo mansiones plures esse. Nèpe hoc vult di-
cere: In terreno hoc incolatu firma sedes nulla est, non
manens locus: nihil certum, aut stabile. An autem non est
misera, sine vlla stabilitate vita? Nulla id eget demonstra-
tione, quando ipsi videmus, ac quotidie quæ sit omnium
rerum, etiã spiritualium hic vicissitudo experimur. Quis
enim tam sanctus aut perfectus est, qui certò sciat, se nō
aliquando casurum? Et quid nobis tribuimus? Quid in
operibus quæ fecimus nos confidimus? Infirmitas funda-
mentum est, ruinosā commoratio est, cum Phariseo illo
dicere: nō esse nos sicut ceteri sunt, sanctiores purioresq;
quæ omnibus alijs velle videri, diuites nullusq; egētes,
cū re vera miseri simus. Nā quod in nobis est bonum,
admodum vile, perexiguūmq; est, & (is nisi conseruet in
nobis, qui dedit) citò perditur. Ne igitur securum te dixe-
ris, quando non in mansione, sed in tugurio moraris:
magis vero qui fide stas, Paulo monitore, ne fortè cadas,
time: & illi soli innitere, qui solus refugium nostrum
& susceptor est omnium. Ille conseruare stantes, ille po-
test erigere lapsos. Si quando igitur tentationum pro-
cellas

cellas imminentes preiuderis, huc accurre, huius refugij
 auxilia quaerito: sin verò illa iā obruit te, si deiecit, si labi
 fecit, idem facito, huc suppetias petitū aduola. Hoc ipso
 enim pij ab impijs differunt. Vterq; iustus & iniquus la-
 bitur, prostratur, cadit: hic surgere non curat. Aut enim P^{sal.} 36.
 peccato excusationem prætendit, aut pertinax frontem
 perfricat, nec Deum veritus nec hominem. Ille verò & si
 ceciderit, non tamen collidetur: quia dominus supponit Roma. 8.
 manū suam, vt etiā ipsa peccata ipseq; lapsus illi coope-
 rentur in bonū. Humiliatur enim lapsus, ac magis timet.
 Sic Dauid de seipso loquens ait: Impulsus euersus sum P^{sal.} 117.
 vt caderem, inquit, & dñs suscepit me. Ex his ergo omni-
 bus manifestum sit, nihil in terris firmum esse, nihil sta-
 bile. Verū enim uero in domo patris mei, inquit Chri-
 stus, mansiones multæ sunt. Huc ergo tandem aliquan-
 do cōuertamur, vbi vera atq; tuta nobis est habitatio. Et
 bene mansiones, hoc est, domus manētes dicuntur: illic
 enim verè libereq; ab hostium incurfisib; cū securitate
 viuemus: illic tentoria & vmbracula ad auertendos tur-
 bines & æstum tentationum. Vbi autem securitas, illic
 gaudium. Sapiens ille noster expectationem iustorū læ-
 titiam esse asserit. At quæ lætitia quódue gaudium erit,
 vbi fruemur tandem quod hic expectamus? Non oculus Isaïæ. 64.
 vidit, nō auris audiuit, quæ preparauit Deus electis suis,
 teste Isaïa. Illic ergo in domo patris nostri, sempiterna
 vita erit. Quam enim modò viuimus vitam, conuenien-
 tius mortem dixerimus quàm vitam: quod quotidie ma-
 gis magisque iam inde ab incunabilis in mortem incli-
 namur. Adde, hos dies & breues & malos esse, illic cō-
 tra in domo patris nostri æternos atq; bonos. Et hoc ip-
 so adhuc Dei bonitatem consideramus apertius, qui illic
 breuem vitā esse voluit, vbi dies mali sunt. In illam ergo
 domū Dauid Propheta aspirabat, cum diceret: Quis da-
 bit mihi pennas sicut colūbæ, & volabo & requiescā? Et P^{sal.} 54.
 Vnam petij à Domino, hanc requirā, vt inhabite in do-
 mo tua Domine. Et Iob: Omnibus diebus vitæ meæ ex-
 spectabo, inquit, donec veniat immutatio mea. Illuc verò
 non nisi per medios hostes trāsire licet. Hoc ergo tertio
 ex Christi verbis cōsiderare licet: via qua pergendū est.
 Hæc via semita crucis est, tentationum obicibus structa
 est.

P^{sal.} 54.P^{sal.} 26.

Iob. 14.

- Acto. 14. est. Per multas enim tribulationes, Paulo teste, oportet
 Lucæ. 14. nos intrare in regnum Dei. Per passionē Christus hinc
 in suam transijt gloriam, per medios hostes nobis etiam
 sequendus est. A leua enim dextraq; densissimas cōspi-
 cimus hostium turmas, eiusmodi nimirum, qui vndique
 nos & anima atque corpore infestant. Impij enim homi-
 nes corpus, nequam verò Spiritus animam conātur oc-
 cidere. Et quid hic factō opus est? Qui in mundo mili-
 tiam exercent, scuta sinistra gestant: & hunc morem plu-
 rima Christianorū turba imitatur: cum qua ratione cor-
 pus & quæ corporis sunt, nulla dextræ, hoc est, animæ,
 cura tacti, tueri possint cogitant. At longè diuersa Pau-
 2. Tim. 2. lus nos monet. Nemo militans Deo implicat se negotijs
 secularibus. Idemq; alibi iustitiæ armatura, per gloriam
 & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, per
 1. Cor. 6. mortem & vitam, per diuitias & egestatem iubet perirū-
 pere. Sed vtraq; parte conuenientibus armis instructis
 opus est. Quod si corporis vita in periculum adducitur,
 vtendum est patientia, non malum pro malo rependen-
 dum est. At a dextris nostris contra animam si insurre-
 xerit hostis: hic armis opus est, repugnandum atq; cer-
 tandum est. In primis verò serpentina vtamur prudentia:
 summam rei, ipsum caput, mentem, inquam, atq; fidē
 galea salutis muniamus, Dauid sequentes qui ait: Pro-
 uidebam Dominum in conspectu meo semper, quoni-
 am a dextris est mihi ne cōmouear. Quæ autem & quid
 tandem a sinistris, in secularibus, nocebit aduersitas, si
 Dominus ipse a dextris vitam animæ contegens, cōser-
 uet? Via igitur ad paternam sedem, crucis & afflictionū
 est semita. Hoc est quod dicit: In domo patris mei, mā-
 siones multæ sunt, ac si diceret: In tribulationibus affli-
 ctionibusq; fluctuantes, spei vestrę ancoram in cœlestis
 patriæ litus projicite. Tumidum hoc mundi mare sæui-
 at licet, spes tamen futuræ gloriæ omnia mitigabit ad-
 uersa: sedatisq; fluctibus eucta tranquilla videbitis. Qua
 certē Domini sui promissione Paulus Apostolus ita re-
 creatus fuit, vt gloriari etiam in ipsis tribulationibus,
 ijsq; uehementissimis, potuerit. Non ergo quæ ante
 1. Cor. 6. oculos modo sunt, sed futura prospiciamus. Id quod idē
 Paulus vult, cū vt Deū glorificemus, eumq; corpore
 atq;

atque adeò in hac mortali carne portemus, monet: non irrationabilium animatum in morem quasi impositum contra voluntatem nostram portemus iugum, sed spontaneè, Dei nostri in ipsa tribulatione agnoscentes voluntatem, illi obsequantur. Hac voluntate Philippus ait: Domine ostende nobis patrem & sufficit nobis. Sic Iacob Apostolus suadet: Omne, inquit, gaudium exstimate fratres, cum in varias tentationes incideritis, scientes quòd probatio fidei vestræ patientiam operetur.

Matth. 27

Ioan. 14.

Iacob. 1.

IN DIE S. CRVCIS

EVANGELIUM

Ioannis III.

ERat homo ex Phariseis Nicodemus nomine, princeps Iudæorū. Hic venit ad Iesum nocte, & dixit ei: Rabbi, scimus quia à Deo venisti magister. Nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Respondit Iesus, & dixit ei: Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuò, non potest videre regnū Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo nasci, cum sit senex? Nunquid potest in ventrem matris suæ iterato introire, & renasci? Respondit Iesus: Amen amen dico tibi, nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnū Dei. Quod natum est ex carne, caro est: & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non mireris quia dixi tibi, oportet vos nasci denuò. Spiritus ubi vult spirat, & vocem eius audis, sed nescis unde veniat aut quò vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei: Quomodo possunt hæc fieri? Respondit Iesus, & dixit ei: Tu es magister in Israël, & hæc ignoras?

aliquid in hac cruce mysterium latere conuincunt. Id quod non ignorates ij qui ante nos fuere Patres nostri, tot signa vbique erexere, tot festos dies memoriasq; instituerunt, ac celebrauerunt. Certè quod ad externos ritus, etiamnū videas obseruari. Cæterum, fides, deuotio, pietas, dignaq; memoria maxima ex parte à multis euauerunt. Proinde amplius mihi nunc quid de Cruce dicendum est. Nulla huius festiuitatis utilitas præter emendationem nostram est. Tria autem, ne nos longiore mora teneam, indicabo tantū. Primo, quid sit ipsa crux, quā tanta gloria Christianus orbis celebrat. Secundo, quā ratione possit fide apprehendi ac teneri. Postremo, quomodo ea ad vitæ emendationem vti conueniat: quæ tria necessario cognoscimus, si tamen hoc crucis festum dignè celebrare volumus. Principio, inquam, quid sit illa crux (neque enim id pauci ignorant) quæramus. Vultus quidem hominum, cū crucis appellationem audit, solum illud lignum, in quo Dominus suspensus est, aut (si quid præterea) alia quædam signa, quæ forma illa Crucis repræsentantur, cogitat. At longè diuersa Pauli est sententia. Nam vbique crucis mentionem faciens, non lignū illud, sed eum qui pependit in ligno, imò totam illam actionē crucis intelligit. Et ita quidē nos de ea & cogitare & dicere conuenit. Quando ergo crucis imaginem vides, aut crucis eulogia audis, Christū cruci affixum cogita, sitq; is tibi tanquam ob oculos positus crucifixus. Hoc faciēs, sanctam crucem, in qua Christiani gloriamur & triūphamus, certissimè tenes. Sed hic dupliciter laboramus. Primò, quo externarum in Ecclesia cæremoniariū institutum pertineat, cogitandū erat: & ecce in his externis inhaeremus tantū. Deinde etiā qui hos ritus circa externum signum crucis simpliciter idolatriam dicant, inuenies: Vtrobique error. Procul dubio enim quicquid hodie circa hanc crucem fit in Ecclesia, quasi digito in Christū in ea passum & mortuum commōstrat. Et hoc ipsum intelligere licet ex parte prima statim acclamatione: Nos autē gloriari oportet in cruce domini nostri Iesu Christi, in quo est salus, vita, & resurrectio nostra, per quem saluati & liberati sumus. Attendite quid verba velint. Non dicimus, in qua, vel per quā: sed in

Galat. 6.

in

in quo, & per quem, scilicet Christum. Ecce quomodo credentes non crucis lignum sed crucifixum Iesum veneramur ac colimus. Et rectè id quidem. Neque enim lignum viuificare, aut saluare potest. Potest autem Christus Iesus: eoque merito illi salus nostra attribuitur. Nullus igitur hac parte idolorum cultus in Ecclesia cernitur. Nemo igitur quod non intelligit, iudicat: aut tanquam reprehensione dignum condemnet. Sumus enim, nescio quo facto, hoc seculo adiudicandum damnumque propensiores. Unde sit, ut non nulla quæ antè nostra sententia damnaui-
mus, postea pœnitentia ducti reuocemus: quod eiusmodi res ad virtutem & eruditionem hominum necessaria esse serò agnoscamus. De qua re alibi sæpe multa. Hoc nunc ago, ut credentes circa crucem hanc nihil præter Christum eiusque passionem cogitemus. Sitque hoc primum & fundamentum negotij. Nunc porro quod de eadem S. Cruce sentiendum, hoc est, quid de crucifixo Iesu credendum sit. Et primo quidem ipsa fide apprehendenda est. Neque enim si in parietem depingas, aut collo appensum circumferas: nisi etiam fide apprehenderis & pectori tuo inclusum serues, imò ipsi tota mente adhe-
ris, satis est. In cruce enim ac passione Christi, salus nostra & vita est: imò crux & passio Christi, Dei virtus & sapientia nobis est. Id quod in veteri etiam Testamento figuris multis adumbratum fuit. Est enim crux ac Christi passio, ipsum vitæ lignum, quod Deus in medio orbis Christiani, tanquam in paradiso plantauit. Et in ipso præsentissima nobis vita est. Tantum ne vitæ lignum aspernati, ad boni malique scientiæ arborem in fausto nimium pede curramus, ut Adam: hoc est, necessarium negligamus, ac sciolos sequamur. Deinde & arca Noë ipsa est, in qua sola turbidum huius mundi Oceanum tranare, cui etiam nos, nostrasque animas rectè ac tuto credere possumus. Iudæi propriæ iustitiæ trabe tranare volebant. Græci sapientiæ & scientiæ remigio uti volebant: sed uterque populus submersus est. Ac in Cruce ac Christi passione liberè, seposito omni metu, omnia pericula possumus euadere. Est tertio Crux nostra, scala Iacob, per quam angelos ascendere atque descendere, imò cuius summitati ipsum Deum innixum insomnis S. Patriarcha vidit. Per crucem
enim

1. Cor. 5.
Figure S.
crucis.

Gen. 2. 3.

Gene. 7.

Gene. 28.

- enim ac Christi passionem, celum nobis reueratū est, Deus ipse reconciliatus est, angeli confederati sunt. Est quarto & baculus ille in quo idē ille Iacob Iordanē trāsiit. Christi enim passio hic in itinere cōfirmat nos, ne defatigemur: reficit nos, ne succumbamus. Est quinto Mosi virga miraculorū, in quā instrumentū est, & causa. Est denique baculus, siue funda Dauid & gladius, quo Philistæū percussit. Unde Christus passionis suę tēpore ait: Nunc iudiciū mundi huius incipit: nūc princeps huius mundi eiicietur foras. Et: Consummatū est. Est sexto lignum, quo Moses amaras aquas dulces fecit. Passionis enim Christi dextra meditatio, omnē cuiuscunq; persecutionis amaritudinem suauem ac leuem reddit. Simili ratione Christi hanc crucem ligna dicimus, quæ vidua in Sarepta, vt ignem construeret, collegit. Per iugē enim passionis Christi meditationē diuini in nobis amoris iugē accēdimus. Ad hęc eadē & cneus ille serpens est, quē Moses in deserto erexit, vel ipso Christo testate, qui ait: Sicut Moses exaltauit serpentē in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitā æternam. Facit enim sedula Christi crucifixi cōsideratio, vt omne in nobis peccati venenū pellatur. Postremo crux Christi signū illud est, quod scriptū in frontibus hominū, à perditione conseruat. Et quid multa? Crux Christi tegmen est sub quod oēs verē credentes cōfugiunt, vt Dauid ait: Filij hominū sub tegmine alarum tuarū sperabūt. Et: Custodi me Domine sub vmbra alarū tuarū. Quisquis enim sub his alis cōsiderit, ab impetu Satanæ securus habitabit. Et vt in summa dicam, est crux sancta signū quo reuocātur errantes, reconciliantur peccatores, docentur ignorātes, custodiuntur morientes. Videte ergo quā conuenienter Paulus Dei eam nobis virtutem atque sapientiam esse dixerit. Hanc igitur fide & spiritali animositate apprehēdamus, & sic fortiores nos omnibus hostibus nostris, sapientiores toto hoc mūdo intelligemus. Hoc Isaias volebat dicēs: Leuabit Dñs signum in nationes, & congregabit profugos Israhēl. In die illa erit radix Iessæ, qui stat in signum populorū, ipsam Gentes deprecabuntur. Et iterū: Isaię. 66. Venient Gentes & videbunt gloriā meam: & ponam in eis

eis signum, & mittam ex eis qui saluati fuerint ad Gētes.
 Et hic quidem Sancti Crucis primus vsus est: vt eam si-
 de apprehendamus. Sed minus sufficiens, nisi & in hu-
 meros nostros susceperimus. Hinc est quod Christus
 ait: Qui nō accipit crucē suā & sequitur me, non est me
 dignus. Et iterū: Qui vult me sequi, tollat crucē suam &
 sequatur me. Et Petrus: Christus passus est pro nobis,
 nobis relinquens exemplum vt sequamur vestigia eius.
 Et Paulus: Si Christo compatimur, & cōregnabimus.
 Nec hic necesse est longē quāsitam crucem tibi compa-
 res. Apud temetipsum, ac intra domus tuæ parietes abū-
 de satis erit. Quis enim sine cruce erit, aut quis diuersi-
 tatis eius numerandæ sufficit? Priuata crux menti cuiq;
 est: habet & suam corpus quodlibet: latent & in exter-
 nis sæpe rebus, quarum quæ cuique nostrum portanda
 porrigitur, cum æquanimittate ferenda est. Dicendum
 est: Domine, fiat voluntas tua. Et cum Iob: Si bona
 suscepimus de manu Domini, mala autem quare non
 sustineamus? Et cum Michæa: Iram Domini portabo,
 quoniam peccaui ei. Et cū Machabæis: E cœlo ista pos-
 sideo: sed propter leges Dei, nunc hæc ipsa despicio: Et
 mox: Et si nobis propter increpationem & correptionē
 Dominus Deus non modicum iratus est, sed iterum re-
 conciliabitur seruis suis. Et deniq; cū Dauid: Ecce ego:
 quod bonū videtur Dño, faciat. Paratum cor meū Deus,
 paratum cor meum. Hoc esset crucem post Christum
 portare. Quanquam nec hoc satis est. Laborandū est ad-
 huc, vt vetus ille homo in nobis crucifigatur, vt non
 nos, sed Christus viuat in nobis. Quemadmodum de se-
 ipso Paulus testatur: Ego, inquit, cum Christo crucifi-
 xus sum, propterea viuō iā non ego, sed in me Christus.
 Ita ergo peccata cæteraq; vitia in nobis mortificabimus,
 si eas per contrarias ipsis virtutes diluerimus. Hoc est,
 dextram tuā clauo iustitiæ cruci affigas, ne quid iniquē
 agas, sed vnicuiq; quod suum est reddas. Sinistram verō
 eidem cruci clauo temperatiæ annectas, vt à carnalibus
 vitij abstractus, sobrietatem modestiamq; apprehēdas.
 Dextrum pedem clauo prudentiæ cruci affigas, vt fu-
 tura porro prævideas atque cogites. Sinistrū verō cruci
 cōfigas clauo fortitudinis, quo in finē vsq; perseueres.

Matth. 10

Matth. 16

1. Petr. 2.

2. Tim. 2.

Matth. 6.

Iob. 2.

Mich. 7.

2. Mac. 7.

2. Reg. 15

Psal. 107

Gala. 2.

1. Iob. 3.

3. mod. 1.

Hoc si feceris, tum demum dicere licebit: Vixi iam non ego, sed in me Christus. Hic ergo convenientissimus S. crucis usus esset, eam cordi penitus infigere, patienterque ferre, atque peccatum in nobis ipsis crucifigere ac conficere, sicque crucifixum Christum spe gloriæ futuræ à tergo sequi.

SERMO SECVNDVS.

TAntam dicendi vbertatem hodiernum mihi cùm Euangelium tum festum ministrant, vt vnde exordiri hunc debeam sermonem vix sciam. Neutrum enim volens prætermittere, vtrumque (vt video) vna vice non possum expedire. Euangelium per se excellens est, præcipium doctrinæ nostræ continens articulum: sed breui aliqua enarratione elucidari non potest. Festum etiam ipsum: quod tot tantisque acclamationibus nobis loquitur, nullo modo credentibus nobis prætermittendum est. Vbiq; enim hortamur Pauli verbis: Gloriarì oportet in cruce domini nostri Iesu Christi, in quo est salus, vita, & resurrectio nostra, per quem saluati & liberati sumus. Sed adhuc quis idoneus, intquit Paulus, quis pro dignitate propositi loqui aliquid sufficit? Imò verò quis est, qui de his dicentem patienter audire non grauatur? Hæc enim illa tempora sunt, in quibus pro multorum impietate ita Dei diuinarumq; simul rerum refriguit ardor, vt nullius nos penè rei præter Euangelij sermonem tædeat. Quicquid aliàs agimus, tempus deficit, in solis animæ negotijs nos tempori deficiamus. Et quidem de Iudeis, quos tamen scriptura ab initio malos duræque cernicis fuisse testatur, legimus, quod ipsi, mulieres atque liberi ipsorum vnà dimidiatos dies Esdræ audierint, Legis, inquam, alioqui per se plurimis in locis inamcenæ, in terpretem imitem. Licet enim huius vitæ promissionē habeat, maxima tamen ex parte grauiamandata, hisque additas comminationes continet. Audierunt tamen, & longo tempore. Verum longè melior nobis conditio est, quorum Euangelium, pauculis mandatis, maximus verò cùm huius, tum futuræ vitæ promissionibus grauidum est. At qui sit, vtille spiritus ardor, quem Esdras in suo populo vidit, in nobis considerari non possit? Sed hæc volens transeo. Neque enim hic longo sermone

Gala. 6.

2. Cor. 2.

Exodi. 32.

Nehem. 8.

sermone

mone vestras grauare aures animus est, qui hoc summis votis oro, vt vel breuissimum sermonē memoria possimus commendare: hoc Deum Optimum Maximum precor, vt vel ex quoquo aliquid possumus discere, & indies magis magisq; infantū more proficere in ijs, quę ad Religionis nostrę negotium pertinent. Profecto id si vno tantum anno assuesceremus, haud contemnendum thesaurum coaceruaremus, quo in multos annos deinde possemus vti. Breuib; igitur de vtroque, primò de Euangelio, deinde etiam de festo cōferentes sermonem concludamus. Nou me nunc Euangelium hoc diu remorabitur, quando nuper quinto ab hinc aut certē sexto Dominico die in omnib; Parochijs illud personuit. Summatim verò quędam perstringamus tantum. Quod reliquum suo quisque tempore perficiet. Pulcherrimus autem, nec parum prolixus in eo Christi & Nicodemi Iudęorū principis habetur Dialogus, qui ea in re versatur, in qua minimē Iudęis cum Christianis conuenit. Est enim de iustificatione hominis articulus. Et Iudęi quidem certissimē sibi persuadent, sufficere legem ad iustificationem, vt præterea nullius indigeant rei. Nec quicquam à Messia præter corporalem redemptionem expectant, vt restituti in Palestinam dominentur populis. Nullum præter hunc Messię vsum norunt: Iustitiam & cęli beatas sedes pro sua opinione Legis obseruationi tribuentes. Hęc illorum hac in re fides est: hęc firma stat menti sententia. Qua quidem opinione & Nicodemus hic noster ductus est. Sed ex deprauato legis atque scripturę intellectu hic error ortus est, vt a libi solidis argumentis ostensum est. Propterea Christus in hoc Dialogo, illi opinioni contrarium defendit summo studio, nactus nimirum illius rei defensorem, Scribam & Phariseum. Est autem verborum Christi hęc summa: Turbari te o Nicodeme meis sermonibus nunc non obscure in obscuro licet veneris, intelligo: cupidum te veritatis almę, qua tandem ratione iustificetur homo, considero: hætenus hęc firma tibi stetit sententia mentis, idemq; tuos edocuiſti discipulos, circuncisionem ac legē iustos ac beatos Deoq; adeo gratos facere. Huius ex me contrariū audiuiſti, ac defende

do etiam nū. Ratio est: quia oēs vos ex carne estis, hoc est, ex peccatore dānationis; obnoxio Adā procreati: natura est caro, hoc est, dānationis & maledictiois rea creatura. Et quā Deo vel in vobis ipsis, vel in operib⁹ vestris volūtas erit? Nullo igitur modo Deo placere aut iustitiā cōsequi poteris, nisi denuō nouus homo renascaris. Quodcumq; enim ex Adā est, Deus propter peccatū dānationi subiecit. Deinde nou⁹ homo esse nequis, nisi denuō renatus fueris. Postremō renascētia illa nō carnis aut sanguinis est (nihil enim à priori diuersa esset) sed aquę & spiritus. Iā verō nec spiritū scđm suscipies, nisi Deo donante. Sed nulli eū largitur ille, nisi mea prius morte impetrauerō. Secus erga atq; vos Pharisei, de hoīs iustificatione loquor. Nec concedo per legē vos, ac opera ppria iustificari, qui ecce ipse venio, vt adiutē vos ad verā iustificationē consequendā: hęc mei vel maxima causa aduētus. Sicut Moyses exaltauit serpentē in deserto, ita ex-

Num. 21.
Ioan. 3.

altari oportet filiū hoīs, vt oīs q. credit in illū nō pereat, sed habeat vitā aternā. Imō sic Deus dilexit mundū, vt filiū suū daret vnigenitū, vt mūdus saluetur per ipsum. Hic tibi iustificatio quærenda est. In me vnigenitū Dei, qui pro te omniq; populo mori paratus adsum, credas. Per ipsam enim fidē, spiritū sanctū cōcipies, qui te in baptisimi lauacro in nouū hominē trāsformet, & q. ex Adam mali est abluet, & deniq; oīm meritorū meorū participē faciet. Sic Deo & notus, & gratus & iustificatus, legē cōmodius adimplebis. Et hęc pura atq; vera de hominibus iustificatione doctrina est. Vnica hęc ad salutē via est. Ecce hic Christi verborū in hoc euāgelio sensus est. Quod reliquū est, nūc prætermitto. Quisquis enim quæ modō dicta sunt didicerit, summā hui⁹ negotij tenebit.

Quod vero ad festiuitatē hāc, quā vniuersi consensu frequentamus attinet, licet crucis nomen gerat, qđ Iudei scandalū, Gētib⁹ aut stultitia est: vnicus tamē ille Paul⁹ noster satis magnā eius occasionē offert suis verbis, quibus hodie) quanq; mutatis nōnullis) in Introitu Missę vsi sumus. Sic enī ait: mihi aut absit gloriari, nisi in cruce dñi nostri Iesu Christi, per quē mihi mūdus crucifixus est, & ego mundo. Hoc modō Paulus p. semetipso de cruce dñi loquitur: & certē vix integro sermone Pauli in his verbis

Galat. 6.

verbis sensum explicare possem. Ecclesia verò succin-
ctius aliquatò atq; apertius, cum oēs in vniuersum credē-
tes affatur. Nos, inquit, gloriari oportet in cruce Dñi no-
stri Iesu Christi, in quo est salus, vita & resurrectio no-
stra, p̄ quē saluati & liberati sumus. His verbis summā fe-
stiuatatis huius cōprehensam vides, nēpe quid sit, qd̄ illa
velit, & quis eius fructus sit. Principio quidē hęc solēni-
tas crucis noīe designat, sed tñ nō cuiuslibet crucis, sed
sanctæ, imò Christi crucis. Istāc em̄ Crux sola est san-
cta. Reliquæ crucēs oēs maledictæ sunt, quæ nō p̄ Christi
crucē sanctificātur. Ait enī lex: Maledictus oīs qui pēdet
in ligno. Hoc iudiciū est mūdi huius, crucis ignominia
affectū, aduersitatibus pressum, iniquū & à Deo spretū
putam⁹. Exemplū eius Iob est, cui vxor ait: Maledic deo.
& morere. ac si diceret: Nil tibi iustitiæ proderūt tuę, ne-
scit te, qui tamē hęc mala mittit in te. Est & Christus exē-
plo, quē cruce suspēsum à Deo percussū & maledictū
clamabāt, dicētes: Cōfidit in Deo, liberet eū nūc si vult.
ac si diceret: Dei filio nō cōuenit suspēsum esse patibū-
lo. Quin & in afflictioībus positos, quib⁹ idē videatur in-
uenias, qui se cum patiūtur à Deo derelictos ac dānatos
clamitent. Hęc est nimirū aqua illa amara, in deserto à fi-
lijs Israhē inuēta, quę tñ missa in eā per Moīen ligno, qd̄
Deus monstraauerat, amaritudinē suā līquit, redditurq;
suauior. Et hęc differentia est Christi crucis atq; nostræ.
Amara aqua, & natura promouēs nausēā, nulliq; potabi-
lis crux nostra est. Vnde ad Petrū Christus loquitur: Nō
potes me modo sequi. At vbi Christi lignū in nostrā a-
quā mittitur, sit suauior: ita vt cū Paulo dicere libeat: Si-
cut abundāt passiōes Christi in nobis, ita etiā p̄ Christū
abūdat cōsolatio nostra. Et iterū: Tribulationē, in q̄, pa-
timur, sed non angustamur: aporiamur, sed non desitui-
mur: persecutionē patimur, sed nō derelinquimur: dei-
cimur, sed nō perimus. Sēper mortificationē Iesu in cor-
pore nostro circūferētes, vt & vita Iesu manifestetur in
corporib⁹ nostris. Et iterū: Tota die mortificamur p̄pter
te, estimati sumus sicut oues occisionis: sed in his oībus
superam⁹ p̄pter eū qui dilexit nos. Et iterū: Aestimati su-
m⁹ vt seductores, & veraces: Sicut q̄ incogniti, & cogni-
ti. Quasi moriētes, & ecce viuim⁹: vt castigati, & nō mor-
tificati.

Deutr. 11

Iob. 2.

Matth. 27

Exod. 15.

Ioan. 3.

2. Cor. 1.

2. Cor. 4.

Roma. 8.

2. Cor. 6.

tificati. Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut
egentes, multos autem locupletantes. Tanquam nihil
habentes, & omnia possidentes. Et iterum: Gloriamur
in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam
operatur, patientia autem probationem, probatio verò
spem, spes autem non confundit. Ecce quomodo Chri-
sti Crux, nostræ aquæ & Crucis amaritudinem vertat
in suauitatem, Cum autem crucem nomino, nō lignū illud
in quo Christus est passus intelligo. Neque etiam Paulus
illud vult. Est enim externum quid, vita, sensūque
carens: eoque ex se nec vitam nec salutem dare potest:
& hac sola ratione nobis honori est quod Christi san-
ctissimo corpore attactum, illiusque S. sanguine consper-
sum fuit. Illa verò crux, in qua nimirum & Paulus & Ec-
clesia triumphamus, tota Christi domini passio est, hæc
salutem nobis, vitam atque resurrectionē cōtulit, hac redē-
pti atque saluati sumus. In hanc ergo commodē respiciē-
dum est. Nos autem, inquit Ecclesia, gloriari oportet in
cruce domini nostri Iesu Christi. Et hoc quidē principio
docemur, ne quæ crucis Christi pudeat. Sit licet Iudæis
scandalum, atque stultitia Græcis: nobis tamē & virtus &
sapientia dei manet. Et cur nos eius pudeat, maximē quia
non pro se sed pro nobis in ea passus est Dñs? Quod si
culpa sua tantā sustinuisset pœnā: nec ipsi nec nobis vl-
lus hinc venisset honos. Quia autem innocēs ipse passus
est, profectō est cur nō pudeat eius. Imò quia tātus pro
nostris delictis tātas exoluit pœnas, nemo quid magnum
sue crucis ignominia effecerit, dubitare potest. Quod cū
ita sit, indubitato creditur. Ex virtute enim passionis Chri-
sti redēpti ac saluati sumus, nō vnus aliquis nostrum, sed
oēs: non ab vno aliquo delicto, sed ab oibus in vniuer-
sum. Ex virtute passionis Christi, per baptismū ab origi-
nali peccato mundamur, ab actuali etiā per pœnitentiam
manumittimur, ita planē sanguis Christi emundat nos
à peccatis nostris, vt ipso testante, omne peccatum di-
mittatur, etiā in ipsam Christi personā factum, sicut ipse
quoque pro persecutoribus suis atque crucifixoribus ora-
uit: Solo in spiritū sanctū excepto delicto, quod nec hic
nec in futuro seculo dimittitur: quod sit, quando agnita
veritas blasphematur, à misericordia Dei desperatur, &

in peccatis impoenitēte atq; obdurato corde pertinaciter
perseueratur. Hæc enim sunt in Spiritum sanctum irre-
missibilia peccata. Non quod insufficiens Christi san-
guis ea delere: sed quod talia rarè agnoscuntur, imò e-
tiam quod iusto Dei iudicio ne possint agnoscere homi-
nes excæcantur. Quod si agnosceretur, certè Christi san-
guis ad delenda ea sufficeret. Ecce hæc nobis ex Christi
Cruce cōsolatio manat, hæc hodierni instituti causa est,
propterea ergo ad nos isthæc acclamatio pertinet: Nos Gal. 6.
autem gloriari oportet in cruce domini nostri Iesu Chri-
sti. Huc Crucis processiones, eiusq; in omni loco, maxi-
mè verò in templis obuia imago pertinet. Nempe vnica Rom. 8.
hæc nostra fiducia est, cum Paulo dicere: deus proprio fi-
lio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit il-
lum. Quomodo non etiam cum illo omnia nobis dona-
uit? Si Christus pro nobis mortuus est, & interpellat pro
nobis, quis est qui nos condemnet? Hæc summa est, nul-
la tam grauis tentatio est, quin Cruci huic cedat, quādo-
quidem hic per Crucem suam mundum cum suo princi-
pe deuicit. Confidite, inquit, ego vici mundum. Nec vl-
la tam dura egestas est, quæ ex huius Crucis thesauro di-
uite non soluatur, quandoquidem per illam Christus
omne bonum impetrauit. Agite ergo in omni tentatione
nostra, in omni miseria atq; tristitia ad ipsum Deum pre-
cemur dicentes: O Domine Deus, O pater misericordia-
rum, respice in nos filios tuos familiamq; tuam, pro qua
dominus noster Iesus Christus filius tuus non dubitauit
manibus tradi nocentum & crucis subire tormentum.
Hoc vnum si didicerimus precari, piè sanè ac vtilissimè
hanc festam diem peregrimus. Gratia domini nobis-
cum, Amen.

SERMO TERTIVS.

Verbum Crucis pereuntibus quidē stultitia, 1. Cor. 2.
ijs autem qui salui facti sunt, id est, nobis Dei
virtus & sapientia est. Quod hodiernū & præ-
clarum Euāgelium his explicare supersedeo,
ideo fit, quod non nunc tantum in Ecclesia legitur, &
quod alibi ipsum verbotenus explicui, maxime verò ea
Christi verba quæ huius festiuitatis instituto seruiunt: Ioan. 3.
Sicut Moses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari
C 5 oport-

Ioan. 3. oportet filium hominis, vt omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam. Hoc solum verbum causa fuit, vt hodie totus iste dialogus legeretur. Seruit enim huic festo quàm maxime, admonens nos Crucis Christi, & quid sit illa, quisque eius vsus ostēdit. Quæ res Christianis scitu sunt pernecessariæ. Cum enim omnis nostra salus, vita, resurrectio in Christi cruce est posita, vtique semper eā ob oculos versari, inq; memoria habere necesse est. At cū hodie eius peculiaris quædam habetur per omnes Ecclesias mētio, vulgus verò hominum, cū crucis vocabulum audiunt, præter lignum in quo exaltatus fuit Dominus, nihil cogitant: necessariò quid ipsa sit nunc ostēditur. Et quādo toties per anni circulum S. Crucis recordamur, pauci verò admodū conuenientē eius vsum norūt, id quoque docebitur necessariò, quod ad vsus eius pertinet. Hæc ergo hodierni instituti causa est. Ideo que huc conuenimus. Huc Christi verba de exaltato serpēte æneo pertinent. Quam historiam cū alibi latius explicauimus, nunc circa Pauli verba, huius sermonis exordio posita explicemus. Verbum crucis, inquit ille, pereuntibus quidem stultitia, nobis autem, imò credentibus omnibus Dei virtus & sapientia est. De his, inquam, verbis pauca dicam. Ac principio quidem (quod nemo rectē ignorat) Paulus hic non de eo, in quo Christus pependit, ligno loquitur. Quanquam & illud sanctum lignum, arborque sancta dicitur, Christi nimirum sancti sanctorum attactum corpore, & conspersum cruore, meritòque ac respectu huius à nobis veneratur: non tamen illa crux est, quæ Dei nobis virtus & sapientia est. Deinde nec de illa Apostolus loquitur, quæ in templis posita videtur, aut alibi sequentes antefertur: multòque minus, quas collo aut precarijs nodis pensiles ornatus causa circumferimus. Signa hæc sunt illius Sanctæ Crucis, quod crucifixum Christum representent nobis, eiusque passionis admoneant, non res ipsæ, nec in ijs aut spes, aut salus nostra consistit. Verum enimvero Paulus atq; alij verè credētes, si quando Crucis mentionē faciunt, passionem, mortem adeoque crucifixum Iesum intelligunt. In hoc enim verè est quod Paulus ait Verbum Crucis pereuntibus quidem esse stultitiam,

etc.

electis verò, Dei virtutem ac sapientiam. Id iam demonstratur, maxime quod postremo dixit. Nam quod prius posuit, demonstratione non eget, eò quod experientia doceat Iudæis simul & Græcis hanc esse stultitiam, quum in Cruce Christi gloriantes nos insipientiæ arguunt, quod Crucifixum diuino honore dignamur. Connuendum hoc illis est. Quid enim nobis illorum illusio incommodat: tantum vt per se infallibili veritate Christi Crux virtus & sapientia Dei est, ita nobis virtutem & sapientiam conferat studeamus. Quod enim esse possit, clarissime comprobatur. Sed quod huius rei argumentum adferam, quæris? Hoc igitur paucis indicemus, eoquæ libentius, quod his infaultis nimium temporibus non minima hinc proficiuntur fiducia: sepositaque impatientia & desperatione confidentius ad Deum properemus. Principio igitur certum est, omnes homines siue bonos siue malos in Christi Cruce habere posse, quod suæ cuique salutis feruiat. Boni, cõsolationem inueniunt: mali, (vt merentur) terrorem: nescij, eruditionem: infirmi, virtutem. Viuus enim liber, Christi Crux est: in quo non solum legitur, verumetiam tanquam in tabula deductum videtur, quæ mundi seuientis cõtra iustitiam, veritatẽ, & innocentiam pugna sit. Tum quid Satan molitur, quidue quærat, in Christi cruce ostenditur: nepe quæ tũ in ipso est, Dei, & quicquid diuinum est, semel vnoque momento extirpare. Ac tertio quidem, quid sit peccatũ in eadem cognoscimus, res nimirum tam grauis, adeoquæ in uisã Deo, vt ne quidẽ vnigenito vnice sibi dilecto filio Rom. 8. manumississet peccatores, nisi ipse nostras vices pernãsq; subiens immanissima turpissimæ mortis tormenta solus pro omnibus sustinuisset. Quarto denique quid nos simus, & quid: sine cruce hac Christi, in eternum mansuri eramus: nimirum, inopes, maledicti, à Deo omnibûsque creaturis derelicti, haud secus atque Christus in passione sua omnium erat ludibrio expositus. Sed in primis considerare licet in passione Christi philanthropiam, & pietate propensissimum Dei in nos homunculos affectũ. Sic enim Deus dilexit mundũ, vt filium suum daret Ioan. 3. vnigenitum: Ex quomodo non omnia simul cum ipso donauit? Qui quod charissimum habuit, dedit: quomo- Roma. 8. do

Rom. 8.

Rom. 8.

Matth. 27

Roma. 8.

do

- do quæ viliora sunt negabit? Hoc ergo primum & præcipuum quod in Cruce Christi discendum est, atque id illud pernecessarium, præsertim hac tēpestate. Cum enim in toto mūdi huius theatro nihil præter miseras exiliq; ætūnas, atq; extremam perditionem videmus: nullū vero consilium, nullū auxiliū, consolationē nullam, ab vllō homine aut creatura speramus: nihilq; tandem superest,
2. Par. 20. quàm oculos nostros cū Iosaphat ad vnum Deū attollamus: qua id audacia faciemus, aut qua fiducia ad eū accedemus, nisi ante reconciliatum illum nobis certò sciuerimus? Quod verò firmitus recōciliati nobis Dei argumentū est, ipsa passio Christi? Huius ergo o homo crucem, huius passionem respice, nec vnquam de Dei patris in te charitate dubitabis. Vade, inquit ipse Christus, & dic fratribus meis, ascendo ad patrē meū, & patrem vestrū, Deū meum, & Deum vestrum. Ac si diceret: Vade annuncia illis, ne posthac vnquam de charitate Dei dubitent: quod pro ipsis mortem subierim: filius ecce ego vnicus patris Dei, argumentum sit, eum qui hactenus mihi soli pater & Deus fuit, idq; naturalitiam ipsorū iam patrē & Deū esse, & id gratia. Et quid hinc expectandum erit? Nempe cum David deinceps in omnibus tentationibus gloriari ac dicere: Dominus refugium nostrum & virtus in omni aduersitate: propterea non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris. Et iterum:
- Psal. 79. Non recedimus à te, viuificabis nos, & nomen tuum inuocabimus. Ecce hæc omnia licet ex Christi passiōe addiscere. An verò non magnum quid esset, tantum consolationis, tantum fidei, fiduciæq; hinc domum referre? Quod periculum, quæ aduersitas sollicitare nos posset, si isthæc Davidis verba, Dauidica fiducia loqui hinc didissemus? Eadē fiducia Paulus dicit: Deus pro nobis, quis contra nos? Aut: Quis separabit nos à charitate Dei? Certus sum quod neq; mors, neq; vita, neq; angeli, neq; principatus, neq; præsentia, neq; futura, neq; altitudo, neq; profundum, neq; creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu domino nostro. Sed vnde hæc Paulo confidentia, vnde hæc illi certitudo, quod ita seposita omni trepidatione, Deū secum esse, eumq; sibi nullius posse creaturæ vim surripere? Illinc nemi-

nimirum, quod paulò ante dixerat: Iesum Christum pro nobis mortuum, pro nobis eundem apud patrem interpellare. Intelligitis, opinor, vnde hanc Paulus fiduciam conceperit, nimirum ex Cruce, passione, ac morte Christi, eiusdemque resurrectione hæc omnia defluerunt. Quod si nos quoq; eo modo Christi hanc crucem conuerteri possemus, profecto non solum cum Paulo verumetiam cum David gloriaremur dicentes: Deus refugium nostrum & virtus, propterea non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris. Et quid nobis beatius? Intendat animum quicumque pius, oro, quid isthæc verba velint examinet: haud dubie mecum confirmabit, his temporibus maiorem certiorèq; spem dari nobis non posse. Et id quidem ita esse fusiore tractatione declarabimus. Ac principio quidem inconsideranter prætereundum non est, quod Dei nomen ex ordo psalmi posuerit. Non leuitatis hoc psalmistæ indicium est, vt seculi huius solent filij, qui nihil ferè dicunt sine nominis diuini attestatione, omnia sine causa, contemptus ratione, & frustra. David verò sicubi nominis huius appellatione utitur (utitur autem sepius) fidem, dilectionem, pietatèq; suam ostendit. Memor, inquit, fui Psal. 66. Dei, & delectatus sum. Et iterum: Quid mihi est à te, aut quid volui super terram? Deus pars mea in æternum. Cer Psal. 72. te pijs omnibus singularis quædam dulcedo in hoc nomine propinatur. Nostra, id est, Germanica lingua, Deus à bono nomen habet, quia ipse solus bonus, ac fons omni scarens bonitate. An verò non ingens gaudium parit summi boni cogitatio? maximè vero quando ipsum bonum coram videtur, imò possidetur? Et quæ egestas erit illi, qui ipsum videt ac possidet? Vis hominis Deum habentis videre diuitias? Deus nostrum refugium & virtus. Nos ita legimus: Deus noster refugium, & vera virtus est. Id quod maiorem habet emphasin. Solent enim & Gentes in idolis suis confidere, eosdèq; virtutis ac refugij dignari appellationib. Quemadmodum in Ocho- 4. Reg. 1. sia Rege videre est, cui Beelzebub refugium erat. Sic Hieroboam vituli aurei, sic Moabitæ Moloch, sic Am- 3. Reg. 3. 11. monitæ Chamos, sic Philistæis Dagô 1. Reg. 5. Sic Achab Regi Baal, sic Sidonijs Aslertes 3. Reg. 11. Sic Babilonijs 4. Reg. 23. Bel.

*Ex hoc
et hinc
et hinc*

box 1

4. Reg. 1.

3. Reg. 3. 11.

4. Reg. 23.

Bel.

- Bel. Sic porro cuique Genti suū refugium & virtus, idē
 lon erat. Omnes dicere poterant: Ille atque ille, refugiū
 nostrum, Deus est: sed nulla Gens dicere potuit: hic aut
 ille Deus vera virtus, refugium nostrum certum est. Ita
 enim illa dictio (noster) intelligenda est, si spem & fidu-
 ciam adferet. Nam & homo hominem virtutem & refu-
 gium suum aliās dicere potest, at hic mihi certa virtus, ve-
 rumque refugium est, non potest. Fallit enim sepe hu-
 mana virtus: & vt Dauid ait, Vana salus hominis. No-
 lite confidere in principibus, in filiis hominum, in
 Psal. 107. quibus non est salus. Quale enim refugium homo e-
 rit alteri, qui sibiipſi non constat, auxiliū esse po-
 terit? Aegyptus homo non Deus est, equi eius caro
 sunt, non spiritus, vt Iſaias testatur. Et male dictus ho-
 mo qui confidit in homine. At beatus homo ille cuius
 Hier. 17. Deus est dominus eius, spes eius in domino Deo ipsius.
 In hunc enim solum omnis fiducia humana reponen-
 da est. Fidelis est enim in veritate sua, & veritas eius in
 Psal. 145. æternum manet: adiutor eorum qui oppressi sunt fortis:
 dat escam esurientibus, soluit vinctos, illuminat cæcos,
 erigit eklos, diligit iustos, custodit aduenas, pupillum
 & viduam suscipit. Hoc ergo Dauid vult cum dicit: De-
 us noster refugium & virtus vera est. Sed hic confide-
 randum est, quod tria epitheta Dauid Deo attribuat, eōs
 que honorificos Deo, pijs verō omnibus plena conſo-
 lationum. Refugium nostrum, virtutem nostram, &
 adiutorem nostrum dicit. Et quidem talis omnino no-
 bis necessarius erat Deus. Væ autem omnibus est, qui
 eiusmodi Deum vel non habent, vel non norunt.
 1. Pet. 5. Semper enim Diabolus nos insequitur, vt aut planē de-
 uincat, aut fatiget, aut labefactet. Aduersarius noster (ait
 Petrus) tanquam Leo rugiens circuit, quærens quem deu-
 uoret. Qua in re multis vtitur artibus. Potest quidem per
 se, tum etiā per impios homines tentat. Sic Israëlēm
 Exod. 2. perſequēbatur per manum Pharaonis in Aegypto, vt de-
 situti æquitate in terris, cogerentur Deo supplicare in
 Exod. 5. cœlis, eōq; res deduxerat, vt Domino tardante, Moſen
 conuenientes dicerent: Videat dominus & iudice, quo-
 niā fœtere fecisti odorem nostrū corā Pharaone. Eadē vi
 1. Reg. 10. Dauid inuasit Prophetam, vt loquēte sibi Ionathā dicerē

cogeretur : Viuit dominus & viuit anima mea, quia vno 3, Reg. 19.

tantum (vt ita dicam) gradu , ego & mors diuidimur.

Sic & Eliam Prophetam per Iesabel angustauit , vt tandem precaretur Dominum auferre animam suam , eò quod melior patribus suis non esset . Sic Iob persecutus Iob. 10.

est , eòque modo tractauit , iam per amicos , iam per propriam etiã coniugẽ , vt tandẽ vitæ pertæsus diceret : Tardet animã meã vitæ meæ . Similiter & Ieremiã Prophetã sollicitauit , vt tandẽ natiuitatis suę maledicẽs dici , in hæc verba prorüperet : Vẽ mihi mater mea , vt quid me peperisti ?

Plena est sacra scriptura huiusmodi exemplis , sunt vbiq̃e obuia . Quæ igitur pijs mentibus spes reliqua est , Ierem. 15.

quando hostis ille tot tamq̃ diuersis machinis cõtra eos insurgit , mentẽ atq̃ corpus impugnat ? Illa nõpe , quæ Dauid dicẽti : Deus noster refugiũ & virtus , adiutor in tribulationib⁹ , quę inuenerũt nos nimis . Id quod nõ in hoc solũ Psalmo , verumetiam multis alijs cecinit . Exẽplo sunt 17. 30. 35. & 90. Psalmi , quibus magna fiducia Deum suum refugium atque virtutem dicit . Hæc igitur pijs mentibus consolatio restat , scire quod tale ipsis super sit refugium , vtut sollicitentur & coangustentur . An autem non est consolationis plenum verbum , quod nihil nos vanẽ laborasse ostendit , qui illi Deo ac virtuti , refugioque nostro toties supplicauimus ? An non incitamento erit desidiosus , vt ea apud Deum iam nunc iterum quærant , quæ prius neglexerunt ? Sed nemo nouit , quanta sit consolatio habere refugium , nisi qui aliquando multo discrimine coangustatus & exercitatus fuit . Nouerunt Dauid , Moses , Elias , Paulus , & alij quidam , quod sit solatium afflicte menti vbiq̃e & semper ad Deum recurrere , apud ipsum certum asylum inuenire , refugio tuto atque virtute inuicta frui , in illius fortitudine ac adiutorio quiescere . Hos enim titulos idem Dauid Deo tribuit , vt sit fortitudo atque adiutorium nostrum , non in vna aliqua tribulatione , sed in omnibus , quæ inuenerunt nos nimis : cum hic corporis , illic vitæ , liberorum , facultatisq̃e periculis sollicitamur , omnibus malis expositi ingemiscimus : quibus internæ illæ sæpenumero accedunt periculationes , quibus anima & conscientia coangustantur , illis certẽ multo grauiores . Tamen in his omnibus certis-

certissimum nobis restat refugium, solus nimirum omnipotens. Noster Deus, inquit Dauid, certissima virtus est, firmum refugium, & adiutor omnipotēs. Quid ergo timebimus, etiāsi turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris? Et horum quidem omnium Christi passio ac Crux certissimum argumētum & pignus est. Hoc ipso enim quod filium dedit pater, etiam solatium, spem, adiutorium & tutelam promisit. Crucifixū ergo Iesum tenentes, inque eum intuentes, de Dei in nos amore vt dubitare nec possumus, ita nec debemus. Conuenienter ergo Paulus Christi crucem credentibus nobis Dei esse virtutem & sapientiam scripsit. Rectē etiam atque oportunē Ecclesia, vt in sola Cruce Christi gloriemur, monet. Hoc restat vt verum ipsius vsum teneamus. Gratia Dei nobiscum, Amen.

IN DIE ASCENSIONIS CHRISTI EVANGELIUM

lium Mar. xv.

Nouissimē autem recumbentibus illis vndecim apparuit, & exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia ijs qui viderant eum resurrexisse non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum vniuersum, prädicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò nō crediderit, condēnabitur. Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dēmonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super egros manus imponent, & bene habebunt. Et dominus quidem Iesus postquā locutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. Illi autem profecti prädicauerūt vbique, domino cooperante & sermonem confirmante, sequentibus signis.

Eo-

EODEM FESTO EPISTO

LA, ACTORVM I.

Primum quidem sermonem feci de omnibus o
Theophile, quæ cepit Iesus facere & docere,
vsq; in diē qua præcipies Apostolis per spi-
ritū sanctū quos elegit assumptus est. Quibus et præ-
buit seipsum vinum post passionem suam in multis
argumentis, per dies quadraginta apparens eis, &
loquens de regno Dei. Et conuescens, præcepit eis
ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent pro-
missionem patris, quam audistis, inquit, per os meū:
quia Ioānes quidem baptizauit aqua, vos autē bap-
tizabimini spiritu sancto nō post multos hos dies. I-
gitur qui conuenerant, interrogabant eū dicentes:
Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israël?
Dixit autem eis: Non est vestrum nosse tempora
vel momenta, quæ pater posuit in sua potestate:
sed accipietis virtutem superuenientis spiritus san-
cti in vos, & eritis mihi testes in Ierusalem, & in
omni Iudæa, & in omni Samaria, & vsque ad vl-
timū terræ. Et cū hæc dixisset, videntibus illis ele-
uatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.
Cumq; intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo
viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis, qui &
dixerunt: Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœ-
lū? Hic Iesus, qui assumptus est à vobis in cælū,
sic veniet quemadmodū vidistis eū euntem in cælū.

PRIMVS SERMO.

Adest rursus dierum magnæ solennitatis præteritæ
ultimus, hodie enim quadraginta illi dies, qui-
bus manifestus post passionem suam discipulos suos
consolatus est, consummantur. Faxit Deus Opt. Max.

D

vt

Acto. 1.

vt quemadmodū tēporis & causæ cōmoditas data fuit:
ita cū fructu transegiſſe id tēpus exultemus. Apostolo
rū suorū infirmitati necessario cōsuluſit Christus, quod
viuū se & manifestū, postquā resurrexisset à morte, ipsis
aliquot diebus exhibuit nepe vt quos præcedēs passio
ac crux penē in desperatione adegerat, corporea præſen
tia erigeret denuo ac cōfirmaret. Quæ vna ascēſionis do
mini in quadagesimū vsq; diem dilata causa est. Interea
verò toties totque modis apparuit, quo omnem dubita
tionem penitus ē suorū mentibus eximeret. Et cer
tē conatui respondit effectus. Ita enim multiplici appari
tione animis confirmati sunt, vt planē prioris quod ex
cruce hauserāt scandali obliſi, indubitato Christū resur
rexisse, verumque ipsum Dei filium esse crederent. Vnde
ascendente eo, nullo (vt antea) timore perterriti, flexis
genibus, vt Lucas habet, adorauerunt eū: reuerſiq; in Ie
rusalem gaudentes & alsidui mox in templo. Deum lau
dauerunt. Illud nimirum Apostoli per quadraginta hos
dies didicerant: quo certē factum est etiam, vt ascensio
nem Domini maiori pietate & feruentiores celebra
rent. Iam verò & nos quadraginta numero dies à resur
rectione hucusque transegiſimus, vnaque cū Apostolis
easde de resurrectione Domini cōſolationes audiuiſimus
cum prætereā ferē nihil aliud Ecclesia nobis illo tempo
re propoſuerit. Quod si eadem ratione isthæc omnia ex
emplo Apostolorum mentibus nostris inhærent, nulla
nunc demum admonitione opus erit: sed quod in ipsis
videmus, idem nos, pro se quisque ascendente domino
factitabit: hoc est, genibus flexis, oculis mātibusq; in cœ
lū sublatis in Christi ascēdentis gloria exultabimus, præ
uolatemq; seruuli dominum, vnanimi, voce ſequemur:
O rex gloria, Domine virtutū, qui triumphator hodie
super oēs cœlos ascēdisti, ne derelinquas nos orphanos:
sed mitte promissum patris in nos spiritū veritatis, Halle
luah. Hoc modo Apostoli ascensionē Domini celebra
runt, eodē etiā qui eos secuti sunt Christiani, vti in eorū
monumentis & historijs traditum legimus. Idē & hodiē
Christiana facit Ecclesia: & quid in his terris degēs ho
mo fructuosius ageret? Quantūverò tēporis postulatur,
si omnia que in hac Ascēſionis festiuitate cōgigerunt, ri
mari

mari

mari voluerimus: quo honore regnū suum Christus ingressus est quanto triumpho à cœli ciuib. exceptus, qua gloria cœlū omne fulserit? Non hæc humana ratione intelligi, nedum nostro sermone dici possunt. Neq; enim vllus ea perferibere Euangelista ausus fuit. Intuebantur quidem cœlum Apostoli, & Christū ascendentē oculis secuti sunt: nec dubiū, sinē tanti videre spectaculi desiderasse oēs: sed nubes eū ab oculis ipsorū suscepit, ac duo angelici ordinis viri iuxta stātes responderunt: Viri, inquirunt, Galilæi, quid statis aspicientes in cœlū? ac si dicerent: Vidistis in cœlum ascendentē, quid porrò desideratis, qđ vultis? Quod vidistis, memoria tenete, hoc credite cœtera carnalibus nō sunt obiecta obtutibus, maximē hoc tēpore, alia verò expectatur dies, quando immortalibus vobis hæc cuncta patebūt. Hic enim Iesus, qui nūc assumptus est à vobis iterū veniet ad vos, suscipietq; vos in regnū suum, vt videntes cognoscatis honorem quē ab initio habuit. Interea hac spe & fidutia viuite, vt veniens vos agnoscat suos. Ecce his duorum verbis, quæ hic credentes meditatio deceat satis significatur apertē. Tenendum est fide, Christum cœlos ascendisse, eundemq; ad iudiciū suum reuersurū esse. Agite ergo in ipso capite nostro, quod cœlos ascendit, exultemus: vt membra ipsius facti, capiti nostro inhæreamus, studiose inuigilemus. Hæc enim duo presens festiuitas postulat. Equidē nō possum nō fusius aliquid de hoc festo dicere. Licet enim superioribus annis docuerim quid Christus de ascensione sua dixerit, quid Euangelistæ de ea cōscripserint, quid passim Apostoli de ipsa etiā docuerint: tā multi tamen, tāq; præclari Psalmi, qui Christi ascendentis gloriā ac honorem prædicant hodie decantantur, vt grande existimem piaculum, si nihil inde de Christi glorificatione in medium adduxero. Et nequis hoc quasi nouum contemnat, quomodo ipse Christus in Psalmis de se scriptū esse testetur agnoscite. Nam & quosdam signatē dicit de se scriptos: vt, 8. 10. 109. aliosq; plures id genus psalmos. Id quod & Paulus nō vno in loco consuevit facere, vt in ea quam ad Romanos scripsit epistola, Cap. 15. ad Hebræos 1. 2. 3. 4. 5. Cap. Denique & in Actis idem 15. Cap. Et quid multis? Nihil tam exiguum de Christo testan-

D 2 tur

Ioan. 17.

Lucæ. 24

Mat. 21. &

12.

id est. Iesus in
mundo nō est
vniuersi. Iam
est Iesus in
cœlis. Iam
est Iesus in
gloria.

tur Euangelistæ, quin idem in Psalmis longo tempore
antè sit vaticinatum. Sed hæc nunc omittamus, quando
in sola ascensione & glorificatione Christi occupari nos
magis decet. Quod si diligenter peruestigare psalmos li-
bet, inuenimus non vnum aliquem, sed multos Chri-
sti gloriam prædicare, idque tam manifestè, vt ne Apo-
stolis quidè apertius facere licuerit faciliè. Quod si quis
hæc in controuersiam vocare voluerit, 20. 44. 46. 67.
88. 92. 96. 98. 109. 117. 131. psalmos legat & Dauid Re-
gem non tam Prophetam, quàm Euangelistam, fatebitur.
Quamquam autem omnes hi psalmi ascendenti Christi
gloriam & honorem personent: sunt tamen in eo acervo
tres (meo iudicio) præcipui, qui manifestè quid potius
hodie meditandum fiet, proponunt. Sunt autem 92. 96. &
98. quorum etiam exordium idem est, & quisque ta-
men peculiare aliquid in hac domini solennitate pen-
sandum porrigit. Primus enim simpliciter gloriam
& honorem Christi, vt per se est, enarrat. In secun-
do verò ad pios sermone conuerso, quis ascensionis vsus
atque fructus sit ostendit. Tertius verò contra impios di-
rigitur: prænunciens, quæ mala ipsis Christi ascensio mi-
nitetur. Et hæc omnia digna cõsideratione pèsanda sunt
hodie. Propterea enim ter dicit Psalmista: Dominus
regnauit: semper tamen noua additione. Primo enim cū
dixisset, Dominus regnauit, addit: decorem indutus
est. In secundo verò postquam posuisset, Dominus re-
gnauit, subdit: Exultet terra, lætentur Insulæ multæ. Sed
& in tertio, cū dixisset: Dominus regnauit, subiungit:
Iraſcantur populi. De vnoquoque ergo singillatim mi-
hi nonnihil dicendum est. Principio igitur consideran-
dum est, quod sæpius Psalmista posuit: Dominus regna-
uit. Longè enim diuersum est ab eo, quod passim in
Regum libris legimus, hic vel ille Rex tot annis præ-
fuit regno: nimirum potiti sunt illi rerum in præterito,
regnumque ipsorum finem habet, Christi verò impe-
rium manet in æternum. Potestas eius æterna, inquit Da-
niel, quæ non auferetur: & regnum eius, quod non cor-
rumpetur. Et Gabriel: Regnabit, ait, in domo Iacob in æ-
ternū, & regni eius nõ erit finis. Quod enim hic præteri-
ti tēporis positū est, Regnauit, nõ ita intelligēdū est qua
si iam

Dan. 7.

Luc. 1.

si iam præterierit Christi regnū: sed hoc potius intelligit
 propheta: Dominus suscepit regnum, incepit regnare,
 aut designatus est rex, hoc est, regni gubernacula illi tra-
 dita sunt. Nam cum cœlos, quos descenderat, ascende-
 ret: morte, cui se volens subiecerat, deuicta: maiestatem,
 qua antequam mundus fieret, apud Patrem claruit, cum
 omnis carnis potestatem accepit, vt credentibus omni-
 bus vitam largiretur æternam & excelsior factus super
 omnes principatus & potestates à dextris confidet. Om-
 nia etiam subiecta sunt ei: sortitus nomen quod est super
 omne nomen. Tandem etiam potestas illi in cœlo & in
 terra data est. Quæ omnia Propheta significat, cum ait:
 Dominus regnauit. Sed & eadē Marci verbis cōprehen-
 duntur, dicentis: Et dominus quidem Iesus postquā lo-
 cutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet à dextris
 Dei. Et hæc iam de gloria atque honore Christi dicta
 sunt. Sūt autem & alia quædam à Propheta expressa no-
 minatim, quæ ad eandem gloriam & honorem Christi
 pertinent. Non enim nude posuit: Dominus regnauit,
 sed addidit etiam dicens: decorem indutus est. Quid
 hoc sit, quæris? Iam antè pro nobis formam serui as-
 sumperat, in similitudinem hominum factus, vt ho-
 mo, nobis fratribus suis per omnia assimilatus erat: Pec-
 catum semper excipio. In tantum, inquam, se humilia-
 uerat, vt inter discipulos, non vt Dominus, sed vt
 seruus obambulans conuersaretur, tandem etiam ludi-
 brium hominum factus, & despectio plebis, vt vermis
 non homo æstimaretur. At nunc contrā serui forma
 seposita, decorem, gloriam & honorem indutus est, &
 mortalitatis disluto sacco, immortalitatis indumento
 amictus est. Quemadmodum ergo aliorum Regum
 vestimentum est aurum & purpura, ita etiam Rex no-
 ster gloriam & honorem indutus est. Hunc verò
 decorem non assumpsit tantum, verum etiam indutus
 est: quo verbo Scriptura abundantiam quandam & su-
 perfluitatem cōsuevit innuere vt Dauid ait cum de Im-
 pijs loquitur: Induantur, qui detrahunt mihi, pudore:
 & induantur sicut diploide confusione sua. Et: Induet
 quasi vestimentum suum maledictionem. Et iterum: In-
 duantur confusione & reuerentia, qui maligna loquun-

Ioan. 3.

Ioan. 17.

Ephes. 1.

Phil. 2.

Math. 28.

Marc. 16.

Psal. 92.

Philip. 2.

Heb. 2. &

4.

Luc. 22.

Psal. 21.

Psal. 92.

Psal. 108.

Psal. 36.

Psal. 34.

- Pfal. 131.** tur super me : hoc est, vbique & semper maximum de-
decus sustineant. Contrà verò de pijs loquens ait: Sacer-
dotes tui induantur iustitiam, & sancti tui exultent.
- Luc. 24.** Et ad Apostolos **CHRISTVS** : Vos autem, inquit,
sedete in ciuitate, quo adusque induamini virtute ex al-
to : hoc est, dum plenè & perfectissimè cœlitus con-
firmamini. Hoc sensu igitur hic de **CHRISTO**, quod
decòrem indutus, hoc est, summè ac plenissimè omni-
busque modis decorus ac gloriosius honorandusque fa-
ctus est, dicitur. Hinc ergo qualem regem habeamus
videre est. Sed & quod sequitur accipe: Indutus est do-
minus, inquit Phalmista, fortitudinem. Cùm enim
in forma Dei esset prius, exinaniuit semetipsum, obedi-
ens factus patri vsque ad mortem. vt ouis ad victimam
ductus erat, adeoque debilitatus, ac doloribus enervatus
apparuit, vt cœlesti per angelum consolatione conforta-
tus sit: tandem etiam in crucem confixus vt quid Patre
Deo derelictus sit quæserit. At nunc omnis ab eo reces-
sit infirmitas: imò pro infirmitate fortitudinem indutus
est fortè se ac præpotentè in cœlis Deum ostendens, qui
anteà nostri causâ debilis atq; inops in terris visus fuerat.
Vides ergo Regem nostrum nò solùm magnum ac de-
corum: verum etiam fortem, vndecunque forti tudine a-
mictû, perinde atque supra de decòre eius dictum memi-
nimus. Noc iam decòrem & fortitudinem tantum indu-
tus: quin etiam præcinxit, se hoc est ad certamen & ho-
stile eum Satana duellum armavit se, ad liberandum
suos è diabolica potestate, & ad defensionè eorû quos li-
berauit, præparauit se. Solet enim præliaturus miles gla-
dio se succingere. Qua ratione alibi etiam dominum pre-
catur propheta: Accingere gladio tuo super femur
tuum potentissime. Et alibi: **O DEVS** meus, inten-
de in adiutorium meum, ad adiuuandum me festina **Do-**
Pfal. 66. mine. Id verò hic iam completum esse canit. Præcin-
xit, inquit, se, & stans armatus in auxilium nostrum re-
spicit. Eum & Stephanus miles ducem quendam vidit
certaminis sui à dextris **DEI** stantem, tanquàm ad su-
am aliorumque strenuè laborantium defensionem pa-
ratum. Aut sic: Præcinxit se, more eorum qui aliquid o-
peris faucturi sunt: hi enim succincti esse consueuerunt,
vt

vt expeditius opus suum faciant . Ita enim & Christus iam in regi sui exaltatus solium , egregium sed præclarum opus aggressus est: nimirum Ecclesiam suam nouū quendam mundum ædificaturus . Accinctus operi, imò iam dudum ipsum opus aggressus est, primæque fundamenta locauit. Et quemadmodum in principio rerum orbem terrarum firmavit, ne commoueretur: ita nunc Ecclesiam suam supra firmam petram ædificauit, ne quid vel ipsæ inferorum portæ aduersus eam præualeant. Hoc ipsum ergo Christi gloriæ seruit, quod non solum honore & gloria indutus est, verumetiam in auxilium membrorum suorum armatus astat. Et quid ultra quæris? Sed ipsam totius negotij summam accipe. Parata est, inquit Psalmista, sedes tua ex tunc, o Deus, à seculo tu es . Ex illo tempore, dicit, quo regni tui fastigium, victo hoste, conscēdisti: parata tibi honoris sedes est: sedes, inquā regia, sedes iudiciaria, & hæc tibi in humana carne de terra ad celos cū triumpho ascēdenti ad dextrā patris posita est, vt nunc porro in æternum ei dexter assideas, cui per omnia ab initio æqualis es . Ex tunc te filium suum pater altissimus allocutus est, Sede à dextris meis. Ex tūc idem de Iudicem viuorum atque mortuorum constituit, gentesque in tuam ditionem tradidit . Nec mirum eò te dignitatis euectum esse , quando in diuinitatis natura patri cōequalis, & apud eundē ante omnes creaturas ab æterno extitisti . Ecce Christum non iam regem solum, verumetiam Deum esse. An non ergo aperte satis gloriam atque honorem Christi Propheta perscripsit? Et mūdus quidem hic impius cū suo Principe Diabolo , omnibus sæpe quibus licuit modis, hanc Christi gloriam impedire conati sunt: sed frustra attentauere impossibilia . quemadmodum & Dauid id multis patheticōs & cū exaggeratione enarratis testatur. Eleuauerūt, inquit, flumina Domine, eleuauerunt flumina vocem suā: Iudæorum nempe populus. In propria enim venit , & sui cum Ioan. 1. non receperunt: imò non solum non receperunt eum, verumetiam hostili acie persecuti sunt. Deinde & flumina eleuauerunt vocem suā, id est, sonitū. infando nimirum ore vociferātes Iudæi dixerunt. Regem non habemus nisi Cæsarem . Et : Nolumus hunc regnare super

Matt. 16.

Psal. 91.

Psal. 109.

Acto. 10.

Psal. 2.

Ioan. 1.

Ioan. 19.

D 4 nos.

Luc. 19. nos . Et tandem etiam eleuauerunt flumina fluctus suos, cum Iudæi oppressum Iesum erucifigerent . Quam Iudæorum tempestatem multarum aquarum id est Gentiu. voces secuta sunt : imò totum hoc mundi huius mare, contra vnum Iesum admirabili planè ac inaudito modo exurgens intumuit. Nunquam enim in memoria omnium hominum vel visum vel auditum fuit , totum terrarum orbem contra vnum aliquem hominem insurrexisse, eoque mirabiles dictæ sunt elationes illæ maris huius: attamè contrà mirabilior in altis dñs. Ipse enim Dominus rerum manet in æternum . Testimonia eius credibilia facta sunt nimis. Miracula enim per se, perque discipulos suos facta, in ascensione sua gloriosa, abundè eum Regem sempiternum designant. Ex his ergo quàm apertè Propheta hoc in Psalmo Christi gloriam descripserit, videmus . Sed nunquid hæc scire satis est? Minimè gentium. Quin qua ratione hæc Christi gloria commodare nobis possit cogitandum est . Id fieri qua possit ratione quæris? Dauid Prophetam audi, paucis ille docebit . In alio enim Psalmo sic loquens ait : Dominus regnauit, exultet terra, letentur Insulæ multe. Nec immerito hoc. Oportuit enim præ gaudio in Christi gloria atque ascensione & terram exultare , & Insulas multas lætari: imò & Gentes, quemadmodum in alio quodam Psalmo dicitur, manibus plaudentes, Deo in voce exultationis iubilare : quando Christi gloria communis est omnium vtilitas. Sed mundus ista conténit ac negligit. Vnde Propheta noster in fine Psalmi ad pios conuertit sermonem, dicēs: Lætamini in domino, & confitemini memorie sanctificationis eius . Addit enim in eodem Psalmo causam, cur sit lætandum iustis: Quoniam, inquit, tu dominus altissimus super omnem terram , nimis exaltatus super omnes Deos. Et vt videamus, quàm nos merito in Christi ascendenti gloria lætemur, quatuor enumerat inde defluentia commoda: quorum primum est, quod in sublimi apud patrem cœlestem aduocatus noster affidet. Vnde & Paulus ait Christum ad cœlos ascendisse, vt apud patrem pro nobis appareret. Id quod Dauid expressit dicens : Custodit Dominus animas sanctorum suorum : puta , cum illorum causam apud patrem agit.

Secun-

1. Ioan. 2.
Heb. 9.

Secundus fructus verò est: quod sua dominus ascensione certissimam spem, perfectæque ab omni malo libertatis, imò sempiternæ beatitudinis ac gloriæ contulit. Quò enim caput nostrum peruenit, eò & ià nos membra perlinemus. Vbi enim cadauer, illic & aquilæ congregantur. Pater, inquit Christus, volo vt vbi ego sum, illic & ipsi sint, quos dedisti mihi. Et iterum: Vado parare vobis locum: iterum autem veniam ad vos; & accipiam vos ad meipsum, vt vbi ego sum & vos sitis. Hoc illud nimirum est quod hic Psalmista posuit: De manu peccatoris liberabit eos. Tertia porro vtilitas est: quod sua nos ascensione docuit, quò nobis aspirandum sit, quid quærendum, imò ad quid conditi & liberati sumus: nempe, non ad terrenum sed ad cœleste regnum. Si cum Christo, inquit Paulus, confurrexistis, quæ sursum sunt quærite. Et iterum: Nostra cōuersatio in cœlis est, vnde & expectamus saluatorem Dominum nostrum Iesum Christum. Et iterum: Colligite vobis thesauros, non hic in terris, sed supra in cœlis. Hæc nos Christus sua ascensione docet, vt mentes nostræ in cœlum sint erectæ. Vnde Prophetæ subdit: Lux orta est iustis, & rectis corde lætitia. Lux illa nempe, in qua videre dantur prioribus seculis inaudita, huiusq; mundi principibus incognita: quod genus nostrum, & spem patriamq; nostram in cœlis habeamus. Et quod lumen huic luci comparari potest? Quartus fructus est, quod Christus nos tantis promissis tam amicè cōsolatus est. Ascendo, inquit, ad patrem meum & patrem vestrum. Et quid his verbis iucundius cogitari potest? Christus enim hic Deum, & patrem & Deum nostrum vocat. At patris est liberorum suorum cura affici, nutrire, conseruare, tueri; exaudire, hæreditatem ac possessiones reponere: Dei autem est fortiter suos ab omni periculo liberare. Si quando ergo dubitatiuncula aliqua mentem tuam subintrauerit, an Deus adiuuare te, an conseruare, an liberare & tueri velit, patrem tuum eum: si an possit, Deum tuum esse cogita. Et hac ratione non solum lux iustis, verum etiam rectis corde lætitia, ex vna eademque Christi ascensione orta est. An non igitur nos merito Propheta vt pro Christi gloria exultemus, hortatur? Verum enimuero ne quis arbitretur tantarum rerum causâ exulta-

- tionem sufficere: consequenter Propheta quid sub tanti regis signis faciendum sit nobis militibus, subdit: Qui
- Psal. 96** diligitis Dominum, odite malum: honor enim regis nostri (vt in alio quodam Psalmo scriptum est) iudicium
- Psal. 98.** diligit. eoque iustitiam à filiis hominum exigit. Quem-
- Leui. 19.** admodum & in lege scriptum est: Sancti estote, sicut & ego sanctus sum Dominus Deus vester. Et in Euangelio: Estote perfecti, sicut & pater vester cœlestis perfectus est. Deinde idem Regis honos postulat vt ipsi secundum scientiam, cum ratione & discretionē seruiamus, non eo modò quo inferioribus his Dominus inseruire cōsueuimus: sed cum timore ac tremore magno, cum exultatione, somnitudine ac honorarificentiā, tanquam sommo regi, quo nemo maior est. Eodem sensu Paulus suadet, vt probati ac diiudicati, corpore domini participemus. Non autem sine ratione Dauid nos monet, vt cum iudicio Regi nostro seruiamus. Inuenias enim non paucos, qui specie quidem bona, Deo seruire videantur, quorum tamen ministerium iudicio caret. Non enim ea honorificentiā, qua oportuit: non ea exultatione, aut cordis directione: non illa boni propositi perfectione: non denique illa bonæ operationis sollicitudine, vt æquum erat: sed cum pigritia, cum nausea, cum hypocrisi, quasi carnali cuidam Domino, exigui lucelli gratia seruiunt: imò non eam fidem in ministrando Deo, quā fortè hominibus exhibent, præstant. Ingenuos vero Dei seruos necesse est cum magna cura munus concreditum exequi, & postpositis omnibus alijs, secum quā diligentissimè cogitare, quæ sit huius Domini maiestas ac celsitudo, quod sublimior ipse cunctis terræ Regibus, quod potentior cunctis Dijs & exaltatus vehementer: quod sit inter potentes potentissimus: inter formidabiles terribilissimus: amabilium omnium amabilissimus. Eiuscemodi enim iudicium, eamque considerationem ante omnia honos & magnificentiā Dei exigit. Quemadmodum & Moses populo Iudaico prædicans. Non est, inquit, alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantés sibi, sicut Deus noster ad est cunctis obsecrationibus nostris. Hæc Propheta Dauid ad nos de CHRISTI ascensione prædicatio fuit:
- nempe

nempe ideo tot verbis vsus est, vt lætemur & exultemus, & in Christi regno iuste irreprehensibiles viuamus. Vnum hoc superest, vt quid Dauid Impijs timendum de hac ipsa CHRISTI ascensione denunciat, audiamus. Dominus regnauit, inquit, irascantur populi. ac si diceret: Dominus noster Iesus Christus regno præsidet suamque potentiam exercet, vtut increduli atque impij irascantur, fremant, sæuiant, insaniant: velint nolint, potentiam Maiestatemque eius sustinent: ac quantumuis repugnent, maximo suo damno pedibus ipsius prostrati succumbent. Id quod illa parabola significatum est, qua nolentibus hunc super se regnare, dicitur: Inimicos meos, illos qui noluerunt me regnare super se, adducite huc, & interficite ante me. Vnde, quod in Hebræo est, huius Psalmi initium quidam sic verterunt: Dominus regnauit, contremiscant populi. Ratio: Dominus in Syon magnus, & nomen eius cum sanctum, tum etiam terribile est. sed & iudicium omne eius est. Pater enim omne iudicium dedit filio: nec quicquam nunc post ascensionem Christi superest præter iudicium. Id quod angelici illi duo viri etiam prædicarunt: Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum. Hæc ergo dicta sint impijs, qui si nolunt Christum gloriosum simul ac mansuetum Regem suum agnoscere, velint nolunt, ipsum formidabilem regem, iustumque Iudicem sentient. Hæc igitur cum nouimus, Christi nos patienter submittamus signis, ac irreprehensibiles sub tanto duce ac rege militemus. Sic fiet vt securi atque inreperide venientem Iudicem contemplemur.

Psal. 98.

Lucæ. 19.

Psal. 98.

Ioan. 5.

Acto. 1.

SECUNDVS SERMO.

Et Dominus quidē Iesus postquam
locutus est eis assumptus est
in cælum, & sedet ad de-
xtram DEI.

Marci. XVI.

Breuis

- B**R E V I S quidem huius diei lectio est, si verba nū-
meres : tamen multas diuersi temporis historias
continet. Nam quod initio eius est scriptum : Vnde-
cim illis recumbentibus Dominum apparuisse, eorumq;
& incredulitatem & cordis duriciem exprobrauisse : si
ordinem historiæ, Euangelistarumque consensum ani-
maduertimus, non nunc in Ascensione, sed ipsa Resur-
rectionis die factū videtur, nimirum cum serō apparuit.
- Lucæ. 24** Ex Luca enim illo ipso tempore discipulorum duriciam
exprobrauisse intelligimus, his verbis : Quid turbati
estis & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte
manus meas & pedes meos, quia ego ipse sum. Palpate
& videte, quia spiritus carnē & ossa non habet, sicut me
videtis habere. Ex Ioanne verò, quod eodē vespere Euā-
gelij prædicationē discipulis commiserit, colligitur, cum
ait: Sicut me misit viuens pater, & ego mitto vos. Acci-
pite spiritum sanctum: quorū remisistis peccata, remit-
tuntur eis: & quorum retinueritis peccata, retenta sunt.
Initium ergo Euangelij huius, gesta Dominicæ resurre-
ctionis die recensere videtur. Nolo autem disceptare:
cū fieri potuit, vt nouissimo die simile quid & dixe-
rit & fecerit. quo sensu veteris Ecclesiæ procures hæc
intellegerunt & interpretati sunt. Cæterum quod Euā-
gelista in fine addit: profectos Apostolos vbique prædi-
cauisse, sine controuersia factum non est hodie, sed po-
stea quā Spiritus sanctus missus fuisset. Nam cum a-
scenderet C H R I S T V S, discipulis ne ab Ierosolymis
discederent, sed promissum patris expectarent, imò ne
omnino Ierosolymis, nisi accepto Spiritu sancto præ-
dicarent, præcepit. Itaque initium & finis huius lectio-
nis propriam suam quodque narrat historiam. Nihilò
tamen minus aliquid etiam quod huic conueniat diei,
refert: vt cū ascendisse cælos atque ad dextram pa-
tris Dei sedere commemorat. Nam ex Actis Apostolo-
rum manifestum fit, Christum quadraginta tantum die-
bus facta resurrectione in terris comparuisse. Et hæc
quidem præsens dies à Resurrectione quadragesima est,
vnde hodie ascendisse conuincitur: ideoque mi-
rum non est, nunc denuò Ecclesiam, siue (vt cum Da-
uid loquar) Sion filiam nouæ Regi suo proferre signa
lati-

lætitia. Hodie enim tandem perfectè Christus clarificatus est : hodie, inquam, Deus exaltauit illum, & nomē ipsi dedit quod est super omne nomen. Nam in eius nomine omne genu curuabitur, siue in cœlo, siue in terra, vsque in sempiternum, Ascensione enim sua verus omnium Dominus declaratus est tandem. Adhuc cum in terris videretur miraculis quæ magna & multa fecit, Dominum se terræ atque maris ostendit : quando mare pedum eius factum semita, voluntatiq; ipsius obediens, planum & tranquillum se præbuit, & multam piscium copiam Apostolis porrexit : terra verò quatuor emortuum Lazarum reddidit, Dominiq; & factoris sui mortem tremula defleuit. Ad hæc descensu suo, Inferorum quoque ac subterraneorum se Dominum esse docuit, cum fortem illius regni armatumq; custodem in atrio suo potenti manu deuicit, ligauit, inermem fecit, eripiens inde longis annis congestam prædam, portas æreas & vectes ferreos dissipans, ereptos inde reduxit, vt tum etiam cum nedum ascendisset, terrena illi atque subterranea genua flecterentur. Sed cœli ipsum aërisq; Dominum esse tunc nondum erat apertum. Hoc ipsum ergo hodie demonstratum est, quando in cœlos assumptus est, imò ipsemet eleuatis in sublimē manibus propria virtute cœlos ingressus est, vt nunc porro nemo dubitare possit, quia Dominus Iesus in gloria Dei patris est : imò etiam cum patre ac Spiritu sancto Dominus est omnium. Huc igitur hodierna festiuitas, huc etiam lætus omnium concentus, huc deniq; omnis generis preces plenæ pietatis in Deum, quibus hodie in Ecclesia vtimur, pertinent. Huc quoq; plurimi Psalmi quos Dauid Rex & Propheta in hanc solennitatem cecinit conscripsitq;, tot meditationes sanctæ, quibus olim dū res Ecclesiæ stare, fidelis populus hunc diē sanctificauit, seruiūt. Vnde cum multa & magna sint, quæ vtili cōmoditate nunc dici possint, tēporis tamē breuioris gratia, illud quod exordio sermonis huius positū erat pro cōcione declarare atq; discutere placuit, quòd quid his commodè considerari ac meditari possit, clarè indicet Dominus Iesus assumptus est in cœlū, ac sedet à dextris Dei. Hæc ipsa verba fundamentum sunt, cui præ-

Phil. 2.

Matt. 14.

Matth. 8.

Lucæ 9.

Ioan. 11.

Matth. 27

Lucæ 11.

Psalm. 106.

Lucæ 24

Marc. 16.

sens

- præfens festiuitas innitur: in quibus etiā (quod maius est) Religionis ac fidei nostræ articulus ille, quo Christum assumptū à dextris Dei sedere confidenter cōfitemur, & indubiè credimus, insiluit: hæc, inquā, corde credimus, & ore cōfitemur, multis Scripturarū testimonijs suffulta & confirmata esse. Nam & Lucas Assumptionis domini historiam duobus in locis perscripsit, & in Ioanne ipse Christus affirmans ait: Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum, & Paulus: Qui descendit, inquit, ipse est qui & ascendit super omnes cœlos, vt adimpleret omnia. Et iterum: In ipsum cœlum introiuit Iesus, vt appareat nunc vului Dei pro nobis. Et David: Ascendit Deus in iubilo, & Dominus in voce tubæ. Et: Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, accepisti dona in hominibus. Sed & Michæas Propheta de Christo loquens ait: Ascendet iter pandens ante eos. His alijsque id genus multis testimonijs scriptura quod hodie cōfitemur confirmat: vt nemo de Christi in cœlos ascensione dubitare possit. Quid verò per hanc eius ascensionē, nisi plenam perfectamque ipsius clarificationem cognoscimus? Licet enim initium illa in resurrectione sumpsit, qua apertè quis sit cognoscitur, eaque claritate apparuit, vt Thomas vnus ē numero quos elegerat duodecim, pro nimia admiratione Dominū eum pariter atque Deum exclamaret: perfectior tamen & clarius redita est, & omninò hodierna ascensione completur, vt non iam de diuinitate eius hæsitantes, sed gaudio perfusi spiritus, in Ierosolymorum urbem reuersi Apostoli, in templo laudi diuinæ instarent, plenisque pietate orationibus Christo à patris dextra sedenti supplicarent. Quo enim certius eum in cœlis sedere nouerant, hoc confidentius in ipsum preces suas dirigebant. Prædixerat quidem hanc suam ipse clarificationem audientibus turbis sæpe, sed verborum quibusdam inuolucris. Vt in Ioanne: Cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum, & à meipso facio nihil: sed sicut docuit me pater, hæc loquor. Et: Ego cum exaltatus fuero, omnia traham ad meipsum. Apertè autē eandem clarificationē suam, maxime cū iam tempus passionis instaret, discipulis suis prædixit. Venit hora, inquit,

vt

ut clarificetur filius hominis. Et in cœna: Nunc clarificatus est filius hominis, & Deus clarificatus est in eo. Et peracta cœna, Pater, inquit, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te. Omnium horum initiū quidē in resurrectione fuit, sed hodie tandem completa sunt. Tria igitur hic pijs considerata sunt. Primo clarificatio siue glorificatio, quā hodie Christi accepit humanitas. Secundo, quē nobis spes inde veniat. Postremo quis verus illius vsus sit. Quod ad primum, Marcus Euāgelista vno sane verbo ascendentis Domini nostri Iesu Christi gloriam cōplexus est, cū ait: Assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. Brevis ille quidem verborum contextus, dictūq; non difficilis, sed mysterio grauis, eoq; consideratione eget multa. Necesse enim egregiū quid sit oportet, quod de ipso solo dicitur: Sedet à dextris Dei. Licet enim & Enoch iustum à Deo in paradysum translatum, & Eliam curru igneo atque equis per turbinem in cœlum ascendisse legimus: nihil tamen est si cum Christi ascensione conferas. tum de neutro horū, quod à dextris Dei sedeat scribitur. Solus Christus est, cui pro sua reuerentia hic honos debetur. Dixit Dominus domino meo. Ecce quid dicat: Dixit Dominus nō cuius homini, nō Elię, nō Enoch: sed Domino meo. Quid verō? Sede à dextris meis. Quantus verō ille honos sit, sedere à dextris Dei, ipse Christus ostendit, dicens: Data est mihi potestas omnis in cœlo & in terra. Et Paulus ait: Deus suscitans Christum à mortuis, cōstituit ad dextram suam in cœlestibus supra omnem principatum & potestatem, & virtutem, & dominationem & omne nomen, quod nominatur non solum in hoc seculo, sed etiā in futuro. Et Petrus Apostolus de Christo loquens: Cōstitutus est, inquit, à Deo Iudex viuorum atq; mortuorum. Sed & Dauid Propheta Regius de ipso loquens: Gloria, inquit, & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum. Non aliquorum tantum, sed in vniuersum omnium operū. Et: Omnia subiecasti sub pedibus eius. Cum autē dicit: Omnia subiecta sunt ei, sine dubio nihil omniū exceptit, præter eum qui ei subiecit omnia. Sed & alibi idē Propheta de hac gloria loquitur. Dñe, inquit, in virtute tua lætabitur Rex.

Ibidena.

Ioan. 13.

Ioan. 17.

Eccl. 4.4.

4 Reg. 4

Psal. 109.

Matt. 28.

Ephc. 1.

Acto. 10.

Psal. 8.

1. Cor. 15

Psal. 20.

&

- & super salutare tuum exultabit vehementer . Desiderium cordis eius dedisti ei , & voluntate labiorum eius
- Pfal. 44.** non fraudasti eum . Et : Sedes tua Deus in seculum seculi : virga directionis , virga regni tui . Et iterum : Locutus es in visione sanctis tuis & dixisti : Posui adiutorium in potente , & exaltaui electum de plebe mea . & quæ sequuntur . Et : Dominus regnavit decorem indutus est : Indutus est Dominus fortitudinem & præcinxit se , firmavitque orbem terræ , & non commovebitur . Et iterum : Dominus regnavit , exulter terra , lætentur insulae multæ . Et mox : Confundantur omnes , qui adorant sculptilia , & qui gloriantur in simulacris suis . Adorate Dominum omnes angeli eius . Quoniam tu Dominus altissimus super omnem terram , nimis exaltatus es super omnes Deos . Ecce qua maiestate tot locis scriptura Christi clarificationem prædicat , quæ omnia vno verbo complexus est Marcus cum ait : Sedet à dextris Dei . Sed & nos eadem omnia complectimur , quando Apostolico symbolo confitemur : Ascendit ad cælos , sedet à dextris Dei . Propterea nunc hoc porro consideremus , quantum Christus servator noster alios Reges omnes honore , maiestate , atq; potentia excellat . Reliquorum Regum omnium quæcunq; potestas & maiestas , veluti flos sæni est , quæ facile decedit : imò inanis quedam vanitas est . Christi verò
- Pfal. 101.** honos sempiternus est . Ipse (inquit David) cælum nimirum & terra , & omnia quæ in eis sunt transeunt : tu autem idem ipse es , & anni tui non deficient . Huic ergo regi nostro Christo confidenter adhæreamus , ipsiusq; potenti manui nos submittamus . Cæterum nunc , quæ nobis ex hoc Christi honore spes atq; fiducia offeratur , perquiramus . Scriptura quidem ubique de illo Christi honore quasi re omnium
- Pfal. 46.** iucundissima loquitur . Nam David non solum ad exultationem mentis , verum etiam ad manuum plausum , ubicunque huius maiestatis mentionem facit , hortatur .
- Pfal. 96.** Et alibi ad prædicationem eius insulas multas terramque lætitia exultare optat . Et Christus ipse discipulos
- Ioan. 20.** suos nova quadam Evangelizatione recreaturus , ait : Vade ad fratres meos , & dic eis : Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum , Deum meum & Deum vestrum . Sic alibi eisdem ipse alloquitur : Si diligeretis me , inquit , gaudere

deretis vtiq; , quia vado ad patrem, quia pater maior me est. Quæ apertissimè conuincunt pijs omnibus ingentē spem & consolationē ex Christi ascensione ac maiestate defluere. Id quod illa etiam oratione , qua patri peracta cœna supplicat, manifestū sit. Pater, inquit, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te: Sicut dedisti ei potestatem ois carnis, vt det eis vitam æternā. Ecce igitur qua ratione Christus in tām gloriā & vsq; ad dextram patris Dei subuectus sit, omniumq; Dominus constitutus sit: nō vt excelsus ipse nos hic ex alto disperdat: sed vt ab omni malo tueatur, defendat, protegat, & denique saluos faciens ad se hinc extrahat. Cui sententiæ conuenit quod subdit: Tui erant, & mihi eos dedisti. Ioan. 17.

Et quod alibi dicit: Hæc est voluntas patris qui me misit, vt omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die. Huc etiam pertinet Ioan. 5.

quod alibi dicit: Ego cum exaltatus fuero, non dicit, disperdam omnia: sed trahā omnia ad me ipsum. Nihil ergo est quod à potentia Christi timeamus: quod speremus, plurimum. Quid enim times? Quod ipsius sis tu, atq; ille Dominus tuus cōstitutus sit audis, nō hoc vt te dāno afficiat, sed vt salutem tibi impertiat. Nec te pusillaniam reddat cōditio tua humilior: nam quod omnis illi carnis data est potestas audis. Nec super magna illa & ingentia opera Dei tantū, verū etiam super inferiora omnis generis opera constitutus est Dominus. Quicquid enim creaturæ aut operis Dei nomen meretur, siue infirmum illud, egenum, contemptibile, siue verò potens, validum, honorificum: hunc Dominum habet. Ioan. 12.

Nec denique secundum personarum respectum iudicat rex ille, sed quamcunque Dei facturam sine vlla discretionē suam agnoscit. Age ergo quicumque Dei creatura es, maximè Christiano nomine insignitus, latere & exulta. Sed ideo hæc quoque dicuntur, vt fidem & spem tuam augeas, quicumq; Christum verè omnium Dominum constitutum esse credis. Si enim hostes tui aduersum te conspirauerint, dic quæso, 'cui repugnant, tibi ne an Christo ipsi? Et quidem in ipsius manu etiam inimici tui sunt, perinde atque tu. ne quid trepides: vtrobique enim præsto est, eorumq; aduersus te conatus ipse E discernit,

- discernit, nec minori te ipso, erga te cura afficitur. An forte possessio tua, ipsa sui maiorem te Domino suo sollicitudinem habet? Quæ auri tui in arca sui cura est: An non paterfamilias & Dominus arcam simul atque es custodis: singulisque momentis latronum furumque; cladem in fidijs impigre aduersaris? Cuius verò dano auferitur? Vtique non suo, sed tuo. Si auarus de pecunia furto ablata sibi dolet: quomodo Christus iniuria credentium suorum non afficietur? An non hic ille est, qui in propheta loquitur: Qui vos tetigerit, oculi mei pupillam tagit? Et: Quicquid fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Et iterum: Saule Saule, quid me persequeris? Væ ergo incredulitati nostræ, quæ sola facit, ne hanc tantâ spem intelligamus. Non culpa in defensore aut possessore est, sed fides qua certificamur, quod ipsius nos possessio, deest. Sed ais: Vehementer mihi timeo, ne, quandoquidē peccator ego sum, cōdemnet me Dominus meus: nec vllum in me meritum conspicio, quo tantæ hæres scelicitatis designari merear. Sed frustra ab illo perditionem times, cui temet, tradideris, & quem Dominum agnoscis. Illius enim cū sancti tū peccatores peculium sunt, quemadmodum reliqua etiam manuum Domini opera omnia. Omnis lingua confiteatur, inquit Paulus, quia Dominus Iesus in gloria Dei est patris. Et iterum: Si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris, quod Deus illum suscitauit à mortuis, saluus eris. Hos magis perdet, qui cū ipsius sint, Dominum tamen ipsum agnoscere recusant. Sic enim in Luca de quibusdam loquitur, dicens: Veruntamen inimicos meos, illos qui noluerunt me regnare super se, adducite huc, & interficite ante me: quandoquidem nolunt ipsi, etiam repugnante voluntate subiugandi sunt. Nobis verò Rex non seueri mandati exactor, sed redemptor atque saluator est. Propterea, si quando lapsus peccaueris, de Christo desperare noli: non enim à regno eius excides, nisi opus Dei esse desieris. Huc ergo Sapientis dictum pertinet: Sapient. 15. Et si peccauerimus, tui sumus: scientes magnitudinem tuam. Et quod Paulus ait: Siue viuimus, siue morimur, Roma. 14. Domini sumus. Et, vt summatim omnia perstringam: Christus

Christus te suam possessione agnosceret, si modò tu Dominum illum tuum agnoueris. De hoc ipso enim maxime conqueritur, quod se Dominum nostrum agnoscere recusamus. Bos, inquit in Propheta, cognouit possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui. Israël autem me non cognouit, & populus meus non intellexit. Huc etiam illa verba quibus de seipso patrem alloquitur, dicens: Potestatem dedisti ei omnis carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Et quæ subdit: Tui erant, & mihi eos dedisti. Et mox: Pro ijs quos dedisti mihi rogo, quia tui sunt. Et: Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi ego sum, & illi sint mecum, ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi. Ecce Regis nostri magnificentiam, & quæ nobis ex clarificatione eius est, spem firmam. Agite ergo, quod Daudico Psalmo monemur, plaudentes in voce exultationis Deo iubilemus: psallamus Deo nostro, psallamus Regi. Hoc tamen non sine causa in fine monet, ut sapienter psallamus: hoc est, ut huius gratiæ, tantæque spei, ac læti nuntij verum usum apprehendamus. Et hoc nunc tertio considerandum est hodie, ne nostro magno malo impruidenter persuadeamus nobis, quasi omnia consummatè expleuerit Christus, nosque inerti otio, aut etiam carnis desiderijs effrenes dimiserit, plurimorum certè exemplo, qui audito Euangelij verbo, illud solum colligunt, quod bonorum operum contemptui, ac vitæ leuitati pro cuiusque infausto desiderio fenestrâ aperit. Nô ita patres nostri Ascensione Christi vsi sunt. Daud quidem Propheta Christi ascensionem multis ante seculis præuiderat, prædixerat & considerauerat, indeque non paruam spem conceperat. Sed nunquid ideo ad bene pieque viuendum redditus est pigrior? Minimè. Magnificè quidem decantauit & depinxit hanc Ascensionem cum ait: Tollite portas vestras principes, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ: non tamen quæ cum ipso introire volentium requiratur qualitas, tacuit: Quis, inquit, ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Nunquid ij quorum vita omni pietate vacua, omnibusque carnis desiderijs plena

Esai. 1.

Ioan. 17.

Psal. 45.

Psal. 23.

- Pfal. 14.** est? Non: sed innocentes manibus & mundo corde. Simile quid & in alio Psalmo scriptum est: Domine, inquit Propheta, quis habitabit in tabernaculo, aut quis requiescet in monte Sancto tuo? An pigri, desidioli, an bonorum operum contemptores? Minime. Sed: qui ingreditur sine macula & operatur iustitiam: qui loquitur veritatem in corde suo. Hoc etiam modò Apostoli sancti ex Domini ascensione non in falsam & inanem securitatem ducti, sed in omne opus bonum ardentiores effecti sunt. Omnes, Luca teste, vnanimiter perseverantes erant in oratione. Et: Adorantes regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno, & erant semper in templo laudantes & benedicentes Deo. Hoc modo & nos Ascensione Domini vti convenientissimum & vtilissimum est: Nempe, vt eo ardentius & perseverantius precemur, magisque omni pietati operam demus, quo Christum à dextris Dei patris sui sedere certiores sumus. Ita & Ecclesia hodie facere cōsuevit cum precatur, dicens: Oramus Domine conditor inclite, deuotos famulos respice protegens, ne nos liuor edax dæmonis obruat, demergat vel in inferos. Et: O Rex gloriæ, Domine virtutum, qui triumphator hodie super omnes cælos ascendisti, ne derelinquas nos orphanos: sed mitte promissum patris in nos spiritum veritatis. Iam nec sic precari satis est, nisi & bonis operibus, & pietati intenti fuerimus. Vos, inquit David, qui diligitis Dominum odite malum, quia honos regis iudicium diligit: diligit, inquam iustitiam & odit iniquitatem. Alia enim ratione cum Christo ascendere non possumus, quando immundum nihil & contaminatum cælos intrabit. Vnde Christus priusquàm clarificationem à patre postularet, dicit: Ego, pater, te clarificauit super terram, opus consummaui, quodd dediti mihi vt faciam. Quod si ergo cum Christo clarificari appetis: hoc age, Deum in terra clarifica, opus quod dedit tibi vt facias, perface. Et vt summam cum D. Bernardo concludam, Christus à dextris Dei sedens, dextra sua misericordiam, sinistra iustitiam tenet, imò misericordie permultum, plurimum iustitiæ: dextra sua aquam, sinistra ignem continet. Et licet secundum altitudinem cæ-
- Acto. 1.**
- Lucæ. 24**
- Pfal. 96.**
- Pfal. 44.**
- Apoc. 21.**
- Ioan. 17.**
- Pfal. 102.**

li à terra corroboret misericordiam suam supertimentes se: terribilis tamen ipsius iustitia est super filios hominum, vtrouque etiam sententia aeternitatis tibi propo-
 sita est. Huc ergo annitere, vt dextram Christi apprehendas, vt iudiciū eius euadas. Nam idem ille districtus iudex reuertetur omnium, qui mitis modo transijt.

Psal. 65.

Acto. 1.

SERMO TERTIVS.

Quod Samuel olim Propheta Saul Regi verè recte
 que loquutus est, id ipsum hodierna festiuitas re ipsa
 comprobabit: nempe, meliorem esse obedientiam
 victimam, eò quod veluti scelus idololatriæ sit nolle acqui-
 escere. Apertissimum aut id fiet, si Christi ascensionem
 cum reiectione Saul contulerimus. Quid enim Christum
 ad tantam gloriæ sublimitatem euexit, præter obedi-
 entiam? De humanitate Christi loquor. Factus enim, Pau-
 lo teste, obdiens patri vsque mortem, nempe ad crucis ig-
 nominiosam mortem. Propter quod & Deus exaltauit
 illum, & dedit illi nomen, quod est super omne no-
 men, vt in nomine Iesu omne genu flectatur, coele-
 stium, terrestrium, & infernorum. Contra verò,
 quid Saul Regem regno, præter inobedientiam eiecit?
 Pro eo, inquit ad ipsum Samuel, quod abiecasti sermo-
 nem Domini: abiecit te Dominus, ne sis Rex. Verisimile
 est quidem, aliam quoque Saul Regis fuisse iniquitatem:
 sed hoc, vnum scelus quasi solum à Samuele ipsi objici-
 tur. Quare, inquit, non audisti vocem Domini? Idque vt
 omnes, quam Deo Opt. Max. displiceat, nolle obedire
 mandatis diuinis, intelligeremus. Contra vero Christum
 plenum fuisse virtutibus dubium non est: nihil tamen
 toties eaque maiestate de eo prædicatur, quam inaudi-
 ta seculis omnibus atque parata obedientia in Isaac o-
 lim atque Ioseph adumbrata: quorum ille voluntariè se
 metipsum in victimam obtulit, hic verò fratribus suis
 germanis à quibus persecutus & venditus erat, obuiam
 processit. Vnde & Christus ipse ait: Meus cibus est, vt fa-
 ciam voluntatem eius, qui misit me, Patris, vt perficiam
 opus eius. Et iterum: Ego descendi de cælo, non vt fa-
 ciam voluntatem meam, sed eius qui misit me patris. Et:
 Sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio. Et: Matth. 26

Philip. 2.

Gene. 12.

Gene. 37.

Ioan. 4.

Ioan. 14.

Matth. 26

E 3

Non

- Non mea sed tua voluntas fiat. Et: Calicem quem dedit mihi pater, an non bibam illum? Et iterum: Opus consummaui, quod dedisti mihi, vt faciam illud. Quam sane Christi obedientiam multis exaggerat Paulus dicēs:
- Ioan. 18.** Christus cum esset in forma Dei, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo: sed exinanivit semetipsum, obediens, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo, humiliavit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. Et Isaias Propheta: omnes nos, inquit, quasi oues aberrauimus, vnusquisq; in viam suam declinauit. & posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Oblatus est quia voluit, & non aperuit os suum.
- Ioan. 17.** Hinc ipse in Psalmis loquitur: Sacrificium & oblationē noluisti, aures autem perfecisti mihi: holocaustū & pro peccato non postulasti, Tunc dixi: Ecce venio. In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam Deus meus, volui, & legem tuam in medio cordis mei.
- Philip. 2.** Hac ergo ratione Christi obedientiam Scriptura prædicat, vt intelligamus nihil æquē placere Deo, atq; promptam mandatorum suorum obedientiam. Quemadmodum ergo non immeritō eiectionis Saul exemplum formidamus, eiusque inobedientiam nostram ducimus præmonitionem: ita optimē ex exaltatione Christi lætitiā concipimus: & obedientiam qua ad tantum honoris fastigium peruenit, sempiternum nobis & imitandū proponimus exemplum. Vnde operæpretium dignūq; iudicaui, nunc porro de præsentī festiuitate nonnihil differere: ita tamen, vt in duorū, nēpe, quid Christi Ascensio sit, & quid nos inde discere conueniat, limitibus decurrat oratio. Quæ duo si rectē considerauerimus, apertē, nos vni huic diei satisfacisse, affirmabo. Quamquam autem in multis Ascensionis Christi scriptura meminit: facit tamen id obscurius alibi, alibi etiā apertius. Et Lucas quidem Euangelista breuissimē eam comprehendens ait: Eduxit eos foras in Bethaniam, & eleuatis manibus suis benedixit eis. Et factum est dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cælum: & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Hæc, inquam, de ascensione Domini Lucas conscripsit, tanti profecto

Regis

Regis magnificentia minus, quod ad nubes solum & cælum Christum perduxerit: nihil interea de sempiterno ipsius regno atque maiestate commemorans. Nihilominus tamen pijs mentibus maxima quædam cogitanda de hac re suppeditans, tria præcipue innuit. *Primo*, quod sine alieno Christus auxilio, propria potentie sue virtute ascenderit. Neq; enim in curru & equis igneis, vt Elias quondam assumptus est: nec ab angelis capitis sui capillis per aëra vectus est, vt Abacuc quondam è Iudæa in Babyloniam ad Leonum caueam positus. *Dani. 14.* Nec sic, quemadmodum Enoch à Deo nunquam deinde in terris videndus raptus est. *Gene. 5.* Tum etiam nec vt Paulus, in tertium vsque cælum raptus est: sed recessit, inquit Euangelista, in cælum: vt propriæ virtutis intelligeres facinus. Deinde obsequium nubis, quod ipsi tanquàm Domino exhibuit, Euangelistæ verbis innuitur. Postremo quod cælum ipsum in aduentum eius se patefecerit, id quod nulli omnium ante contigit. Quæ omnia liquido demonstrant, maius quid in Christo Domino latuisse, quàm in cæteris omnibus hominibus: imò Christum cæli ærisque Dominum esse manifestè conuincunt. Et hæc ergo apertè cum ascendit demonstrare voluit, vt tum discipuli, tum nos quoque credentes reliqui concepta inde sempiterna spe, nosmet in eis oblectaremur. Quod enim terræ marisque sit Dominus, ante cum adhuc in terris inter homines conuersaretur clarè demonstrauit, quemadmodum infirmitatis omnis, mortis, ipsiusque adeo Diaboli potestatem sibi inesse declarauit. Vt enim voce extenta clamauit: Lazare veni foras: mox terra defunctum quem acceperat, reddidit. *Ioan. 11.* Mari dixit: Tace, obmutesce: & mox cessauit ventus, & facta est tranquillitas magna. Mortuo adolescenti mandans ait: Tibi dico, Surge: & resedit qui erat mortuus. Sic alibi: *Marc. 4.* Surde & mute Spiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo, *Lucæ. 7.* & amplius ne introeas in eum: & exijt ab eo. *Marc. 9.* Sic muto loquitur: Epheta, quod est adaperire: & statim apertæ sunt aures eius, & loquebatur rectè. Quæ abundè declarant, quod ipse Dominus sit, *E. 4.*

& potestatem habeat terræ, maris, infirmitatum omnium, mortis, ipsiusque Diaboli. Hoc solum restabat, vt pari maiestate Dominum se æris atque cæli ostenderet, vt spes nostra plena sit, atque omnibus notum sit, quia ipse potestatem habeat omnem. Id ergo hodie efficit, & Lucas commemorat. Vnde & Ecclesia lætatur, & omnis ingenuè Christianus exultare potest. Certo enim persuasi, quia Christus, Dominus est omnium: in periculis, securiores: in infirmitatibus, animosiores: in tentationibus confidentiores erimus. imò cur mortem ipsam timeamus, minus erit: quod Diabolum formidum, prope nihil erit tandem etiam de obtinenda cæli hæreditate certiores erimus. Vbi enim caput est, illuc etiam cætera congregantur membra. Et quidem ex hoc fonte pij quique in omnibus aduersitatibus suis fortitudinem simul atque fiduciam hauserunt. Quem admodum Apostoli etiam profecti vbique terrarum prædicauerunt Euangelium, per ciuitates atque deserta, per amicos simul & inimicos, per ignem ferāsque, imò per homines feris immaniores: inconculsi, intrepidi, semper atque securi. Et vnde tanta illis fortitudo? Vtique ex fide, qua CHRISTVM totius orbis cognouerunt Dominum. Vnde cum Dauid dicere nō horruerunt: Domini est terra, & plenitudo eius. Quemadmodum Paulus etiam, certo sibi persuadēs, Christum dominum maris habere potestatem, etiam in extremo vitæ suæ periculo cōfidebat, vt desperantibus omnibus, solus intrepidè atq; constanter cōfirmabat cæteros. Sic & Stephanus Protomartyr certus Dominum vitæ pariter atq; mortis habere imperium: nihil veritus, sed cum quadam etiam animi sui alacritate mortem subiit. Ecce, inquit, video cælos apertos, & Iesum stantem à dextris virtutis Dei. Quemadmodū & alij Apostoli ex eo quod Christus dixerat: Nūc iudiciū mūdi, nunc Princeps huius mūdi eiicietur foras. Et: Ecce dedi vobis potestatem calcādi supra serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit: tantam animorū firmitatem conceperunt, vt nihili omnino Diaboli facerent audaciā, aliosque etiam ad resistendū illi magna auctoritate adhortarentur. Vt Iacobus: Resistite, inquit, Diabo-

Psal. 23.

Acto. 7.

Ibidem.

Ioan. 12.

Lucæ. 10.

Iacob. 4.

Ephē. 6.

Diabo-

Diabolo, & fugiet à vobis. Et Paulus: In omnibus sumē
 tes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi
 ignea extinguere, & galeam salutis assumite, & gladium
 spiritus, quod est verbum Dei. Sic idem ille Apostolus
 confidenter alibi: Scimus, inquit, quoniam si terrestri do-
 mus nostra huius habitationis dissoluatur, quod ædifi-
 cationem ex Deo habeamus, domum non manu factam,
 sed æternam in cœlis. Et alibi rursus: Iam, inquit, non
 estis hospites & aduenæ, sed estis ciues sanctorum & do-
 mestici Dei. Et: Nostra conuersatio in cœlis est. Et: Re-
 posita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Do-
 minus in illa die, iustus iudex, Et ita quidem etiamnum
 pij permultum spei atque virtutis ex Christi Ascensio-
 ne colligere possunt, si modo diligenter & præsentibus
 animis magna illa & ingentia cogitare libuerit: nempe
 quod vti Dominus cœli cœlum ascendit. Neque verò
 alicunde est, quod tam desperatis atque deiectis animis
 in omni vel leuissima perturbatione hæsitamus, adeo-
 que timidi mortem exhorrescimus, primosque hostis
 nostri insultus expauescimus, nisi quod fidei scutum,
 Paulo hortante, non assumimus, maiestatem gratiam-
 que Christi non cogitamus, quæ fortissimum alioqui
 contra omnes mundi huius Satanæque insultus esse de-
 bebant præsidium. Neque enim Ioannes, fidem nostram
 esse victoriam, quæ mundum vincit: & eum, qui Chri-
 stum Iesum, filium illum Dei esse credit, vicisse mun-
 dum, sine ratione tam constanter affirmat. Propterea
 & Christus dicit: Confidite, ego vici mundum: in mun-
 dolicet pressuram habeatis, tamen in me pacem habe-
 bitis. Nullus ergo credenti desperationis locus relictus
 est: fidelis est enim Deus, & seipsum negare non potest.
 ac Christus quidem verè ouium pastor bonus, tanta gre-
 gis sui cura afficitur, vt nemo eas de manu ipsius rapi-
 at. Vides igitur quem spei ac virtutis cūmulum Chri-
 sti ascensionis consideratio adferat. Et hæc ratio cur tan-
 toper ac toties hic Articulus sacris scripturæ diuinæ tes-
 timonijs approbetur. Lucas quidem Euangelista simpli-
 citer, vt dictum est, de eo loquens: Recessit, inquit, &
 assumptus est ab eis in cœlum, sed Christus ipse in Ioan-
 ne apertius aliquanto de sua ipsius ascensione loquitur.

2. Cor. 5.

Ephē. 2.

Philip. 3.

2. Tim. 4.

1. Ioan. 5.

Ioan. 16.

2. Tim. 2.

Ioan. 10.

Lucæ. 24.

E 5

(Ioan-

- (Ioannis vicesimo Cap.) Vade, inquit, ad fratres meos & dic eis: Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum, Deum meum & DEVM vestrum. Quid verò his verbis intelligi voluerit, alibi explicat adhuc clarius: Non turbetur cor vestrum, neque formidetis creditis in Deum? & in me credite. In domo patris mei mansiones multæ sunt. Vado parare vobis locum: iterum autem veniam, & assumam vos ad me ipsum. Et alibi ait: Pater, volo ut ubi ego sum, & illi sint mecum, quos dedisti mihi. Idem ergo illud innuere voluit, quod ait: Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum. ac si diceret: Non mihi soli cœlestes mansiones quæro, nec vni mihi hic ascensionis meæ apparatus manet. Vos ego præcedo, me vos sequamini. Hinc illud Pauli est: Deus conuiuificauit nos Christo & confedere fecit in cœlestibus. Iam verò, Marcus alia quædam addit: Et sedet, inquit, à dextris Dei. Id quale sit, Christus ipse in Matthæo explicat, dicens: Data est mihi potestas in cœlo & in terra. Et Paulus: Dedit illi Deus nomē quod est super omne nomē. Et alibi: Constituit illum ad dextram suam in cœlestibus supra omnem principatum & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro. Clarissime verò ad Hebræos. Sedet ad dextram maiestatis in excelsis: tanto melior angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditauit. Cui enim dixit aliquando angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? Vides ergo qua maiestate, quo verborum apparatu de Christi ascensione loquantur Apostoli. Nec mirum, quando tot retro seculis idem fecerunt Prophætæ. Maxime verò Dauid, qui non vno aliquo sed multis Psalmis hanc Christi gloriam & regnum summis laudibus prædicat. Et horum quidem aliquot superiore anno propositas declarui, nempe. 92. 96. & 98. Quod si illi adhuc minus perspicue rem prædicare tibi videntur quid idem Prophætæ alibi loquatur accipe: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion: dominare in medio inimicorum tuorum. Tecum principium in die virtutis tuæ, in splendoribus ante

ante

ante Luciferum ex utero genui te . Iuravit Dominus
 & non poenitebit eum , tu es sacerdos in æternum , se-
 cundum ordinem Melchisedec . Dominus à dextris tuis
 confregit in die iræ suæ Reges . Iudicabit in nationibus ,
 implebit ruinas , conqussabit capita in terra multorum .
 De torrente in via bibet , propterea exaltabit caput . His
 verbis in Ascensionis Christi prædicatione hoc in Psäl-
 mo David vsus est . Et quis Euangelistarum ea de re aper-
 tius loqui potuisset ? Principio enim David Christū Do-
 minum vocat , quem de suo semine nascendum expecta-
 bar . Deinde hunc eundem filium definito æternitatis di-
 uinæ consilio , à dextris Dei , hoc est æquali potentia atq;
 maiestate sessurum esse . Tertio , quod nullo esset damno
 afficiendus , plurimis licet sit circumseptus malis , vndiq;
 conclusus hostibus . Quarto , omnes etiam inimicos eius ,
 veluti scabellum pedum eius subiugandos esse . Quinto ,
 quod virga regni ipsius comprehensura esset funes Sion
 & totius orbis terrarum . Sexto , non eorum tantum qui
 suapte se sponte eius imperio submissuri essent , Domi-
 num fore , verum etiam in medio inimicorum suorum do-
 minaturum esse , velint nolint . Septimo , quod suos nō so-
 lum vt Rex defensurus , sed & vt sacerdos apud Deū re-
 conciliaturus eos idē , & quod hæc omnia iuramento apud
 semetipsum obfirmauerit nunquā ob vllam quantūlibet
 grauem causam , quod semel statuisset , reuocaturus . Po-
 strremo ipsum Deum cū omni omnipotentia suæ virtute
 huic Christo dextrū affuturum , ipsiusq; hostes contra-
 cturum esse . Ecce hæc omnia David etia de Christo Do-
 mino nostro perscripsit : & illud nimirū est , quod hodie
 letamur & exultamus . Putāsne hic Apostolorū atq; Pro-
 phetarum cuneus frustra tot verba de hoc articulo fecerit ?
 Minimè . Quid ergo ? Ideo nempe id factū est , vt nos
 per ea in fide firmiores , in spe confidentiores efficere-
 mur , tenacius coniunctiusque Christo adhereremus :
 imò tandem ardentius ad cœlos , vbi Christus est in
 dextra Dei sedens , quo & nos aliquando perrecturi , &
 vsq; in ætuum permanfuri sumus , aspiraremus . Vnde
 Paulus admonet , quod si cum Christo surreximus , Col. 3.
 quæ sursum sunt quæramus , vbi Christus est in dex-
 tra Dei sedens , Necesse nimirum , vt agnum sequamur
 quo-

- quocunque ierit. Necesse, inquam, est, vt cum ipso moriamur peccatis, & conresurgamus, atque in nouitate uitæ ambulemus: vt, si nondum licet corpore, mente tamē cum ipso ad cælos ascendamus. Nam quod otiosi staret Apostoli, increpantur, angelica dicente voce: Viri Galilæi, quid admiramini aspicientes in cælum? ac si dicerent cælestes spiritus illi: Obliti ne estis vos Galilæos esse, hoc est peregrinantes. An nescitis propterea vos præcelsisse Christum, vt vobis sequentibus viam pandat? An ignoratis reuersurum eum aliquando, vt vos ad seipsum suscipiat? Quid statis? Quid moram trahitis? Quin properatis? Quin hoc iter aggredi ea? via incedere vosmet præparatis? Sequimini illum. Quid impedit? Hæc igitur nobis quoq; dicta existimemus, quando non sufficit quomodo Christus ascēderit, cogitare: nisi quæ ratione nos etiam sequi possimus, nostra disposuerimus. At hic labor, hoc opus. Cum enim quæ remorantur impedimenta multa sunt, tum Adæ filij rarissimè recta via, vti debui mus, incedimus. Inuenias enim qui arduam cæli semitam vehementer abhorreant: & hi quidem exigui lucricausa nihil non faciunt. Quos sic & Isaias alloquitur dicens: Quare appenditis argentum non in panibus, & laborem vestrum non in saturitate? Minori enim labore, ac via compendiosiore hæc vera bona acquiri possunt. Deinde sunt & alij qui ascendendo defecturos se arbitrantur, incipiant licet henè, primosque gressus ponant: eoq; hanc terrenam perpetuam sibi optant vitam, & licet decies hi quotidie in externis hallucinentur, iterumque luto resurgant: à peccatis tamen, quorum longè maius periculum est, abominabiliorque inquinatio, nec resurgere laborant, nec curant desistere. Alij porrò tam graui huius seculi iugo sese aggrauant, vt ne quidem assurgere possint, sed humi reptantes, non lubeat erigere petus. Vbi enim thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Alij denique peccatorum sunt constricti nexibus, ideoque ascendere nequeunt, etiam si facile se ex his laqueis ex-pedire, si velint, possint. Paucissimus ergo eorum numerus est, qui ascendentes, sequuntur Christum: sitque re ipsa, quod dominus ait: quia angusta est porta, & arcta via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inueniunt eam.

Rom. 6.

Acto. 1.

Mich. 2.

Ioan. 14.

Matth. 6.

Matth. 7.

eam. An non ergo plena commiseratione res est, cum Christus tanto sudore cœli iter aperuit, tam paucos inueniri, qui eò incedunt? Agite ergo, ô fratres, sollicitè cōsideremus, sedulo hoc cogitemus, vt verā ac rectā viam cœli ingrediamur: hac enim parte multi, licet ascendere velint, aberrāt. Ascendere voluit angelus, sed impiē, atq; iniquo proposito, cū altissimo similis esse concupisceret: sibi que, alioqui soli diuinitati propriā Maiestātē vendicare vellet: vnde etiā cœlo pulsus atq; prostratus est. Voluit & homo ascendere, sed aberrauit à semita recta, appetens scientiā, eoq; & ipse lapsus est. Hos ambos cadentes aspeximus nos: dum ille potentiam, hic Dei appetijt scientiam, nihilominus plurima etiamnum mortaliū pars eos sequitur: sed veram Christus in cœlum viam docuit, qui vt id posset è cœlis ante in terrā descendit, postea verò super omnes cœlos ascendit. Vis scire quomodo ad cœlos ascenderit Christus? Ascendit in montem excelsū ibi coram Apostolis selectis clarificandus. Ascendit in montem inde populos docturus. Ascendit in montem, vt oraret. Mitis humilē ascendit asinam, ascendit Crucem Hinc deniq; ascendit cœlos. Hi ergo itineris cœlestis gradus sunt. Principio futurorum cogitanda est gloria: deinde via discēda est, qua ad sublimia illa scanditur: tertio vt scandere possimus orādum est: quarto carnalis quæ vos remoratur cupiditas retrahenda est: Postremo conscensa cruce, mundana ex alto contemnuenda omnia, vt cum Paulo dicere liceat: Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Et horum quidē quodq; si suo tempore præsiterimus, tandē dubio procul nos quoque ad cœlos ascendemus.

Isa. 4.

Ephē. 4.

Matth. 17

Matth. 5

Ioan. 8. 12

Gala. 6.

QUARTVS SERMO.

Neminem tam rudem diuinarum rerum arbitror, quin propositis, tum Euangelio hoc, tum cæteris Ecclesiæ cantionibus atq; cæremonijs, facilē, quæ huius festiuitatis intentio, possit perspicere: superfluum igitur instituti huius causam videor mihi velle ostendere, maximè cum ipsum nomen (ascensio enim Domini dicitur) saus perspicuè ostendat. Tum verò Euangelicæ lectionis contextus, non vulgarem hanc, sed vsque ad cœlos imò ad dextram Dei fuisse ascensionem, demonstrat

strat

strat. Nullum ergo conuenientius huius sermonis exordium video, quàm si cùm Ecclesia mutante dixerò: Summi triumphum regis prosequamur laude, Qui cœli qui terræ regit sceptrâ, inferni iure domito: Qui se pro vobis redimēdis permagnum dedit pretium. huic nomen extat conueniens ydithum. Nam transliuit omnes strenuē montes colliculosq; Bethel. Saltum de cœlo dedit in virginalē ventrem, inde in pelagus seculi, & quæ sequuntur. Huic etiam ipsi Regi paucos ante dies, quando Resurrectionis ipsius celebrauimus lætitiā, triumphale carmen cecinimus, victorem eum ē conflictu redeuntem latis conspeximus oculis, triumphatorem & mortis, & Diaboli, Inferniq; domitorem suscepimus. Hodie porrò eidem alium alia de causa triumphum celebramus, cū exultatione cœlos ascendentem aspiciamus, in dō ipsi vt cœli cœlestiumq; omnium Domino congaudemus. Nec primi, nec soli hunc illi triumphum celebramus. Nam & Apostoli, & inferni iure redempti Patres, ipsiq; cœlestes Spiritus idem fecerunt ante nos. De Apostolis legimus, quod posteaquam ascendentem Christum vidissent, magno cū gaudio vrbē Ierosolymorum repetierint. De redēptis Patribus Christus ipse in Psalmis loquitur: Currus Dei decē millib. multiplex millia lætātium Dominus in eis in Sinai, in sancto. Ascēdisti in altū, cepisti captiuitatem, accepisti dona in hominibus. Viderunt ingressus tuos Deus, ingressus Dei mei, Regis mei, qui est in sancto. Præuenerunt Principes coniuncti psallentibus, in medio iuuenulorum tympanistrarum. Ibi Beniamin adolescentulus, in mentis excessu, Principes Iuda, duces eorum, Principes Zabulon, & Principes Nephtholim. Hoc ordine atq; modò redēpti, Christo redemptori suo triumphum celebrarunt. De angelis dubium non est. Quomodo enim possent non gaudere de regis sui gloria, qui alioqui super vno peccatore penitentia agente lætatur? Exultauerunt igitur Apostoli hodie, de honorificentia Christi Domini sui. Exultauerunt de sua redemptione Patres. Exultauerunt Angeli de suo ex nostris implendo numero. Et quis est quem non delectet his interesse gaudij, vbi angeli pariter atque homines inuicē exultantes con-

Luc. 24.

Psal. 67.

Luc. 15.

concinunt? Sed huius rei maxima in nobis pars sita est. Si enim huic letitiæ interesse voluerimus, licebit. Quam enim adhuc terram incolamus, nec tantum Christi Regis nostri maiestati hic datur oculis carnis aspicere mente tamen, spe, atq; desiderio in cœlum assurgere, fideiq; oculis licebit quęcunq; in cœlis aguntur cognoscere. An nō tibi ipsum cœlum cōcendisse votis, ibiq; Christi gloriā corā vidisse videntur patres, qui tam magnifica, tātaq; exultatione plena de hac solēnitate scripserunt? Agite ergo & nos eo pias dirigamus mentes. Si enim aliquādo corporibus his, induta immortalitate, cœlos habitare voluptas est, iam nūc illuc præmittamus animos necesse est. Si ingenui Christiani sumus, de Christi gloria, vt: quæ nobis etiam abundantem spem confert, lætābimur. Quo enim celebriorem Christi gloriam consideramus: hoc fortiorem fidem concipimus: & quo ille ascendit sublimius, hoc nos à desperatione recedimus longius. Sed hæc Euangelij lectio, Christū non solū vt Deū ascendisse illuc refert, vbi prius erat, verum etiā quod secundum hominem quē assumpsit in se, in cœlos & vsque ad omnipotentem Patris dextram assumptum eum declarat, ita planē vt ipsa ascensio, ipsum omnium creaturarum Dominum esse validissimē conuincat. Iam ante qui dem Dominum se eorum, quæ sub cœlo sunt declarauerat, cuius imperio, terra defunctum reddidit Lazarum: mare solidum obambulantem iter præbuit: fugati recessere dæmones, infirmitates abiēre, Infernus denique deprædatus est. Hoc solū restabat, vt dominū se aëris, Cœli, & angelorum, ac fidei nostræ perfectionem demonstraret: cognoscerentque omnes quia ipse est, cui omne genu flectitur, cœlestium, terrestrium, atque infernorum. Id quod sua hodiē ascensione comprobauit. Et huic quidem faciliē videre est quantum spei Credentibus in hac solenni festiuitate absconditum lateat, cum nihil æquē atque Ascensio Domini potestatem, honorem & diuinitatem ipsius declarat, propterea non possum non fusi-
us aliquid hac de re loqui. Quia verō superioribus annis late & multum quid huic instituto conuenire videbatur, disserui: hic tria tantum consideranda libet proponere. Primo, quid sua Christus ascensione effecerit: secundo,
quæ

Marc. 16.
Ioan. 6.

Ioan. 11.
Matt. 14.

Phil. 2.

Ephc. 4.

quæ facti circumstantiæ: tertio, quæ veterum de hac re-
fuerit sententia. Et huic certè considerationi vna vix di-
es sufficet. Quod ad primum: multa quidem eius effe-
cta possent demonstrari: vt quod summus sacerdos san-
cta sanctorum introierit, quod eam quam à principio clari-
tatē habuit apud Patrem, recuperauerit: quod in semet-
ipso naturā nostram in cœlos intulerit: quod Domi-
num se omnium declarauerit, quod cœlum aperuerit,
quod spem nobis atque modum se sequendi cōmunica-
uerit: idque genus alia, quæ omnia nunc omitto, illud
proponēs in medium quod in Paulo Legimus: Ascen-
dit super omnes cœlos, vt adimpleret omnia. Quid autē
sit, Adimplere: quid, Omnia: idem alibi clarius explicat,
cū testatur bene placitū fuisse diuinæ voluntati omnia
in Christo instaurare, quæ in cœlis, & quæ in terris sunt
per ipsum. Vtrobique instauratio erat necessaria: In cœlo
enim diabolus magnam cladem intulerat, numerum cœ-
lestium ciuium diminuens, seque ipsum cū innumeris
alijs, bonis cœlestibus spoliauerat. Id quod iam inde ab
exordio rerum Deus præuiderat, eamque ruinam per
filium suum instaurare proposuerat, eaque causa homi-
nem formauerat. Vnde mox inuidia atq; odio in hominē
accensus Satan, suo consilio malè credulum, in peccatū,
mortem, damnationemque præcipitem dedit. Neque ta-
men hoc ipso diuinum ille consilium & propositum mu-
tare potuit. Venit enim, quemadmodū promissum e-
rat, filius ille Dei, qui in carnatione, prædicatione, miracu-
lis, passione & resurrectione sua, principio quæ in terris,
hoc est, lapsum hominis instaurauit. Hodie verò sele-
ctorum suorum caterua comitatus cœlos ascendit, vt ea
quoque quæ in cœlis sunt, hoc est lapsum angelorum, in-
stauraret. Quod cū ita sit quid miramur si hodie An-
geli simul atque homines inuicem lætantur? Quic-
quid enim vtroque destruxit Satan, id totum hodie
instaurauit Christus: & quomodo ille tum Angelis, tum
hominibus causa lapsus fuit: ita hic vtriusque causa & au-
ctor hodiernæ fuit lætitiæ. Ille ex parte cœlos reddiderat
vacuos, hic nouis ipsum repleuit Idithum filijs: nec ta-
mē cœlum solum verum etiam totam Christiani orbis
machinam nouis perfudit gaudijs. Duæ enim ab illo tē-
pore

pore nobis lætitię causę adfunt. Primo, quod in Christo naturam nostram super omnia exaltatam cognoscimus. Altera, quod his fratrum nostrorum nonnullos illic perrexisse credimus, firmū profecto futurę nostrę emigrationis argumētum. Huc iam confer quod in Michęa scriptum est: Ascendit ante eos, iter pandēs eis. Et quod ipse Christus promisit: Vado parare vobis locum. Et alibi: Vbi cadauer, illuc congregabuntur & aquilę. Hęc ergo sunt quę sua Christus ascensione effecit: oīa eiusemodi, vt nos in qualibet etiam graui aduersitate cōsolari possint atque erigere. Hinc nimirum illud est, quod toties in cælum leuatis oculis præcamur: Oramus Dñe conditor inclite, deuotos famulos respice protegens, ne nos liuor edax dæmonis obruat, demergat vel in inferos. Et in alio quodam hymno: Iesu nostra redemptio, amor & desiderium. Deus creator omnium, homo in fine temporum. Quę te vicit clementia, vt ferres nostra crimina, crudelem mortem patiens, vt nos à morte tollerēs: Inferni claustra penetrans, tuos captiuos redimēs, victor triumpho nobili, ad dextram patris residens. Ipsa te cogat pietas, vt mala nostra superes, parcendo & voti compotes nos tuo vultu satias. Tu esto nostrum gaudiū, qui es futurus præmium: sit nostra in te gloria, per cuncta semper secula, Amē. Et hęc quidem prima huius festiuitatis consideratio. Secundo verò, dictorum factorumque Christi cum iam ascendere pararet cogitandę sunt circumstantię: quandoquidem quod gessit, omne nostri causā gestum est. Non enim humano more otiosum quid egit, sed omnia ad nostrā vtilitatem disposuit. Hinc multis, ijsque maiestate plenis, in recessu suo vsus est. Quorum illud primum est, quod pro incredulitate discipulos arguit, ostendēs infensius odissē se quā incredulitatē nihil: monens verò vt quomodo possumus, fidem nostrā confirmemus. Secundum est quod ait: Data est mihi potestas in cælo & in terra: euntes docete oēs gentes, baptizātes eos in noīe patris & filij & spūs sancti: docētes eos seruare omnia quęcūq; mādaui vobis. Quibus verbis primo verbi prædicationē, deinde & Sacramentorum administrationē discipulis commēdauit. Illud verò expressē mandans, vt non solum quod ad fi-

Mich. 2.

Ioan. 14.

Matt. 24.

Ascle. gli.

co.

Iam. dim.

Matth. 28

F

dei

dei confirmationem pertinet, verum etiam quod ad mādatorum suorum obedientiam videtur facere, doceant. Hinc tertium subdit: Qui crediderit & baptizatus fuerit, salus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Hoc ergo ipsum Euangelium est, verè letum nuncium. Caue tamen hæc de sterili fide, & externo tantum aquæ lauacro intelligas. Quarto addit: Signa autem eos qui crediderint hæc sequentur. Voluit nimirum signis quibusdam suos orbi innotescere, quæ Apostoli quidem fecerunt corporaliter, à nobis verò fieri conuenit spiritualiter. Primo malos spiritus, qui sunt, peccata eiicere: secundo, nouis linguis, in delictorū confessio ne, ac Dei laudibus loqui: tertio, serpentes, hoc est, tacitas atque letiferas Satanæ suggestiones, exanimis tollere: quarto, si mortiferum quid biberimus, hoc est, si labi contigerit, non perseuerabimus, tamen vt noceat: quinto, super ægrotos nostro auxilio indigentes, manus nostras vt prodesse studeamus omnibus, imponemus. Hæc sunt illa, quæ fides in electis operatur signa. Quorum futor tibi ipsi relinquitur declaratio. Iā porrò quinto dixit: Ab Ierosolymis ne discederent: sed expectarent promissum patris Spiritum sanctum: quod est, ab Ecclesiæ unitate, & à Christiana concordia nō deuiarent. Sexto, vt secularibus negotijs liberas mētes, spiritui sancto præpararent. Vltimū est ipsa benedictio, qua sine dubio omnia prospera & scelicia illis precatus est. Si enim Moses id fecit, quanto magis Christus? Quæ sanè oīa, vt ascendentis seruatoris, redemptoris atq; Regis nostri nouissima verba omnibus diligenti consideratione pensanda sunt. Sed nūc res & ordo postulat, vt facta etiam Christi examinemus: quæ sanè, quid, vt sequi præcedentē possimus, opus sit factō, docebunt. Principio ergo priusquā ascenderet, descendit, semetipsum humilians. Quo sanè mentis humanæ vehementer arguitur superbia, qui semper ascendere nitimur, nunquam humiliores facti. Deinde, ante ascensionem suam passus est. & hoc ipso impatientia nostra arguitur, qui sine vlla passionis tolerantia arduum celi fastigium concendere tentamus. Tertio, resurrexit antequam ascenderet: quo arrogantia nostra corripitur, qui mercedem exigimus antea laborem.

Quarto

Acto. 1.

Num. 6.

Quarto, discipulos quos è mundo elegerat, extra Ierosolymorum urbem eduxit, quo stulticia nostra damnatur, qui in mundi huius theatro medio obsolescimus, nihilo minus tamen beatitudinem speramus. Quinto, hos ipsos discipulos suos in montem adduxi secum: quo carnem sapientes affectus nostri repræhenduntur, qui nunquam etiam si appetamus non perire, in sublime animos attollimus, frustra acclamante nobis Ecclesia: sursum corda ad Dominum sublata habeamus. Et hæc nunc pari diligentia cogitanda sunt. Sed & hoc audiamus, quid propheta de Christi ascensione prædixerint. Quia verò tempus labitur, duos tantummodo ex Psalmis locos proferamus. Sit ergo primus, quod David Propheta ait: Dominus in templo sancto suo, Dominus in cælo sedes eius. Oculi eius in pauperem respiciunt, palpebræ eius interrogant filios hominum. Dominus interrogat iustum & impium: qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam. Pluet super peccatores laqueos: ignis & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum. Quoniam iustis Dominus & iustitias dilexit, æquitatem vidit vultus eius. Alius locus est: Dominus regnavit, exultet terra, lætentur insulæ multæ. Nubes & caligo ante ipsum præcedet & inflammabit in circuitu eius inimicos eius. Alluxerunt fulgura eius orbi terræ, vidit & commota est terra. Montes sicut cæra fluxerunt à facie Domini, à facie Domini omnis terra. Annunciauerunt cæli iustitiam eius, & viderunt omnes populi gloriam eius. Confundantur omnes, qui adorant sculptilia, & qui gloriantur in simulachris suis. Adorate eum omnes angeli eius, audiuit & lætata est Syon, & exultauerunt filiæ Iudæ, propter Iudicia tua Domine. Quoniam tu Dominus altissimus super omnem terram, nimis exaltatus es super omnes Deos. Qui diligitis Dominum, odite malum: custodit Dominus animas sanctorum suorum, de manu peccatoris liberabit eos. Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia. Letamini in Domino, confitemini memoriæ sanctificationis eius. Hi duo Psalmorum loci, quid vtrunque hominum genus bonorum & malorum ex Christi ascensione vel sperare, vel timere habere declarant abunde. Sed hæc nunc explicare tem-

Psalm. 10.

Psalm. 96.

pus non est. Pius ergo quisq; vtrunq; Psalmum secum diligentius examinet. Gratia Dei nobiscum, Amen.

QVINTVS SERMO.

*Tempus est, vt reuertar ad eum qui me misit :
vos autem benedicite Deum, & narrate
omnia mirabilia eius.*

Tob. 12.

SI anniuersarios Apostolorum Martyrumq; dies, quo quisque vite huius fabulam pie absoluit, non sine solenni ritu celebramus, quo triumpho hunc presentem diem frequentabimus, in quo Christus Iesus Dominus noster, Apostolorum atque martyrum omnium caput, peregrinationi sue finem imposuit? Quaecunq; enim in illis consideramus, seu personas, seu peregrinationis facta finemque inspexeris: omnia maiora in Christo sunt, qua vel in Apostolis, vel in vilo sanctorum intelligi possint. Egregium sane est, quod Paulus Apostolus magna fide priusquam vite cursum consummaret, discipulo suo perscripsit, dicens: Bonum certamen certavi. Longe tamen praestantius est, quod de Christi consummatione legimus. Ait enim Marcus: Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in caelum, & sedet a dextris Dei. Et Lucas: Factum est, inquit, dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in caelum. Sed & in Actis legimus, quod videntibus Apostolis sit eleuatus, nubesque eum ab oculis intuentium suscepit. An non hic consummatae peregrinationis pulcherrimus finis est? Nos igitur diligentius, vti aequum est, hoc propositum negotium perquiramus. Propterea enim Raphaelis angeli verba in medium adduxi, licet non noui Euangelij sint, nec ab angelo in Christi persona dicta: inuenimus tamen Christum iisdem, aut certe maxime similibus verbis locutum esse. Considerantibus igitur nobis haec ipsa verba, duo praecipue offerunt, recessum Christi, ac voluntatem eius ultimam. Et haec nunc considerata sunt maxime. Quod ergo ad primum, hoc est, ad recessum eius attinet, tria consideremus. Tempus, modum, atque locum quo recessit. Principio quando ascenderit quaeris? Non ante iustum tempus, nec post praefinitam horam. Audi dicentem angelum: Tempus est, vt reuertar

reuertar ad eum qui me misit. Simile quid Christus lo- **Ioan. 17.**
quitur, cum ait: Pater, venit hora, clarifica filium tuum,
vt filius tuus clarificet te. Sed vnde intelligi datur ho-
ram clarificationi suæ præfinitam aduenisse? Ego, inquit,
te clarificaui super terram: opus consummaui, quod de-
disti mihi vt faciam. Tunc enim ascendendi & reuertendi
tempus est, quando Dei voluntatem atq; opera con-
summaueris. Inuenias homines, qui licet tempus defini-
tum ac terminus ad sit, tamen exuto corpore hoc morta-
li ac mundi mutabilitate relicta, futurum seculum pete-
re nolint. Videas contra alios, qui priusquam volunta-
tem Dei expleant ascendere nitantur. At Christus opus
sibi commissum perfecit, illoque consummato in terris
amplius non hæsit. Quo docuit, vt cōpleto in hac pere-
grinatione Dei opere, nil hic sed sempiternam patriam
gemitibus quæramus in cœlis. Ecce tibi iustum ascensio-
nis Christi tempus. Iam verò & modū eius accipe. Tē-
pus est, inquit, vt reuertar ad eum qui me misit. Cui nec
illud absimile est quod Christus ait: Exiui à patre, & ve- **Ioan. 16.**
ni in mundum: iterum relinquo mūdum, & vado ad pa-
trem. Et quis exitus illius ad patrem modus? Cū es- **Philip. 2**
set in forma Dei, non rapinam arbitratus est esse se æ-
qualem Deo: sed semetipsum exinaniuit, formam ser-
ui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habi-
tu inuentus vt homo: humiliavit semetipsum factus
obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. Quo
modo autem mundum reliquit, & ad patrem reuersus
est? Deus exaltauit illum, & donauit illi nomē, quod est **Ibidem.**
super omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu fle-
atur, cœlestium, terrestrium & infernorum. Quomo-
do Ascensio eius aptissimè regressus dicitur: ac eo ipso
quod regressus dicitur egressum siue descensum cōple-
ditur. Quomodo enim ascēdisset, nisi prius descēdisset?
Quomodo regressus esset, si non ante egressus fuisset?
Quod enim ascēdit, inquit Paulus, quid est, nisi quia &
descēdit primum ad inferiores partes terræ? Et tu igitur **Ephē. 4.**
qui ascendere petis, prius descēdas. Deinde Christū sa-
pius ascēdisse legimus, priusquam ad cœlos ascenderet,
cū assumptis Petro & Iacobo & Ioanne in montē ex-
celsū Thabor adduxit, ibique ante eos transfiguratus **Matth. 17**

- Matt. 14.** est: cum visis turbis ascendit in montem, ac sedens, turbas cœlesti Philosophia erudit: beatos affirmans pauperes spiritu, quod ipsorum esset regnum cœlorū: cum frequenter solus ascendit montes vt oraret. Tandem etiam in crucem ascendit: deinde ipsum cœlum. Quid verò his omnibus, nisi verum assurgendi modum iudicauit? Nimirum insipientes per hæc docuit, passillos traxit, infirmos duxit: qui ipse æquis passibus, nec ad sinistram, nec ad dextram declinans, recta de virtute in virtutem progressus illuc euocauit, vbi Deus Deorum videtur in Syon. Principio enim quod montem clarificādas conscendit, ad nostram doctrinam factum est; vt & nos cogitationibus nostris ad contemplandam futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis, assurgamus. Qui quidem ascensionis nostræ gradus primus est. Sed o beatum hominem cui hunc montem conscendere datur. Quid enim in nequam hoc mundo desiderabit, cuius oculi ad bona Domini directi sunt atque intenta in terra videntium?
- Psal. 83.** Quid huic difficile in terris, cui hæc firma stat sententia mentis, nō esse cōdignas huius tēporis passiones ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis? In hoc mōte
- Rom. 8.** **Psal. 26.** Dauid assiduus erat, vt cum ait: Tibi domine dixit cor meum, exquisiuit te facies mea, faciem tuam Domine requiram. Et: Quam magna multitudo dulcedinis tue Domine, quam abscondisti timentibus te. Et: Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Hęc recordatus sum & effudi in me animam meam. Et quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam? Et: Quam dilecta tabernacula tua domine virtutum. Et: Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus. Sed quid his testimonijs immoror, cum vnus Dauid omnes arguat, quicumque hunc montem non ascendimus. Filij hominum, inquit, vsquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem & queritis mendacium? Quid verò prodest scire, quod eundem sit, si viam ignoraueris? Alium igitur montem, vbi Christum iustitiæ Doctorem audias, ascendas oportet. Quæ autem illo in loco doctrina eius? Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis qui est in cœlo, Ecce tibi viam, per quam
- Psal. 26.**
- Psal. 30.**
- Psal. 41.**
- Psal. 54.**
- Psal. 83.**
- Psal. 131.**
- Psal. 4.**
- Ioan. 3.**

quam pergendum est : ipsum nempe Christum Iesum , cui incorporatus sis oportet , si ascendere cœlos animus est . In hoc monte scalam adornauit deinde , cuius summitas cœlos tangit . Beati , inquit , pauperes spiritu , quoniam ipsorum est regnum cœlorum . Beati , quid persecutionem patiuntur propter iustitiam , quoniam ipsorum est regnum cœlorum . Ecce tibi secundum gradum , per quem cœlum petitur . Sed nec hunc attigisse satis est , nisi montem qui orationi locus deputatus est , conscendas . Quis enim illa facere , sine diuini brachij auxilio potest ? Duplicem tibi spiritum , cum Helizæo petas necesse est : hoc est , vt conscientiam tuam per peccati remissionem confoletur DEVS , & vt CHRIS-
TVM sequaris , virtutem largiatur . Iam verò , cum corpus quod corrumpitur aggrauat animam , & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem : hoc insuper necesse est , vt crucem ascendas , carnemque & concupiscentias eius crueifigas . Et hic quartus gradus est . Quibus sic per ordinem expletis , tandem cum CHRISTO cœlos licebit ascendere . Sed ô beatum hominem , qui has ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrimarum : verè enim de virtute progredietur in virtutem , donec videatur Deus deorum in Syon in æuum . Tertio hoc etiam videamus , quo ascenderit . Ad eum , inquit Raphaël , qui me misit . Eadem ipsa verba Christus in Ioanne loquitur . Quæ sanè huius præcipua festiuitatis pars est , vt expendamus , quo Christo ascenderit . Huic enim rei omnis nostra spes atq; confidentia innititur . Propterea fidei nostræ articulum qui de ascensione Christi est , audi : Ascendit ad cœlos , sedet ad dextram Dei . Iam verò ascensio hæc aliud nihil est , nisi quod constitutus est supra omnem principatum , & potestatem , & virtutem , & dominationem , & omne nomē quod nominatur . Et quod potestas ei data sit in cœlo & in terra : non quæ accepit , quod est supra omne nomen , vt in nomine Iesu , omne genu flectatur , cœlestium , terrestrium & infernorum . Et quod ipse constitutus sit rex à Deo super montem sanctum eius . Quæ omnia in illo verbo comprehensa sunt : Sedet ad dextrā Dei . Hanc verò dignitatē & gloriam non sibi ipsi propria arrogantia , vt Lucifer , vindicauit .

Matt. 5.

4. Reg. 2.

Sapi. 9.

Psal. 83.

Ioan. 16.

Ephe. 1.

Matt. 28.

Philip. 2.

Psal. 2.

- Pfal. 109.** dicauit. Sed nec ab vlllo homine, verum à Deo, ad illud rerum fastigium euectus est. Dixit Dominus Domino meo, inquit Dauid, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedem tuorū. Hæc igitur spes nostra est, quod ille in quem credimus, quem etiam sequimur, tantæ maiestatis atque potentæ est. Et hæc ipsa in omni periculo, maximè in mortis articulo sine diffidētia considerare per multum iuuerit. Habes igitur breuissimè comprehensa quæ convenienti modo hoc die meditari possunt. Sed quid nostrum est facere? Vos autem, inquit Angelus, benedicite Deum, & narrate omnia mirabilia eius. Acquisitum & iustum est hæc nos facere: quid enim præterea possumus? Quid retribuam Domino, inquit Dauid, pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam & nomen Domini inuocabo. Deinde: Annunciate mirabilia eius. Quæ illa mirabilia? Quod clemens nos misericordia & gratia præuenierit, quod ad nos ipse accesserit, quod auxilium virtutemque donauerit: & quod summa illa maiestas pro nostra vita mori voluerit: seruire non abhorruit, vt nos libertate donaret: in hoc exilium cesserit, vt nos in patriam reducere veheret: ad infima humanæ seruitutis obsequia humiliaverit, vt nos super opéra manuum suarum constitueret. Hæc, inquam, mirabilia nobis annuncianda sunt, idque iusti Tobie exemplo, qui benedicens dominum, dixit:
- Tob. 13.** Magnus es domine in æternum, & in omnia secula regnum tuum, quoniam tu flagellas, & saluas: deducis ad inferos & reducis: & non est qui effugiat manum tuam. Confitemini Domino filij Israël, & in conspectu Gentium laudate eum: quoniam ideo dispersit vos inter Gentes, quæ ignorant eum, vt vos enarretis mirabilia eius & faciatis scire eos, quia nō est alius Deus omnipotens præter eum. Ipse castigauit nos propter iniquitates nostras, & ipse saluabit nos propter misericordiam suam. Aspice ergo quæ fecit nobiscum, & cum timore & tremore cōfitemini illi: regemque seculorum exaltate in operibus vestris. Ego autem in terra captiuitatis meæ confitebor illi, quoniam ostendit maiestatem suam, ingentem peccatorem. Conuertimini itaque peccatores, & facite iustitiam coram domino, credentes quod faciat vobiscum misericordiam

cordiam

cordiā suam. Ego autem & anima mea in eo lætabimur. Benedicite Domino omnes electi eius, agite dies lætitiæ, & confitemini illi. Ierusalem ciuitas Dei, castigauit te dominus in operibus manuum tuarum. Confitere Domino in bonis tuis, & benedic Deum sæculorum, vt reedificet in te tabernaculum suum, & reuocet ad te omnes captiuos, & gaudeas in omnia secula seculorū. Luce splendida fulgebis, & omnes fines terræ adorabunt te. Nationis ex longinquo ad te veniēt, & munera deferētes, adorabunt in te Dominū, & terrā tuam in sanctificationem habebunt. Nomen enim magnū inuocabunt in te. Maldicti erunt, qui contēpserint te, & condemnati erunt omnes qui blasphemauerint te: & benedicti erūt qui ædificauerint te. Tu autē lætaberis in filiis tuis, quoniam omnes benedicentur, & congregabuntur in Dominū. Beati omnes qui diligunt te, & qui gaudēt super pace tua. Anima mea benedic Dominum, quoniam liberauit Ierusalem ciuitatem suam, à cunctis tribulationibus suis Dominus Deus noster. Beatus ero si fuerint reliquię seminis mei ad videndam claritatem Ierusalem: portę Ierusalē ex saphico & smaragdo ædificabuntur: & ex lapide pretioso omnis circuitus murorū eius. Ex lapide candido, & mundo omnes plateę eius sternentur, & per vicos eius alleluia cantabitur. Benedictus Dominus, qui exaltauit eam, vt sit regnū eius in secula. Hęc igitur conueniens huic solennitati gratiarum actio pericunda pię menti, de cœlesti Ierusalem futura patria nostra, quā hodie introiuit Christus, meditatio. Quę pro se quisque nostrū seculum latius perpendat. Gratia Dei nobiscum, Amen.

SERMO SEXTVS.

IN multis quę ad huius solennitatis honorificentiam faciunt, non sine ratione factum est vt tot acclamationibus ad excitandos Christianorum animos, ne quis iucundam Domini ascensionem negligat, aut spe, quam inde concipere licet, nosmet priuemus, in Ecclesia utamur. Festum nunc celebre, magna gaudia compellunt animos carmina promere, cum Christus solum scandit ad arduū, cœlorum pius arbiter. Et: Summi triumphum Regis prosequamur laude. Qui cœli qui terrę regit sceptrā inferni iure domito. Qui sese pro nobis redimen-

- dis permagnum dedit pretium. His, inquam, hodie ad laudes diuinas excitati sunt credentes. Sed & ex Psal. 46. Omnes gentes plaudite manibus, iubilate Deo in voce exultationis. Quoniam Dominus excelsus terribilis, Rex magnus super omnem terram. Hæc atque his similibus acclamationes oēs eō tendunt, ne quisquam nostrum iucundam Domini ascensionem negligat somnians. Sed nunc alia requiri excitementa apud eos, qui superioris Dominicæ lectionem Euangelicam secum expenderunt diligentius, non arbitror. Possunt enim quæ illic ex Christo excepimus. huic iam dudum animos nostros festiuitati præparasse.
- Ioan. 16. Exiui, inquit, à patre, & veni in mundum: iterum relinquo mundum & vado ad patrem. His verbis Christi illic nos Ecclesia in hanc festiuitatem induxit. Quod si, vt æquum est, & conuenit nobis, hæc tum ardenti animo suscepimus, procul dubio nunc flexis omnes genibus, corde, manibusque atq; oculis in cælum suspensi, Christo capiti nostro membra, Domino seruuli, lætis desideriorum nostrorum vocibus acclamamus: O Rex gloriæ, qui triumphator hodie super omnes cælos ascendisti, ne derelinquas nos orphanos, sed mitte promissum patris in nos spiritum veritatis. Et mox ad patrem conuersi: Concede ô Deus, ô pater omnipotens, vt qui hodie na die vnigenitum tuum redemptorem nostrum ad cælos ascendisse credimus: ipsi quoque mente in cœlestibus habitemus. Hæc sanè omniū nostrum hodie debebat esse occupatio: cui etiam rei nos totos à superiore Dominica præparasse decebat: hoc nimirum, vere atque piè esset festiuitatem hanc transigere, si hinc terrenarum rerum omnium obliti, illuc mentem, cogitationes, desideria, amorem, spem atque fiduciam euerteremus omnes, vbi Christus est in dextra Dei sedens. Sic, inquam, hæc nobis celebranda est festiuitas. Si Christus spes nostra est, illic utiq; cor nostrum erit, vbi thesaurus. Quid ergo in terris homo quæris, cum certus sis quia caput tuum in cœlis est? Vbi enim cadauer, illic congregabuntur & aquilæ. Dauid certè nō modo in terris, verum etiā in cœlo præter Christum querebat nihil. Quid mihi est Domine, inquit, in cœlo à te, aut quid volui super terram?
- Tu

Tu Deus cordis mei, & salus mea in æternum. Hæc Dauid veteris testamenti Regis illius atque Prophetæ verba sunt. Quid ergo terrena tantum sapimus, obliuiscimur cœlestium? Procul, procul hæc à nobis sint fratres. Hoc ipso enim de Christi ascensione adhuc incredulos nosmetproderemus. Quisquis enim ita totum se dedit terrenis, vt æternorum obliuiscatur, profecto nec credit hic, nos non habere manentem locum in hoc mundo: nec persuasum habet, in cœlis conuersationem nostram habere nos, licet etiam id ore confiteri videatur, factis tamen negat. At quid illo miserabilius, qui plenis affectibus, tantum ad tempus vsui suo commodaturis inheret: quorum contra in æternum beatè frui posset obliuiscitur? Necessario ergo tot acclamations aures nostras hodie personant, vt excitemur, & sursum suspiciamus. Neque enim parum nostra refert, quod CHRISTVS ascendit: Quod si quis diligenter, quid sit, Christum cœlos ascendisse, secum ruminauerit: profecto non solum (quod in Apostolis laudamus) cum animi sui lætitia hinc recedet: verum etiam quæ sursum sunt quærendi incitamenta penes se per omnem vitam sentiet. Imperare igitur mihi non possum, quin pro capto plebeo plenius hanc festiuitatem pertractem. Enarrata igitur, quam Euangelistæ perscripserunt, Ascensionis historia: ea repetam altius, quæ spiritali gaudio nostro subseruiūt. Principio qui de ascensione Christi scripserunt, duo sunt, Marcus & Lucas. Alij duo, Matthæus atque Ioannes tantum Resurrectionem tradiderunt: quam tamen ita suis coloribus depingunt, vt intelligenti ascensionem quoque inde colligere non sit difficile. In Ioanne enim ipsa Resurrectionis suæ die Christus ait: Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum. In Matthæo verò idem ait: Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra. Et quid sibi vterque vult, nisi quia resurrectio quoque Christi, clarificatio quædam eius fuerit? Atque ideo quidem quieuerunt, finemque scribendi posuerunt. Verum cum nō solum inuisibili quodam modo in resurrectione sua clarificatus est, sed & visibili hoc quadragesimo die coram discipulis cœlos ascen-

Heb. 13.

Philip. 3.

Tit. 1.

Ioan. 20.

Matth. 28

ascendere voluit: nimirum ut fides suorum utroque modo confirmatio fieret: ideo & Marcus & Lucas nouissima hæc quoque testificari atque posteritati tradere operæ pretium arbitrati sunt. Magis enim quæ sub visum, quam quæ sub auditum solum cadunt, afficiunt. Quemadmodum & Apostoli longè vehementius gauisi sunt, cum semel tantum ascendente iam Dominum aspicerent, quam cum toties de clarificatione sua testificantem audirent. Iam Marcus succinctè ascensionis meminit. Dominus Iesus, inquit, postquam locutus esset eis assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei. Sed Lucas duobus in locis eam scripsit. Et in Euangelio quidem suo sic ait: Eduxit eos foras in Bethaniam, & eleuatis manibus suis benedixit eis, & factum est dum benediceret illis recessit ab eis, & ferebatur in cælum. In Actis ita scribit: Præbuit seipsum viuum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno Dei. Et conuescens præcepit eis, ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem patris. Id quod Epistolæ loco hodie recitatum est. Hæc facti illius præclara historia est, in qua cogitationes nostræ, desideria atque vota omnia versantur hodie. Ex hoc animarum nostrarum cibum requirentes, omnibus modis conuenientem inuenimus. Hæc enim fidem nostram confirmat, spem auget, charitatem excitat, conscientias purificat, ignaros docet, pigros extimulat, consolatur mæstos, domat effrenes atque retrahit. Hæc, inquam, historia præsens, dextrè cõsiderata potest omnia. Quis verò nescit, hæc illa ipsa esse, quorum maximè laboramus penuria. Neque enim quisquam nostrum est, qui horum vel omnium, vel aliquot, aut certè vno aliquo non egeat.

Marc. 16.

Luca. 24

Acto. 1.

Nunc inimicus noster in fidei lumen suffundit tenebras, nunc pusillanimitas deiicit, nunc conscientia impugnatur, nunc externis plus æquò distrahimur: hunc boni piget, illum malitia iuuat & afficit. Quapropter cogitationes nostras in hac historia exerceamus diligētius, quæ tot modis in omne bonū commodat. Singula igitur ordine discuiamus. Ac principio quidem quomodo fidem nostram hinc, non solum aduersus Iudæos atque Gentiles, verumetiam contra ipsum Satanam obfirmare possimus,

*intra 7 die
intra 14 die
intra 21 die*

simus, videre est. Iudæi enim atque Centes diuinitatem Christo, quod vti homo natus sit, detrahunt, eoq; fidem nostram incertam esse iniquissime arguunt. Quos cōtrā Satan Deum quidem esse Christum, tot modis eius expertus potentiam atque maiestatem non diffitetur quidem: nihilominus tamen hoc agit, quibuscunque potest modis, nunc vi, nunc dolo, vt nos aut omnino à Christo seducat, aut certe in fidei negotio dubios perturbet: non ignarus nequicquam cunctis cum consilijs tum machinis aduersum nos pugnare, quàm diu petræ huic superædificati insistimus. Portæ inferorum, ait Christus, non praualebunt aduersus eam. Sed vnde nobis fidei nostræ, & quod Christus verè Deus sit, fortior demonstratio esse potest, quàm ex ipsa resurrectione atque ascensione? Quis omnium sua se virtute à morte eripuit vnam, præter vnum Christum? Aut quis aliquando propria potentia cælos sursum ascēdit, nisi solus Christus? Quid autem ex his colligere possumus, nisi quod ipse Christus, vitæ & mortis, & cæli, omnium deniq; creaturarum sit Dominus, imò cæli terræq; rex? Vnde ostēditur non hominem ipsum solum, verumetiam Deum esse. Illi enim soli hoc attribuitur, vt sit atque dicatur vniuersorum Dominus, in cuius etiā manu omnia sint. Iam verò ipse hic mundus, potentiam hanc in Christo vidit & cognouit. Audiuit enim eum dicentem leproso: Mundare: & vidit statim mundatum à lepra. Audiuit dicentem cæco: Respice: & visum recepisse cæcum cognouit. Et mortuo adolescenti: Tibi dico surge: & recedit qui erat mortuus. Et muto: Epheta, quod est, adaperire: & statim solutū est vinculū linguæ eius. Imperauit ventis & mari: & statim facta est tranquillitas magna. Spiritibus imperauit immundis, & extierūt: supra mare ambulauit, & ipsum pedibus sanctis iter præbuit firmum. Crucifixo hoc Christo, cōtristabantur oēs creature, iniuriam detestantes Dñi & creatoris sui. Hæc omnia inquam, mundus vidit atq; cognouit. Et hæc quidē apertè demonstrant, quia ipse sit Dominus omniū: Dñs, inquam, morborum omniū, mortis, Diaboli, terræ, maris, & deniq; elementorū omniū. Ad hæc cælos ipse ascendit, in quo aër, nubes & angeli sua præstiterunt obsequia. Aër

Matth. 16.

Matth. 8.

Lucæ 18.

Lucæ 7.

Marc. 7.

Matth. 8.

iter

Ioan. 17.

Ioan. 5.

Rom. 8.

iter ascendenti præbuit, nubes suscepit, veneratur, cœ-
lum ipsum aduenienti vltro sese aperuit. An non igitur
per hæc, nubium, cœli, atque angelorum Dominus esse
approbatur? Quod si Dominus quæ in cœlo quæque
in terra sunt omnium: vtique & Deus est. Si Deus: cer-
tè diuinus illi honos debetur. Et ipsum quidem ab æ-
terno cum patre æqualem semper habuit. Pater, in-
quit, venit hora, clarifica filium tuum, apud te ipsum,
claritate, quam habui, priusquam mūdus fieret apud te.
Ab æterno, inquam, hunc honorem habuit apud pa-
trem: nunc porro completo humanæ redemptionis mu-
nere, hunc sibi apud homines etiam postulat. Propte-
rea & alibi datum sibi omne iudicium à patre affirmat,
vt omnes honorificent filium, sicut honorificant pa-
trem. Hoc igitur fundamentum, hoc scutum, hic gla-
dius noster est, aduersus Iudæos atque Gentes. Qui si
nobis quasi obiecerint: mortuum esse quem adora-
mus, veneramur, imò & crucifixum esse: nos contra
profitentes audient: eundem à morte resurrexisse, cœ-
losque ascendisse. Hoc modo Christi ascensio fidē no-
stram contra Iudæos atq; Gentes confirmat. Quod si &
Satan ab ea nos vel auertere, vel eam erroribus velit
offundere: sit ne in Christum sperandum, possitue in
omnibus nobis omnipotens adesse adiutor: his, inquam,
suggestionibus à Satana obortis, pius confidenter respō-
deat: Credo Dominum Iesum à mortuis resurrexisse,
cœlosque ascendisse. Id quod firma satis demonstratio
mihi est, quod ipse sit Deus, potestatem habens omni-
um. Hæc te conscio Satan, qui primus id ita esse exper-
tus es, experierisque in posterum durius, quando tuque
tuaque turba ad inferiora gehennæ detrudemini. Vide
quanta sit ascensionis Christi confirmatio fidei nostræ,
aduersus venenata nequissimi tela Diaboli. Et huic qui-
dem rei primum Christi ascensio feruit: nempe confir-
mat fidem. Hunc articulū de ascensione Christi fortiter
apprehendas, & nulla te creatura à fide, quæ est in Chri-
stum, auertere, aut tuo illam malo tenebris errorum po-
terit offundere. Sed & spem nostram ex eodem posse-
mus augmentari. Spe salui facti sumus, teste Paulo, Ad-
huc in spe versamur, nondum quod expectamus, pos-
sidemus.

fidemus . Quæ verò spes illa ? Noli timere pusillus **Luce. 12.**
 grex, inquit Christus : placuit enim patri vestro , dare
 vobis regnum . Hæc ergo spes nostra est . Quod e-
 nim in mundo sperare possimus, perrexiguum est .
 Nam si in hoc mundo tantum sperantes essemus , mi-
 serabiliores essemus omnibus hominibus : non enim **1. Cor. 15.**
 nos mundus nouit, quandoquidem ingenui Christi-
 ani sumus . Si de mundo fuissetis, inquit Christus, uti-
 que quod suum est mundus diligeret . Nostra autem **Ioan. 15.**
 conuersatio in cœlis est . Quid autem est, quo firmitus **Phil. 3.**
 hanc spem nostram confirmare possemus , quàm consi-
 deratio, quomodo Christus caput nostrum iam nunc
 æterni illius regni ius suo nostroque omnium nomine
 possideat, quod in ipso natura nostra vsque ad cœlos ,
 imò ad dextram patris sublimata est ? Quod si caput
 nostrum iam cœlos possidet : utique hoc ipso spes no-
 stra redditur firmior, fore tandem aliquando , ut nos
 quoque eò pertingamus, quando caput cæteraque alia
 membra coniungi in vnum necesse est, vbi perfectum **Ioan. 12.**
 corpus dicitur : maxime ipso dicente capite, nos se-
 cum vbi ipse sit esse futuros . Quod si natura nostra in **14. & 17.**
 CHRISTO ad tanti fastigium honoris peruenit :
 utique & nos perueniemus . Est ergo hæc spes nostra,
 quod ex consideratione Ascensionis Christi exultan-
 tes, cum Iob sancto liceat dicere : Scio quod redem- **Iob. 19.**
 ptor meus viuit , & in nouissimo die de terra surrec-
 turus sum, & in carne mea videbo Deum saluatorem me-
 um . Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei con-
 specturi sunt, & non alius . Et cum Paulo : Scimus **2. Cor. 5.**
 quoniam si terrestris domus nostra, huius habitationis
 dissoluatur, quod ædificationem ex Deo habeamus, do-
 mum non mau factam, sed æternam in cœlis . Et cum
 Petro : Deus regenerauit nos in spem viuam per resur- **1. Pet. 1.**
 rectionem IESV CHRISTI ex mortuis, in hære-
 ditatem in corruptibilem, & incontaminatam, & immar-
 cescibilem, conseruatâ in cœlis . Et iterum cum Paulo : Cû **Collof. 3.**
 CHRISTVS apparuerit vita nostra, tum & nos ap-
 parebimus cum ipso in gloria . Et iterum : Nos saluatorem **Phil. 3.**
 expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui re-
 formabit

- formabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Ecce hoc modo spem nostram Christi auget, ascensio. Quid enim sine illa sperare audebimus, aut qua via præter hanc ad cœlos pertingemus? Quid enim homine post peccatum abiectus. Scire vis quæ nostra sit natura? Terra es, & in terram reuertêris. Et quod Dauid ait: Homo cùm in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Nam & bos cognouit Dominũ suum, & asinus præsepe domini sui, & hirundo tempus aduentus sui: homo autem non cognoscit & intelligit. Vnde Salomon Propheta, formicam nobis imitandum exemplum ponit, quæ in æstate colligit, vnde hyeme viuat: homo futuram hiemẽ prospicit minime. Ne interim quod sa-
Gen. 3.
Psal. 48.
Isa. 16.
Matt. 6.
Gene. 6.
Ephe. 3.
1. Cor. 9.
Heb. 9.
- xis duriores atque insensibiliores inuenimur sæpenu-
 ro. Vnde etiã Michæas Propheta saxa immobilia aduer-
 sum homines in testimonium adducit. Audiant, inquit,
 montes iudicium Domini, & fortia fundamenta terræ:
 quia iudicium Domini cùm populo suo. Hęc ergo no-
 stra natura est. Insuper & irę filij sumus: nihilominus ta-
 men hæc tam abiecta natura nostra hodiẽ in Christo su-
 per omnes cœlos atque angelos exaltata est. Tanta Dei
 Optimi Maximi est benignitas. Olim ita in hominem
 ira exardebat, vt indignum iudicaret, qui hanc teram in-
 coleret. Delebo, inquit, hominem à facie terræ. Hodie
 verò idem Deus Christo, simul nobis in ipso cœlum hæ-
 reditatẽ tradidit. Hoc ergo secundum est, in quo Christi
 ascensio nobis seruit: nimirum vt per eam spem nostram
 conseruemus atque augeamus. Sed & charitatem & de-
 uotionem seu pietatem hinc excitare possemus. Quis e-
 nim, in quantam sublimitatem Deus nōs euexit cogitās,
 quasi totus in eius amorem non ignescit? Conresuscita-
 uit nos Christo, inquit Paulus, & conuiuificauit, & con-
 sedere fecit in cœlestibus. Quis verò vel omnia pati re-
 cusaret, si non terrenam iam & momentaneam, sed cœ-
 lestem & æternam coronã propositam cogitauerit. Ecce
 quomodo eadem Christi ascensio ad charitatem & æ-
 quaminitatem extimulat. Sic deinde & conscientias no-
 stras, peccatorum mole pressas consolari posset. Paulus
 enim aperte testatur, ideo Christum summum sacerdo-

tem

tem in sancta sua non manufacta, sed in ipsum cœlum per semetipsum introiisse, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis. Vnde exhortante Ioanne: si peccauimus, des-
 sperandum ideo nō est, habentes aduocatum apud De-
 um Iesum Christum iustum: & ipse est propitiatio pro
 peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed &
 pro totius huius mundi. Quid ergo turbida consciētia,
 quid ipse Satan testificando atque accusando poterit ef-
 ficere? Christus interpellat pro nobis. Et si Deus pro
 nobis, quis contra nos? Deus qui iustificat, quis est qui
 condemnet? Christus, in quā, interpellat pro nobis, quis
 accusabit aduersus electos Dei? Hoc ergo modo Chri-
 sti ascensio considerata conscientias nostras pacificat,
 quæ alioqui turbida nunquam non accusat, nisi sublati
 sursum oculis in eum aspexerimus, qui pretioso suo san-
 guine pro nobis satisfecit, cum mortis chiographum
 quod aduersum nos erat, cruci appedit. Et hoc tertium.
 Denique in persecutionibus etiam consolari nos Chri-
 sti potest ascensio. Ideo enim ascendit, vt adimpleret om-
 nia. Quando enim adhuc in terris degebat, vnus tantū
 loci concludabatur angustiis: at claritatem suam ingres-
 sus, omnia adimplet, vbique præsens est, in cœlo & in
 terra, a fine mundi attingens ad finem alterum. Et hoc
 ipsum est sedere eum à Dei dextris, potestatem habere
 omnem cum patre æqualem, vbique locorum semper-
 que nosse omnia, in omnibus suis auxilio esse. Id quod
 Petro carceres, Act. 12. Paulo, peregrinationes. 2. Co. 11.
 Apostolis reliquis persecutiones. Act. 4. Stephano
 mortem Act. 7. sufferre fecit constantius: nimirum
 Christum Regem à dextris Dei videntes, eo quo di-
 ctum est modo. Et hac quidem animositate omnes de-
 uorauere afflictiones. Propter te, inquit Paulus, morti-
 ficamur tota die: sed in his omnibus superamus, pro-
 pter eum qui dilexit nos. Sit igitur hæc nostra etiam
 consolatio: scientes, quia Dominus nobis est, omnia
 sciens, omnia videns, omnium potens, quique compa-
 ti nostræ possit infirmitati. Et hoc quintum. Sexto, po-
 stemum Christi ascensio rectam viam, iustumque mo-
 dum sursum ascendendi docet: Paulo dicente, Qui de-
 scendit ipse est qui ascendit. Neque enim ignoramus,
 quid

1. Ioan. 1.

Roma. 8.

Collos. 2.

Eph. 4.

Roma. 8.

Eph. 4.

G

quid

Ioan. 17.

quid suo Christus descensu effecerit: nempe, patrem clarificauit, discipulos docuit atque consolatus est, obediens fuit ad mortem vsque Crucis, & sic à morte resurrexit, cœlos ascendit, suamque gloriam introiuit. Hæc recta cœli semita est: præter quam, qui aliam quærir, aberrat longissimè. Si ergo cœlum appetis, CHRISTI exemplum sequere: primumque descende. Qui enim humiliauerit se, exaltabitur. Deinde Deum obedientia tua clarifica, proximum emenda: & Crucis quæcunque Deus propinauerit (vt ita dicam) calicem, patienter bibas. Et hæc sexto hinc docemur. Sed frenum

Luce. 18.

nobis iniicit in peccatorum via indomitis: quo enim maior Christi potestas, eò commodius contemptores atque hostes suos corripiet. Et huc pertinet quod mox, vbi ascendisset ille, duo angeli secundum eius aduentum in iudicium prædicarunt, ad piorum spem, impiorum verò terrorem. Quod si igitur verè Christianus es, studiofiorem te in omni pietatis exercitio exhibebis, cum eundem Christum reuersurum esse, ac suos æternum suum regnum suscepturum audis: sin verò & negligis nomine tantum Christianus, est quod timeas, quando iustū iudicē descensurū aliquando intelligis. Ex quibus omnibus non erit difficilè intelligere, quantum nobis Christi ascensio commodat. Hoc superest, vt quo decet modo hæc cogitemus, atque in nostræ felicitatis vsū conuertamus. Alioqui exiguus admodum fructus nobis erit, quocunque etiam externo ritu hanc festiuitatem magnificè colamus. Rectè quidem lætitiā nostram externis quoque signis ac moribus declaramus: sed frustra id omnino, nisi eo ipso interiori homini seruiatur. Gratia Dei nobiscum, Amen.

Acto. 1.

SEPTIMVS SERMO.

Euangelium hoc, in quo Christus Iesus priusquam ascenderet, Apostolis suis in vniuersum orbem prædicandi Euangelij munus commisit, historiæ me admonet Eliæ, qui & ipse quodammodo his similia, antequam sursum raperetur fecit: imò cuius illo tempore Elias figura fuit, hic Christus veritatem nobis exhibuit. Vtrobique prædicatores ordinantur.

Elias

Elias quidem Helizæum post se Prophetam, qui testificaretur ac clamaret aduersus Idolatriam Regum Iuda, substituit. CHRISVS Apostolos ordinauit, Euangelij eis prædicationem mandans. Vtrobique ita fieri exigebat necessitas. Elias munus sibi concreditum expleuerat, & vt ad Deum curru raperetur igneo proximum erat: necessum ergo fuit, alium qui vices eius subiret, qui verbi diuini gladio contra idolatriam, ne malum præualeret, veram fidem vindicaret, constitui. Christus quoque opus suum cum obedientia consummauerat, iam tempus aderat clarificationi definitum. Pater, inquit, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius clarificet te. Oportebat igitur Apostolos designari, qui quod magister cœperat, perficerent: imò quod redemptor toti mundo præstiterat, in omnes fines euulgarent. Ad quid enim Elias per omnem vitam suam in verbi negotio strenuè sudasset, si vnà raptu suo silentium impositum fuisset reliquo operi, nec quisquam in eius subrogatus fuisset locum? Sic etiam, quid Christum pro nobis mortem subiisse, tum gratiam vitamque impetrauisse profuisset, si non & euulgasset, omnique creaturæ prædicari ordinasset? Vtrobique magna illi Dei elucet gratia. Primo, quod nullo vnquam tempore mundum sine prædicatoribus dereliquit, semper verò vel paucos excitauit conseruauitque, quorum opera & ministerio reliquos, quantum in ipso quidem est, ad sui agnitionem ab Abel vsque huc, perduceret. Deinde etiam quod designatis ad hoc opus ministris semper atque abundanter per spiritum suum sanctum, quod ipsorum munus & ministerium requiri videtur, largitus est. Quemadmodum Elias pallium suum misit super Helizæum, in signum venturi super ipsum Spiritus sancti. Sic cum iam hora esset vt raperetur Elias, quoduis Helizæus postularet iussit, id se antequàm raperetur facturum promittens: petijt ergo ille duplicem Eliæ spiritum. Et certè votis atque promissis eorum respondit euentus. Ab illo ipso enim die tanta Deus in Helizæo operabatur magnalia, vt omnes faciliè intelligerent, Eliæ in Helizæum venisse spiritum, Sic & Paulus Christum cœlos ascendisse, ac

1. Reg. 19.

Ioan. 17.

3. Reg. 8.

4. Reg. 2.

hominibus dona dedisse clarè testatur. Et vt in summa dicam, quemadmodum Eliæ Prophetæ, sursum in curru igneo per aërea raptus, figura fuit cœlos ascendentis Christi: ita etiam quod ante quam raperetur Helizæû Prophetâ pro se subrogauit, figura fuit, quod Christus priusquam ascenderet cœlos, Euangelij munus esset cōmendaturus Apostolis. Et quemadmodum, dum rapere-
tur Elias, spiritu Dei Helizeus imbuebatur: ita etiam Christus ascendens Apostolis spiritum sanctum promissit, promissumque non longo post tempore, plenè, cūm variorum donorum muneribus cœlitus contulit. Et hæc quidem præfari libuit, vt videamus omnia Christi mysteria pulchrè olim veteris Testamenti adumbrata figuris. Id quod Amos Prophetâ ait: Non faciet Dominus Deus verbum, nisi reuelauerit secretum suum ad feruos suos. Certè in Christo hoc consideratur liquidissimè. Nihil enim eorum, quæ per ipsum operatus est Deus, tam minutum, nihil tam exile, quod non & in lege figuris, & in Prophetis prædictū ac reuelatum sit vaticinijs. Et qua ratione igitur ingens hoc atque mirandum Ascensionis Christi facinus, quale hic mundus nunquam vidit, in quo credentium omnis & spes & fiducia consistit, antiquis incognitū latere potuit? Minimè verò hoc concedendum est. alia edocti sumus. Psalmos enim 29. 46. 96. & 109. si legeris, apertè intelliges: ita ascensionis Christi factum perscripsisse David Prophetam, vt non iam Prophetam, sed Euangelistam, qui coram vidisset, diceret. An enim non est clarè ascensionem Christi perscribere, quod ait: Exalta te Domine, quoniam suscepisti me, nec delectasti inimicos meos super me. Et iterum: Ascendit Deus in iubilo, & Dominus in voce tubæ. Et iterum: Dominus regnauit, exultet terra, latentur insulæ multæ. Et iterum: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorū. Quis omnes hos Psalmos alio-
uersum, quàm in Christū ipsum interpretari potest? Nā & ipsi Iudæi ad Messiam referunt, licet adhuc venturum stultè expectant, non videntes hæc omnia partim iam olim impleta esse, partim quotidie etiamnum impleri. Ex-
altatus est, cœlos ascendit in iubilo, regnauit; eo quæ ex-
ultat

Amos. 3.

Psal. 29.

Psal. 46.

Psal. 96.

Psal. 109.

ultat

ultat terra, sedet à dextris Dei, irascantur populi, dū libet ac licet, ponentur tandem velint nolint, scabellum pedum eius. Cum igitur manifestum est, antiquis etiam in figura Enoch & Eliæ, imò etiam in arcæ fœderis repositione, Christi ascensionem insinuatam esse adiunctis tot lætitiæ exhortationibus, quibus ad exultandum extimulati sunt: nos verò eundem ascensionis diem reuolatis annis nunc frequentamus: meritò non minori quam illi diligentia, hanc meditatur solennitatem, atque in ipsa pari iocunditate exultamus: maximè quando nobis hæc ita sunt gesta, & quomodo natus atque datus est nobis Christus, ita etiam pro nobis mortuus est, resurrexit, cœlosque ascendit. Proinde exactius quid de hac festiuitate dicendum mihi est, quo hanc diem maiori cum pietate, tum fructu impendatis. Et principio quidem considerandum est, quod præsens festiuitas duos fidei nostræ articulos proponat, nec minimos, sed præcipuos, & eiusmodi, qui pijs mentibus permultum consolationis afferūt: impijs verò terroris plena sunt. Et Marcus sanè vnum in hodierno Euangelio ponit, cum ait: Assumptus in cœlum, & sedet à dextris Dei: alterum verò Lucas in Actuum historia perscribit, dicens: Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cœlū, sic venit, quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum. Nos porrò in fidei nostræ confessione hos ipsos duos articulos sic exprimimus: Ascendit ad cœlos, sedet ad dextram Dei: Inde vēturus est iudicare viuos & mortuos. Vtrobique, variatis licet nonnihil verbis, idē sensus manet. Nam quod Marcus ait, Assumptus est in cœlum: nos sic cōfitemur: Ascendit ad cœlos. Neque tamē vana hæc variatio. Rudibus enim ea inferuitur, qui aliās cogitaturi erant, Christū alieno auxilio assumptū, vt Eliam, Enoch, Mariam: non autē propria potentie suæ virtute ascendisse. Propterea ergò simplices edocti sic efferunt: Ascendit ad cœlos. Quo quam clarissimè articulus ille proponitur, ne quā dubitationē aut errorē cōmisceant. Et quidem nō infirmiori fundamento hoc insistit, quam quod scriptum est: Assumptus, siue exaltatus est. Id quod in 46. Psalmo, Michææ 2. & ad Ephesios scripta Epistola 4. capitibus, vbi ascendit scriptum legimus.

Isai. 9.

Marc. 16.

Acto. 1.

Ioan. 14.
& 16. 20.

Tum Christus ipse ait: Vado ad patrem. & expressè: Ascendo ad patrem meum, & patrem vestrum. Nemo igitur variatas esse dictiones miretur, nec idem confessionis voces sonare, quod in Marco est. Rudibus hoc modo inferuitur, ne qua parte aberrant. Sic &, quod ad verba, in altero articulo variatio quædam est: cum Angeli simpliciter ponunt. Sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum. Nos verò clarius loquimur confitentes: Inde (nimirum quo ascendit) venturus est iudicare viuos & mortuos. Quæ nec ipsa otiosa est variatio: nimirum ideo, vt simpliciore ingenij causam sciant, cur sit venturus: alioqui enim existimari possent, quod veniens denuò oporteat eum nasci, pati, & prædicare. Contra hunc pugnat hæc fidei confessio: Venturus est iudicare viuos & mortuos. Ecce ergo hi duo articuli huic festo tanquam basi firmissimæ insistent, qui quidem abundè, quod hodie apud nosmet meditemur, afferunt. Et hic sanè convenientissimus huius temporis vsus esset, sine quo frustra ad spiritualiter exultandum exhortamur. At vera horum intelligentia, exultationem mentis habet comitem. Id verò ita esse succinè, & rudium commodo (quibus ne quidem inculcari satis possunt, quæ ad fidem pertinent) ostendā. Semper enim nequā ille spiritus diuerticula sua habet, per quæ seducat. Primò igitur vide quàm hi articuli paucis verbis comprehenduntur, quàm multa verò significant. Vnde verbotenus tantum essari minimè satis est: reddenda est & ratio eius quæ in nobis est fidei, docente Petro. Neque verò sine causa hæc dico. Nam & hac parte maxime laboramus. Inuenias enim qui viginti vel triginta annis (ne quid amplius dicam) Christianum nomen confessi sunt, nec tamen norint, quid sit, quam profitentur, fides: aut cur Christiani dicantur: & licet verba fidei numerent, non tamen vel exultationem, vel spem mentis inde concipiunt: imò nec sentiunt. Id fit ex nimia parentum negligentia in erudiendis liberis, quando nonnunquam nec ipsi, ita vt æquum erat, inter fidem & incredulitatem norunt discernere. Tum etiam multis in partibus Catechismus, seu puerilis eruditionis sermo intermittitur: Decalogi,

Domi-

Dominicæ orationis, & fidei symboli nulla ferè, quoquo te vertas, mentio. Quin & Parochi & Concionatores nostri ita sapiunt, vt se pudeat etiam communium horum in suggestio meminisse: ficta quadam graui loquentia turgidi, quisque singulare quid sibi sumit, quod vulgus emunctæ naris aperto ore miretur, omisis maxime serijs. Quò fit vt elapso anno, multos quidè sermones audiuerimus, præcipuorū tamen fidei articulorum maneamus ignari. Quid verò prodesset, si quis tota biblia ad vnguem calleat: nec tamen fides quid sit, quidue requirat, nesciat? Permultum nobis interest vel ignorare, vel nescire fidei articulos. Id quod his duobus manifestum fit. Quid enim hæc vita nostra esset? Quæ nobis spes foret reliqua, si Christū cælos ascendisse, & quemadmodū Paulus ait, super oēm principatum, potestatē, virtutemq; constitutū esse, nesciremus? Contrā quæ nobis firmior erit in omni aduersitate cōsolatio, imò quæ ratione deiectus erit aut pusillanimis, qui hos duos articulos dextrè secū perpendit? Vis ergo dicam quid sit, quod dicimus: Christus ascendit ad cælos, & sedet à dextris Dei? Nota verba, & quodq; eorū rumina: videbis, quam fides in ijs spem offerat. Quatuor huius verba sunt: Primum ascēdit. quo sane verbo colligimus, vnum Christum esse, qui & angelos & homines præcellat virtute. Angelus quidè ascendere voluit, Deique similitudinē appetijt: sed frustra. Nō enim ille erat: qui in semetipso excelsior fieri debuit, propterea pro arrogantiæ suæ modo ad inferna detrusus, humiliatus est. Sed & homo persuasus, in vetita nitebatur, quem idem etiam, licet clementior aliquanto, qui & Angelū exitus mox secutus est. Nam cū angelus propria malitia peccaret irrecuperabiliter, & sine omni clemētia cælo præcipitatus vt fulgur cecidit. Homo deceptus fecit, eoq; citius consecutus est gratiam. Vterq; ergo frustra nitebatur ascendere. At Christus verè potuit dicere: Ascendo. Qui sic? Ecce enim prius descendit. Qui descendit, inquit Paulus, ipse est qui & ascendit. Deinde non sese in hoc dignitatis fastigium ingessit, aut constituit, cui à patre dictum est: Sede à dextris meis. Tertiò excellentius multo, non solum præ hominibus, verum etiam præ an-

Ephē. 1.

Ioan. 14.

Isaia. 14.

Gene. 3.

Luca. 10.

Ephē. 4.

Psal. 109.

- Heb.1. gelis nomen consecutus est. Cui enim angelorum dixit
 Psal.2. aliquando : filius meus es tu, ego hodie genui te. Primū
 ergo hoc verbum docet, quod securē Christum sequi
 possimus. In ipso solo ascendere licet. Tum solus etiam
 ipse via est, per quam ad patrem accedimus. Quicunque
 Ioan.14. prater Christum ascendunt, tolluntur in altum, vt lapsū
 grauiore ruant. De Christo verē dicimus: Ascendit. Il-
 Ioan.3. lum, inquit Ioānes, oportet crescere, me autem minui.
 Non autem hoc solum confitemur quod ascendit, ve-
 rum etiam addimus: Ad cōelos. Id Paulus explicans ait:
 Heb.9. Per proprium sanguinem introiit semel in sancta, æter-
 Ibidem. na redēptione inuenta. Et: In ipsum cōelū intrauit Chri-
 Heb.8. stus, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis. Et iterum:
 Heb.7. Talem habemus Pontificem, qui cōsedit in dextra sedis
 magnitudinis in cōclis, sanctorum minister, & taberna-
 culi veri, quod fixit Deus. Et iterum: Hic, Christus, eo
 quod maneat in æternum, sempiternum habet sacerdo-
 tium. Vnde & saluare in perpetuum potest, accedens per
 semetipsum ad Deum, semper viuens ad interpellandū
 pro nobis. Ecce tibi cōclum ipsum in quod ascēdit Chri-
 stus, & causam cur ascendit, & spem quam nos inde con-
 cipimus. Hac ratione certificamur, quod habeamus Pon-
 tificem sempiternum apud Deum, qui interpellat pro no-
 bis: licebitq; cōfidenter dicere: Aduocatū habemus apud
 Ioan.2. patrē, Iesum Christum iustum. Et ipse est propitiatio pro
 peccatis nostris: non pro nostris autē tantum, sed & pro
 totius huius mundi. Non, vt eo grauius peccemus, sed ne
 si quando peccauerimus, non desperemus. Tertium hu-
 ius articuli verbum est. Sedet. Non corporalis sessio ali-
 qua consideranda est, quasi in cōcelo sella ad patrē de-
 xtram posita, sedeat: Vt inuenimus hoc vocabulo non-
 nunquā pro pacis significatione, pro quiete & requie. Vt
 Mich.4. in propheta videre est, qui ait: Sedebit vir subtus vineā
 suā, & subtus ficum suā. Hoc modo Christus a dex-
 tris Dei sedet, quietus: dum opus quod dederat pater
 consummauit: nec est necesse, quotidie huc descendere
 ad ineundum bellum cum morte & Satana. Vnica hæc
 omnia oblatione consummauit. Sed & securus nunc ab
 inimicis & hostibus suis, qui licet viuant, nil tamen incō-
 Ioan.16. modare possunt: Princeps huius mundi iam iudicatus
 est, &c.

est, & mors illi ultra nos dominabitur. Et hic iam sensus
 dictionis Sedet, est primus. Vtimur autē eadem dictione
 pro eo, quod est, iudicare, regere. Qua significatione Iſa
 ias vsus est, cū de Christo dixit: Super solium David, Iſa. 9.
 & super regnum eius sedebit. Et Angelus: Dabit illi De
 us sedem David patris eius, & regnabit in domo Iacob
 in eternū. Hoc modo Christus tanquam Rex atque iudex
 sedet. Ego (in Psālis ipse loquitur) constitutus sum
 rex à Deo super mōtem sanctum eius. Et in Ioanne: Pa-
 ter, inquit, non iudicat quenquam, sed omne iudiciū de-
 dit filio. Vnde in Apocalypsi sua Ioannes talē eum vidit,
 qui insidens albo equo, in capite habebat diademata mul-
 ta, in cuius femore scriptū erat: Rex regum & dominus
 dominantīū. Et hāc tertio spem nobis confert, quod eū
 sedere cōfitemur. Id quod apertius fit ex eo, quod dici-
 mus: sedet ad dextram Dei: nec id sine causa additū est.
 Conſtitendum est Christum, nec sublimius Deo, nec illo
 humilīus, nec à sinistra, sed dextra, hoc est plena diuinā
 potētīā æqualitate sedere. Propterea hęc omnia articulo
 illo cōprehenſa sunt. Primō, quōd propria Christus po-
 tētīa cōelos penetrauit. Secundo, quōd ascensio eius ni-
 hil aliud est, quā potestātē accepisse omniū. Tertio, quōd
 hanc ob causam in cōelos ascendit, vt adimpleret omnia.
 Quādiu enim hic in terris cōmoratus est, vno tantū in lo-
 co visus est: vbi verō in deitatis omnipotentīā constitutus
 est, vbiq; adesse potis est. Quarto & hoc docemur,
 quōd ipse interpellat, pro nobis in cōelis. Postremo,
 quod & nobis cōeli ianuā aperuit, locumq; in eo paraue-
 rit sempiternū. Et quid prētereā vel desiderare possem?
 Si Christus cōelos ascēdit, nō hominē eū solum, verum
 etiā Deum esse, certum est: & nec sibi soli, sed nobis
 quoque cōelum reſerauit. Si ergo & cōeli & terrā pote-
 ſtas illi data est, nec nequā ille spiritus, nec hic mūdus ti-
 medus est. Virtus enim illi aduersus vrūq; est. Si iudex
 noster est: dū in ipsum credimus, nō est quod dānationē
 timeamus. Dicit enim: Deus filiū suū misit in mūdū, nō
 vt iudicet mūdū, sed vt mūdus ſaluetur per ipsum. Et:
 Qui credit in filiū, in iudiciū nō veniet. Si & aduoca-
 tus & mediator noster est: peccatis quoque nostris mede-
 bitur, ne propterea desperandū sit. Hęc ergo aduersita-

tibus pressus cogita: sine dubio abunda satis tibi suppedi-
tabitur consolatio. Age verò operam des referre grates,
firmaq; illi adhaerens fide, ab eo amplius nō deuics. Mi-
seriam nostram sine hoc seruatore tam potente, cogita.
Inuoca eum in die tribulationis tuę: quod possit, veliq;
adiutor esse, ne dubites. Manentē tibi locum, nisi vbi ca-
put, cuius tu mēbrum es, fuerit, nō esse perpēde. Vbi in
sempiternū tibi manendū est, illuc mentē tuam cogitatio
nesq; erige. Sed & vita fac his respōdeat. Quare vitā mo-
resq; tuos sic instrue, vt cum Christo in regnū eius con-
scēdas & in eternū in eo permaneas. Hoc sanē & cōfiteri
& credere est, quōd Christus ad celos ascendit, sedetq;
ad dextrā Dei. Et hic prim⁹ ille articulus est. Post hęc &
alterū fidei nostrę articulū examina: qui (quēadmodum
angeli dixerunt) reuersurū eū, nec reuersurū modo verū
etiam viuos mortuosq; iudicaturum esse, habet: & qui-
dem eum ipsum iudicem venturum qui olim in terris,
perinde atque omnium sceleratissimus malefactor, ab ho-
minibus ad crucis ignominiam adiudicatus & condēna-
tus est. Et hic mihi admirādam vicissitudinem vide. Vi-
dimus eū, inquit Isaias, & nō erat aspectus eius, & deside-
rauimus eū despectum & nouissimū viuorum. Quid ve-
rò Christus contrā, etiā in humilitate, respōdit? Videbi-
tis filiū hominis sedentem à dextris Dei, & venientem
in nubibus cœli. Si non esset hic malē factor, tibi nō tra-
didissemus eum clamitant Iudæi. At nunc Deus solum
innocentiam eius vindicauit, verū etiam constituit
eum iudicem viuorum & mortuorum, deditq; illi glo-
riam honoremq; summū. Exulta igitur quādoquūq; in
nocentē te mundus persequitur. Transientia esse, & quā
sufferes ignominiam sempiterno gaudio seruire, cogita.

Matth. 11. Vēturus est, fides ait. Vnde verò? E cœlo à dextris Dei,
1. Cor. 15. cui nunc assidet, æqualiq; potentia iudicat: ita planē, vt
iam nunc ipsi omnia tradita sint in manus. Quāquam
nondum appareat ei subiecta esse omnia. Nam nunc etiā
multi repugnant ipsi: sed conuiet ac tacet, extremum-
que impingere permittit. Sed quōd in Psalmis loquitur?

Psal. 74. Cū accepero, inquit, tēpus: ego iustitias iudicabo. Et. Mi
Deut. 32. hi vindictā & ego retribuam in tēpore suo. Ignis succē-
sus est in furore meo, & ardebit vsque ad inferni nouis-
sima.

Heb. 13.

Isai. 53.

Matth. 26

*Verbum est multum
cal. 6
et
apost. 12*

Acto. 10.

Matth. 11.

1. Cor. 15.

Psal. 74.

Deut. 32.

fima. Nobis quidem differre Deus iusto longius videtur. Vnde & pii sæpe conqueri consueuerunt. Vt David: Ex-
urge, inquit, Domine, quare obdormis, & obliuisceris
tribulationis nostræ. Et Abacuc: Quare non respicis super
iniqua agentes: & taces, deuorante impio iustiorum se?
Sed nouit Dominus tempus suum. Veniens veniet. Id er-
go non solum Prophetæ, verumetiam Apostoli homini-
bus inculcarunt assidue. Si tardauerit Dominus, expecta
illum. Nihil enim est formidabilius impijs, nihil pijs sua-
uius. Hic enim, de quo loquimur, Christi aduentus prio-
rum quidem certa redemptio, impiorum verò ineuitabi-
lis erit damnatio. Veniet iudicare viuos & mortuos, Ius-
titiæ iudicabit, Iustitiæ exequetur sententiæ. Quid ve-
rò hæc iustitia? Reddere nimirum unicuique quod suū
est. Cuius verò bona vera omnia sunt, nisi filiorum Dei?
Quis verò mala omnia sustinebit, nisi impij? At in mun-
do videre persæpe est cōtrarium, cum impij vnde quaq;
fœlicissimi, pii verò aduersis concutiantur vbique. Sed
quid fides dicat? Christus vêturus est iudicare. Iudiciū
domino cum habitatoribus terre. Et in Malachia ipse
Dominus: Accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox
maleficis & adulteris & periuris, & qui calumniantur
mercedē mercenarij. Et ipse Christus: filius hominis vē-
turus est in gloria patris sui, cum angelis suis, & tūc red-
det unicuique secundum opera sua. Et Paulus: Ira, & in-
dignatio, tribulatio, & angustia in omnem animam homi-
nis faciētis mala. Veniet iudicare, & in hominibus cōcul-
catā violatāq; iustitiā conseruare. Veniet vindicare, non
solum sibi verumetiam suis illatā ignominiam vt in Isaia
est: Ecce, inquit, scriptum est coram me: Nō tacebo, sed
reddā & retribuam in sinu eorū iniquitates vestras. Hinc
deinde sequetur quod David ait: Lætabitur iustus cum
viderit vindictam: manus suas lauabit in sanguine pecca-
toris. Et iterum: Videbunt iusti & timebunt, & super
eum (impium) ridebunt & dicent: Ecce homo qui non
posuit Deū adiutorium suum, sed sperauit in thesauris
pecuniæ. Venturus est iudicare viuos & mortuos, id
est, omnes homines. Non erit eis fuga, inquit. Amos,
nec abscondetur motui in sepulchris suis. Iudicium ge-
nerale erit vniuersorum, nō a liquorum humano more.

Ecce

Psal. 43.

Abac. 1.

2. Pet. 3.

Ose. 4.

Malac. 3.

Matt. 16.

Roma. 2.

Isa. 59.

Isai. 65.

Psal. 59.

Psal. 51.

Ecce hæc sunt, quæ de secundo aduentu Christi credimus atque confitemur. Quisque ergo ingenuè Christianus lætabitur, cum aliquando ærumnarum laboriosa huius vitæ finem venturum intelligit. Deinde & diligentius pietati studebit, quâdo certam cū futuro iudice Christo remunerationē expectat. Tertio semetipsum diiudicabit, cū Christū viuorū mortuorumq; iudicē ac vindicē intelligit. Quarto neminē etiā ledet, cū ipsum Deū hūc iudicem esse cogitat. Quinto semet ad rationē reddendam præparabit, ignarus qua hora iudex venturus sit. Postremo & gratiam a Deo precabitur, qua duce sic viuat, vt secundum aduentum non timeat. Et hoc quidem, hunc alterum quoq; articulū esset considerata. Gratia Dei nobiscum, Amen.

SERMO OCTAVVS.

Super verbis angelorum.

Acto. 1.

Non video quomodo hunc sermonem exordiar apertius, nisi verbis qui sunt hodierni sacri introitus, quibus & angeli illi duo Apostolos in cælum, quo Dñs iam iam recesserat, aspicientes allocuti sunt: Viri, inquit, Galilæi, quid statis aspicientes in cælum? Hic Iesus, qui assumptus est a vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum. Hæc illa angelorum cœlestium verba sunt: hæc prima post ascensionem Domini in terris facta cōcio. Nec sine peculiari dispositione Dei factum est, vt hæc præfens festiuitas primos suæ solennitatis, non homines sed angelos haberet prædicatores & interpretes. Imò quis hæc decentius, quàm ipsi angeli primum annuntiaret, quâdo & primi dominicæ Resurrectionis prædicatores fuere angeli? & quis de vtroque propriè magis loqueretur? Quid de ingentibus illis & humanum captum excedentibus Dei mirabilibus dixisse potuerunt homines? nempe quæ tum eorum adhuc erat conditio. Vtrobique sanè non multis verborum inuolucris rem totam denunciât angeli: sed tamen illud omne complexi sunt, quicquid postea dicere hac de re potuerunt Apostoli. Id verò ita esse, & angelorum & Apostolorum de vtroq; cum Resurrectione tum Ascensione conferamus testimonia. Et quidem de resurrectione, ipso quo Dominus resurre-

xcrat

xerat diluculo prædicauit Angelus: Nolite expauescere,
 Iesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, nō est Marc. 16.
 hic. Ecce locus vbi posuerunt eum. Sed ite, dicite disci-
 pulis eius & Petro, quia præcedet vos in Galilæam. Ibi
 eum videbitis, sicut dixit vobis. Hic angelorum illo die
 sermo erat: breuis admodū si verba respicias, sed si quis
 perlustrauerit, quæ Apostoli deinde, eorumq; successo-
 res hinc conceperunt, & explicauerunt: videbit firmam
 illam & plenam de omnibus ijs, quæ conuenienter hoc
 festo dici possunt, fuisse sermonem. Ac primo quidem
 facile dictū est, Nolite expauescere. Quantam vero bo-
 norum copiam Paulus hinc concepit, atque explicuit?
 Si Deus, inquit, pro nobis, quis contra nos? Deus qui Roma. 8
 iustificat. Quis est qui condemnet? Christus Iesus qui
 mortuus est, imò qui & resurrexit, qui est ad dextrā Dei
 qui etiam interpellat pro nobis. Quis accusabit aduer-
 sus electos Dei? Imò etiam proprio filio suo non peper-
 cit Deus, sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quo-
 modo non etiam cum illo omnia nobis donauit? Quis
 ergo separabit nos à charitate Dei? Certus sum, quia ne
 que mors neque vita, neque angeli, neque principatus,
 neque virtutes, neque instantia, neque futura, neq; for-
 titudo, neque altitudo, neq; profundum, neque creatura
 alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Chri-
 sto Iesu Domino nostro. Ecce omnia hæc breuibus illis
 complexa sunt: Nolite expauescere. Secundo & hoc si-
 ne difficultate dici potest: Surrexit, non est hic. Et Pau-
 lus sanè hæc iusto sermone explicuit, orans in obsecra-
 tionibus suis, vt Deus Domini nostri Iesu Christi det
 omnibus credentibus spiritum sapientiæ, & reuelationis
 in agnitionem eius, illuminatos oculos cordis, vt sciant
 quæ sit supereminens magnitudo virtutis, quam opera-
 tus est in Christo, suscitans illum à mortuis: & consti-
 tuens ad dextram suam in cœlestibus supra omnē prin-
 cipatum & potestatem. Imò quod Deus qui diues est in Ephes. 1.
 misericordia, nos quoq; conresuscitauit, & conuiuifica-
 bit cum Christo, & confedere fecit in cœlestibus. Ecce
 & hic, quæ Paulus ex illo angelico dicto concepit: Sur-
 rexit. Sic tertium quod dixit Angelus, simplex dictū ser-
 mo est, cum in Galilæam ire iubet, ibique videndū esse

Christum

Christū prenunciat. Quāta verò cum iucōditate veteres
Ecclesiæ doctores, imò ipsi Apostoli, hāc Galilæā, spiri-
tualē transmigrationē interpretati sunt? Sufficiat vel vnū
Colos. 3. Paulum audiuisse? Si cū Christo, inquit, resurrexistis,
quē sursum sunt quærite, vbi Christus est in dextra Dei
Roma. 6. sedens. Et iterū. Cōsepulti enim sumus cū illo per bap-
tismū in mortem, vt quomodo Christus surrexit à mor-
tuis per gloriā patris, ita & nos in nouitate vitæ ambule-
mus. Et his similia per totū hoc caput scribit. Hoc ergo
est in Galilæam ire, vbi Dominus videtur. Quādiu an-
tiquum obtinemus, Christū videre non possumus: quod
surrexit nihil nobis cōmodat, nisi extra nosmet exiueri-
mus, inq; nouitatē vitæ transcenderimus. Et hæc quidē
ideo fufius indicare volui exēpli loco: vt videamus bre-
ui hoc sermone ad mulieres factō, omnibus prædicatori-
bus formā quomodo de Christi Resurrectione loquen-
dū sit, præscripsisse Angelū. Cū autem & in Ascensione
primum omnium sermonē fecerunt: nemo quin, hoc ipso
etiā modū ostenderint, quid de hoc quoque articulo di-
cendū sit, ambigat. Qua ratione & ego hunc Angelorū
verbis exorsus sum sermonē, atq; de ipsē, reliquū ser-
monis loquetur latius: ratus nimirū, nihil nobis sani ser-
monis defuisse, si hæc tantū Angelorum verba præsentī
letitiæ seruientia didicissemus. Atqui ideo huc cōgrega-
ti conuenimus, vt hunc honoris Christi triumphū cele-
bremus, imò ipsum triumphatorem prædicemus, magni-
ficemus & vbiq; locorū eunlgemus, id quod ipsi hodie
inuicem exhortati sumus. Ideo, inquam, huc modo con-
uenimus, atq; ideo cum Apostolis ccelos aspiciamus: ad-
mirantes nouum illud, & omnibus seculis inauditum fa-
cinus, cū Christo imò in nobis ipsis exultātes gratulātes,
promissā consolationē expectamus. Et quid restat præter
Angelorū predicationē? Et hæc certē si rectē intelligere-
mus, de nobis idē dici posset, quod Lucas de Apostolis
testatur, cū ait: Tūc reuersi sunt Ierosolimā à mōte qui
vocatur Oliueti, qui est iuxta Ierusalē, sabbati habēs iter,
& manebant perseverantes vnanimiter in oratione. Hoc
Apostoli audito Angelorū sermone fecerūt & sanē illud
ipsum præstare, ascensionē Domini est celebrare. Quod
si de nobis idē dici debet, vt æquū est: Angelicus sermo
prius

Acto. 1.

prius audiendus ille est. Eū ipsum ergo, qualicet cōpendiosē explicemus, vt quilibet deinde ijs cōsentanea meditetur secū. Principio igitur nemo miretur, nec superfluum quid arbitretur, non solū Apostolos atq; Euangelistas cū ore tūm scriptis Ascensionē Christi toti Christiano orbi prādicauisse, verum etiā angelos, cōlestes illos spiritus, hoibus eam annūciasse, idq; primū omniū: nec minus quā ceteri hominū in resurgēis atq; ascendētis triumpho gauisos. Ratio enim, eaq; nō vulgaris, subest, cur hoc & fieret, & literis posteritati cōmendaretur. Quare enim pro Regis sui clarificatione Angeli nō exultarent? An nō scriptura testatur: Et adorabunt eū oēs

Psal. 96.

angeli Dei? Et hoc Paul⁹ de Christo interpretatur manifestissimē, quē tanto angelis meliorē effectum ostendit, quanto differētius prā illis nomē hereditauit. Cū ergo

Hebr. 1.

vt hominū ita & angelorum Dñs est, cur non & hi in eius honore gauderent, quemadmodū & illi? Cur non & hominū, hoc est nostrā saluti congratularentur, scientes quod ex nobis ipsoꝝ ruinā implendē sunt, & quod vnā secum felicitatis æternæ participes erimus? Quin & ipsoꝝ res agitur. Quanquā enim Paulus testetur, Christum nusquam angelos, sed semen Abrahæ apprehen-

Hebr. 2.

dissē: tamen & angeli illius participes sunt gaudiij, quod nobis in Christo seruatore nostro contigit. Primo enim omnis creaturæ aliquid habet homo. Habet nanq; commune Esse cū lapidibus, viuere cū arboribus, sentire cū animalibus, intelligere cum angelis. Quando ergo filius Dei humanam in se naturā assumpsit, factus homo, utiq; & angeli habent cur lætentur & gaudeant, quod ille qui supra illos creator est, cū ipsis imō & inferior factus est: humiliant enim se longe ab angelis. Deinde sit licet ex

Psal. 8.

quatuor elementis homo cōpactus, secundū quod corporeus est, secundū animā tamen perinde atq; angeli rationalis atq; immortalis est, eademq; hoīs (secundū animā) & Dei differentia est, quē alioqui inter angelicā atq; diuinā naturā traditur: nimirū Deus ipse creator solus est. Angeli atq; hoīm pars melior, aiā inquam, creaturæ sunt. Tata ergo naturę vicinitate nobis cōiunctos, nobiscū exultare, adeoq; primū mortalibus immortalis Christi ascensionē declarasse mirum est. Cæterū nec hoc ra-

Cū iudicio legenda hæc.

tione

Apoc. 2.

Ioan. 1.

Ioan. 7.

tione caret, quod albis amicti vestibus apparuerunt. Neque enim quicquam præter gaudium iste color significat. Quamquam & alio quodam modo iste candor decebat Angelos. Non enim vel peccato, vel impotentia, vel etiam morti subiecti sunt. Vnde munda omnia, lucida, claraq; & pura circa illos sunt. Secus nostra fert conditio. Quandiu enim hic reptamus, non licet tam candidis amiciri vestibus, vt qui in sentina peccatorum medij, infirmitatibus ac morte sumus obnoxij: spe tatum & promissione futurum credentes, vt ipsi quoque candido amictu præfinito tempore sequamur Christum: id quod fiet, cum hic stolas nostras in agni sanguine lauantes, ipsum cruce quisq; sua in humeros assumpta, secuti fuerimus. Verum id hic narrare tempus non est. Angelorum potius responsa discutiamus, quorum causa isthac præfatus sum, in quibus & summa suscepti versatur negotij. Et ipsa quidem quadripartiri licebit. Primum quod referunt, est: Viri Galilæi. Hoc nomine Apostolos dignantur Angeli. Nec hic illis temporibus honoris titulus habebatur mundo, ac honorificentius licuisset compellasse, cum hac ipsa appellatione mundo essent ludibrio. A Nazareth, Galilæe ciuitate, potest aliquid boni esse, querit Nathanael. Sic & Nicodemo obieciébāt quasi ignominiosum? Nunquid & tu Galilæus es. Hos deinde & alij sequuti sunt, anteq; omnes perfidus Iulianus Apostata, qui Christū, quem sceleratē negauerat tyrannus, ignominia causa, Galilæum appellabat. Ne ergo hoc quasi ignominioso nomine quis scandalizetur, etiam Angeli Apostolos compellant Galilæos, perinde ac si dicerēt: Mundus quidem hoc opprobrio vobis fert nomen, sed ne propterea pusillanimes efficiamini, nolite erubescere: ecce enim Iesus ille, qui & ipse hac causa Galilæus nuncupatus est, videntibus vobis sursum cælos ascendit. Si huic ignominiosa hæc (vt impij iudicant) compellatio nihil obfuit: nec vobis incommodabit. Nihil interest, siue Iudæa siue Galilæa, India, vel Aetiopia, Roma, an Ierosolyma oriundi sitis. Non illi generis nobilitas in terris necessaria est, cui cælum vltro apertum est. Sinite ergo suo mundum more loqui: dum vult conuitijs impetatur, exprobrat, rideat: hæc vestris spes firma inhereat animis,

mis,

mis, quod Iesus, à quo nomē ducius, in cœlis sedens vi-
 uit, & super omnia regnat. Ecce hæc prima quoq; cōpel-
 latione sua nos docet Angeli. Addit preterea: Quid sta-
 tis aspicientes in cœlū? Quæ & ipsa permulta in se cōpre-
 hēdunt. Primo sic explicari possunt: Quid stātes hoc fa-
 ctū admiramini? An non futurū hoc prædixit? Visuros Ioan. 6.
 vos filiū hominis ascendentē ubi erat prius: An nō & in
 cocna sapius repetitis verbis dixit: Quia vado ad patrē? Ioan. 14.
 An non & resurrectionis suæ tempore dixit Magdalene:
 Ascendo ad patrē meū, & patrem vestrum? Nunquid & Ioan. 20.
 alia in ipso considerastis diuinitatis suæ opera: multa illa
 & magna miracula? Nūquid ipsi vos filium eū Dei viui Matt. 16.
 confessi estis? Deniq; nūquid patris Dei de eo testimo- Matth. 17
 niū audiistis? Hic est fili⁹ meus dilectus? Quod si ho-
 mo ille tātūm, esset hoc quod vidistis dignū admiratione
 omniū. At quid Deus, quid admiramini hæc vos vidisse
 in Deo? Deinde: Quid admiramini aspicientes in cœlū?
 Rectē quidē cœlos suspicitis, nimirū verā patriā vestrā:
 hæctenus nunquā est auditū, hominē propria virtute a-
 scendisse cœlos. Iacob quidem angelos non homines a-
 scendētes descendētes vidit, Tum etiā Enoch raptus le- Gene. 26.
 gitur, sed quō vectus adhuc propriē ignoratur. Sed & Gen. 5.
 Eliā raptū legimus. Verū vt id faceret, igneo vsus est cur-
 ru. Quanquam nec ipse in cœlos sed in aëra aut quem- 4. Reg. 2.
 cūq; à Deo in hoc præparatū locū assumptus est. Ne- Ioan. 3.
 mo enim ante Christū ascendit. Nemo, inquit, ascendit
 in cœlū, nisi qui descendit de cœlo. Hic viā preparauit,
 & vt in summa dicā, vsq; ad illud tēpus nulli patebat cœ-
 li aditus. At nūc reſeratū illud esse hoibus quis miratur?
 Si descēdere potuit filius Dei, et ascēdere cum ipso pote-
 rūt hoies. Quemadmodū enim impossibile atq; incredi-
 bile videbatur prioribus seculis vllū posse cœlos ascē-
 dere hominem: ita etiam Dei filiū descēdere fuerat in-
 credibile. Sed hoc factū esse nemo dubitat: & illud ergo
 fieri potest, Quid admiramini. Tercio, nō Prophetas, qui Psal. 109.
 hanc ascensionem prædicere legistis? Quid ergo admira-
 mini? Admirentur, qui Prophetas ignorāt, Gētes. Admi-
 rentur qui Prophetis fidē denegant, Iudæi. Vos qui hæc
 nouistis & creditis dedecet isthæc admiratio: decet ve-
 rō exultatio, & gratiarū actio; imò verò manibus plau-
 dite,

H

dite,

- Pfal. 46.** dite, vt Psalmista monet: Quia magnus & excelsus Dominus, Rex magnus super omnē terram. Quarto, Quid vltra quæritis, quid vultis? An nō ad confirmandā eam, quæ in vobis est, fidem, hæc ita vidisse sufficit? Quod firmitus signum quæritis? Iam ante se Dominum terræ, maris, ventorumq; demonstrauit: nūc quod vidistis, seipsum & cæli aërisq; ostendit Dominum. Quid ergo statis? Quid admiramini? Non nunc standum, non hæsitandum est, sed indubitato credendū est, Christo sequendum est vtut hic mundus obganniat. Tertio deinde subiungunt Angeli: Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælum. Ecce, hæc tandem verè huic festiuitati conueniunt. Hic ipse qui ascēdit, designatur. Hic Iesus, inquit. Et hæc quod subdit, ascētio ipsa est: Assumptus est. Et quid est, Hic Iesus, non alius? Qui descendit, ipse est qui & ascendit. Cum esset in forma Dei non rapinā arbitratus est esse se æqualem Deo, sed formam serui accipiens in similitudinem hominum factus est, &c. Quomodo ascendit? Deus exaltauit illum, & dedit illi nomē quod est super omne nomen. Hic ergo Iesus, non alius. Atq; hæc tibi signa quicunq; Christum profiteris. Hic ille lapis quem reprobauerunt ædificantes, qui & in caput factus est anguli. Hic est, quem constituit Deus iudicem viuorum atq; mortuorum. Huic testimoniū perhibent omnes Prophetæ, remissionē peccatorum accipere per nomen eius quotquot credunt in eum. Hęc ergo tertio annunciant Angeli. Postremo & reuersurum prædicant: id quod aptè & necessario additū est. Ipsum enim factum hoc ornat, veramq; consolationem affert. Alioqui enim recessisse eum omnino relictis nobis cogitassēmus. Minimè, inquit: Iterum veniet. Ad quid verò veniet? Audi ipsum qui veniet: Iterum veniam & accipiam vos ad meipsum, vt vbi ego sum & vos sitis. Hoc enim illud est, quod passione sua nobis meruit: Pater, ait, volo, vt vbi ego sum, illic & ipsi sint quos dedisti mihi. Hęc ergo toti mūdo prædixerunt & annunciauerunt angeli, ne quis impatienter ferat, sed cū magna fiducia hæc futura speret & expectet. Quin etiā impios hoc dicto terruerunt. Nam & his Christus nō seruator, sed arbiter veniet. Quibus signatè dicitur: Sic veniet.
- Tunc

Marc. 16. **V**Nicum atq; adeò minutum in hoc Euangelio, & ip-
sum in fine est verbum, quo causa & origo huius
tantę solēnitatis innuitur: Dominus Iesus, ait Mar-
cus Euangelista, postquā locutus est eis, assumptus est in
cœlum, & sedet à dextris Dei. Hoc, inquā, verbo causa
docetur, quā hunc diem solennē agimus. Præclarū sanē
verbum, quod qui diligentius considerat, non habebit
cur postpositis omnibus alijs, hunc festum diem pera-
gamus, miretur. De sola enim ascensione & loquimur, &
canimus, & prædicamus hodie. Quin nec his contenti, e-
tiam externis quibusdam, quantum licet, cæremonijs ip-
sum factum omnium oculis exponimus. Quæ qui non
intelligit, certē admirabitur. At nobis non licet ignorare,
permultum in re esse nostra Christum dominum cœlos
ascendisse. Philosophorum alij de naturis rerum scripse-
runt, naturam & effectus singulorum demonstrantes: alij
magno labore magnaquę industria, quæ præter naturā
in huius mundi theatro facta sunt perquisierunt, & pro-
diderunt literis. At sacra scriptura maxima habet mira-
cula, eaquę optima fide prodidit. Nihil tamen in omni-
bus voluminibus eius perinde nouū, insuetū, miraculo-
sum: nihil etiam æquē magnum & excellens, atq; isthæc
Marci verba, inuenitur: nepe quibus Christū assumptū
esse in cœlum & à dextris Dei sedere testatur. Nō huic
simile quid vlla alicubi tradit historia, vnū creaturarum
omnium iam inde ab origine rerū existentium superat po-
tentiam: à seculo nō est auditū tale quid: omniū istud mi-
raculorum est miraculū. An nō hæc aspicere, an non tur-
matim accurrere, de his loqui atq; meditari summa volu-
ptas est: maximē cū non possumus ignorare tot attestati-
bus scripturæ eloquijs quā spem futurę adferat vitę? Nō
hac parte dormitauerunt qui ante nos fuerunt Patres.
Quot enim & quantæ pietatis sermones, cationes, medi-
tationes, precesquę in hanc solennitatem composuere, in
eaquę vli sunt? Nam & nunc legentibus, audientibus,
atque considerantibus nobis, maximam consolationem
adferunt. Id quod non obscurē ostendit, & ipsis ingen-
tem spem hoc Christi factum attulisse. Tum etiam cere-
moniæ docent, quā laborauerint eadem omnibus in-
culcare, pueris atque rudibus. Propterea enim nō solum
verbis

verbis sed externis etiam vti sunt ritibus. Hinc hodierna processio, hinc etiam quod alicubi quomodo ascenderit Christus representatur, est. Nostro quidem seculo nec lusus & ioculatoria iudicantur. Sed haud dubiè tantum proderunt tamen iuuentuti, quantum ob oculos quædam depicta & inculcata fere, unde parum admodum pietatis, nullus verò Dei timor, imò certè omnis pertinacia, omnisque leuitas addiscitur. Non est præter morem, credite, nec verò lusus aut iocus æstimandus est, quod verbo Dei nonnulla coniunguntur alia, quibus simplices ad iustitiæ & timoris Dei perseverantiam attrahantur. Tentemus licet omnia, adhuc tamen vix in officio suo iuuentus retinebitur. Nemo erit suo qui sermone apud omnes efficiat omnia. Nam vel luce hac clarius est, vulgus hominum, sublatis è medio ceremonijs, nec verbi prædicationem magni facere. Infirmitatem, fratres, habenda est etiam cura. Qua ratione simplicibus, rudibus, ac iuuentuti subueniri possit cogitandum est. Quod si tibi lectio, aut auditus sermo sufficit, sunt alij quibus in negotio salutis non solum verbis, verum etiam figuris quibusdam externis consulendum est: quin nec sic quibusdam feriè inculcari possunt. Et hæc ideo dixisse me volo intelligi, vt veterum consuetudinem videamus, qui si quando ad fidei aliquem articulum ventum esset, hunc accuratè acquisiteque scrutabantur, sibi que infigebant altissimè. Iam verò in fidei articulis præcipuis hæc est ascensio. Eo igitur maior adhibenda est diligentia, vt omnibus inculcetur, ab omnibus & credatur & perfectè intelligatur. Quo enim perfectius intelligitur, eo maior inde consolatio percipitur: imò vbi non intelligitur, periculum est, ne in ipsum impingatur. Cuius sane rei indicium est, quod nostro seculo sint, qui Christum corporaliter & substantialiter inesse sacramento altaris, minimè concedant. Equidem hi magnam erroris sui partem ex huius articuli deprauato intellectu concepere. Christus, inquit, ascendit ad cælos & sedet a dextris Dei, non igitur in Sacramento hoc est. Vnde verò eiusmodi argumenta, nisi ex carnali intellectu quodam, cum minimè quomodo cælos ascenderit Christus intelligant? Fusius ergo alio-

quanto de hoc me articulo dicere oportet, vt vulgus eo rectius agnoscat, quantum nostra in hoc articulo intersit, altiusque reposito vtantur melius. Primo igitur quod Marcus ait, assumptum esse Christum: non intelligendum est, quasi non propria ascenderit virtute, sed alterius auxilio vsus sit. Longissime differt Christi assumptio, ab Enoch, Eliæ, Pauli, nostraque raptura, De

Gen. 5. Enoch dicit scriptura: quia transtulit eum Dominus. Eliæ

4. Reg. 2. currus igneus & equi ignei tulerunt. Paulus raptus est.

2. Cor. 12. Lazarus ab Angelis in sinum Abrahæ portatus est. Luc.

Ioan. 14. 16. Apostolis Christus ait: Veniam, & accipiam vos

1. Thef. 4. ad meipsum. De nobis Paulus loquitur: Nos, inquit, qui

viuimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam Christo in aëra. Et vt in summa dicam: quisquis nostrum cœlos desiderat ingredi, alieno eget adiumento. Solus Christus sua virtute cœlos ingressus est. Licet enim Marcus non ita clarè id exprimat: alibi tamen demonstratur apertius. vt cum Christus

Ioan. 20. ipse ait: Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum.

Ioan. 16. Et: Exiui à patre & veni in mundum: iterum relinquo

mundum, & vado ad patrem. Hoc igitur fundamentum nostrum est, Christum propria virtute ascendisse. Neque enim quicquam aut exiguum spei adferret, si ad hoc angelis, nubibus aut curru vsus fuisset necessario, vt Elias & alij fecere. At quod propria sua virtute & potentia ascendit, plenum spei & consolationis est. Etenim homine, quem assumpsit, præstantiorem esse firmissimè cõfirmat: imò & maius quid, quàm vel Enoch, vel Elias, vel Paulus, vel omnes posse: quin ipsum Dei certissimum sit filium conuincit. Age ergo confidentius in ipsum muniti, minusque hæsitare oportet, quod nos quoque Deo in cœlesti & sempiterno regno possit offerre. Ecce hæc omnia comprehendimus, cum dicimus: Ascendit ad cœlos. Non autem assumptus, subiectus, aut raptus est: illud enim minus satisfaceret nobis, possemusque non maiorem Enoch vel Eliæ, aut Paulo cõfirmare Christum. Sed quæ nobis ex eo commoditas, si nec præstantior nec maioris virtutis est Christus? Quomodo ipse egens auxilio, nos ad cœlos posset inferre? Omnis sanè & spes & fides nostra vana esset. Non igitur

gitur illud solum considerandum est, quod in Marco legimus, Assumptus est; verum illud etiam quod Christus ipse ait: Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum. Quod enim illic deest, hic suppletur. Vtrunque tamen à vero non abest. Secundum humanitatem enim assumptus est, & secundum diuinitatem ascendit. Est ergo primum hoc quod in ascensione considerandum est: fundamentum, inquam, est, in quod cætera extruuntur omnia. Deinde etiam illæ dictiones, ascendit, & sedet: communi nō sunt intelligenda significatione. Nobis enim, ascendere, pro suæ significationis impositione, est motus localis. Vt si dicerem: Cæsar Colonia Spiram ascendit, hoc dico, quod Cæsar illum inferiorem locum reliquit, & peruenit in superiorem. Simul enim vtroque esse non potest: & si Spiræ esse voluerit, Coloniā relinquat necesse est. Non ita Christi ascensio intelligenda est. Quanquam enim è cælo venit, non tamen propterea cælum reliquit. Nam & in terris cum esset, in cælis tamen esse se palam asseruit. Nemo, inquit, ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, filius hominis qui est in cælo. Ecce in terra hæc loquitur, & qui loquebatur, in cælis esse se testabatur. Eadem ratione cælos ascendit, non tamen ideo terram reliquit, imò cum iam ascenderet, ad discipulos ait: Ecce vobiscum sum vsque ad consummationem seculi. Non eget motu, quemadmodum nos, qui Deus est. Vbiq̃ enim præsens est, vt in Ieremia testatur. Sed & cælum illi sedes est, & terra scabellum pedum eius. Et hic aduerte. Non dicit: Pars cæli mihi sedes est, & pars terræ: sed vbicumque cælum est, ibi mihi sedes: vbicumque terra est, pedum meorum scabellum est. Hinc est quod Dauid ait: Si ascendero in cælum tu illic es: si descendero ad infernum ades. Hinc & Paulus ait, Deum non longe esse ab vnoquoq; nostrum. In ipso enim viuimus & mouemur, & sumus. Iam verò supra priore parte dictum est: Christum non solum hominē, sed & Deū esse. Et ipsum quidē magnificē declarauit, cum cælos ascendit. Cum ergo Deus ipse est, certē non eo modo cælos ascendit, vt amplius in terra nō esset. Quomodo prius è cælo descenderit cogita, & qua ratione nunc sit in cælis

Marc. 16.

Ioan. 20.

Ioan. 3.

Matth. 28

Ierem. 23.

Isaia. 66.

Psal. 138.

Acto. 18.

- Ioan. 16** lis, intelliges. Testatur ipse in scripturis exiuisse se à
Ioan. 1. cœlo in mundum : non quidem eo sensu , quasi antea
 non fuisset in terra . Nam Ioannes aperte ait: In mundo
 erat , & mundus per ipsum factus est , & mundus eum
 non cognouit. Ita nunc quoque mundum reliquit : non
 ut in mundo non sit, sed quod mundo visibilem præsen-
 tiam suam subtraxerit. Quemadmodum ergo introitus
 illius in mundum aliud nihil erat , quàm quod visibilem
 se exhibebat , qui prius etiam inuisibili quodam mo-
 do in terris erat : ita recessus eius è mundo aliud nihil
 est, quàm quod visibilem præsentiam mundo subtraxit,
 licet nihilominus in mundo sit atque permaneat , ipsum
 mundum regat atque conseruet , quemadmodum ab
 initio fecit . Et quemadmodum descensio eius è cœlo
 aliud nihil est , quàm quod semetipsum exinaniuit :
 ita ascensio ipsius nihil aliud est , quàm quod deposita
 à se forma serui, omnipotentem se Deum ostendit, quas
 ab initio fuerat. Ascensio igitur Christi, secundum di-
 uinitatem, nihil præter glorificationem & clarificatio-
 nem ipsius est : secundum humanitatem verò nihil
 aliud , nisi quia & ipsa humanitas super omnes princi-
 patus , virtutes , potestatesque exaltata est , & pote-
Matt. 28. statem accepit in cœlo & in terra , adepta nomen quod
 est super omne nomen , ita ut etiam humanitati Christi
Phil. 2. Deo coniunctæ omne genu flectatur, cœlestium, terre-
 strium & infernorû . Ecce fratres quæ nobis mysteria vi-
 nico illo verbo manifestantur, quod dicimus, Ascendit.
 Idem de secunda parte licebit dicere, qua credentes con-
 fitemur: Sedet à dextris Dei . Nam hic cogitationes hu-
 manæ tacent omnes : minimè corporeus fingendus est
 Deus, qui vel sinistram vel dextram habeat, qui ipse sel-
 la sedens , Christum dextrum iuxta se habeat . Mini-
 mè, inquam , talis fingendus est Deus . Ipse enim spi-
 ritus est , corpus non habens , eoque nec sinistram nec
 dextram . Loquitur autem scriptura humano more de
Ioan. 4. Deo: non quia sit, sed quod tardiores & crassiores inge-
 nijs, nisi per res, quibus assueuimus, quæ quotidie vide-
 mus , audimus & tangimus , nihil de Deo intelligimus.
 Longè sanè alia res est in Deo, quod nos dicimus, Sede-
 re ad dextrâ. Illius enim sedere aliud nihil est, quàm Iu-
 dicem

dicem atque Dominum esse omnium, & hominum & creaturarum. Dextra eius nihil est, præter omnipotentiam suam. Sic enim scriptura ait: Nunquid dextera mea hæc fecit omnia? Et Dextera domini fecit virtutem, de-
 xtera domini exaltauit me. Et in cantico suo Maria: Fe-
 cit potentiam in brachio suo. Et ad Israëllem Dominus: In brachio extento educam vos. Quoquò igitur omni-
 potentia Dei sese extendit, eò etiam dexterea ipsius attingit. Si quando igitur dicimus: Christus à dextris Dei sedet, hoc volumus, quod Christus æqualis atque adeo eiusdem cum patre sit potentia, & usque ad fines regni Dei, Christi se protendat maiestas. Id ipsum verò & humanitati eius tribuitur, quæ diuinitati coniuncta, ubiq; regnat & dominatur, in cælo, & in terra, in mari, in morte, atque in inferno. Hoc ergo est sedere à dextris Dei. Vbi verò argumentum illorù: Christus sedet à dextris Dei, ergo in sacramento esse non possibile? Ecce quod nihil aliud sit quàm huius articuli deprauatus intellectus, ex sensu carnali procedens. Equidem contrarium asserens dico, ideo in sacramèto esse, quod à dextris sedet: nulla certior hac demonstratio inueniri facile poterit. Est enim dextera Dei, omnipotentia virtutis eius, quemadmodum supra dictum est. Si ergo etià secundū hominem Christus à dextris Dei sedet, utiq; in sacramento esse potest: imò nisi à dextris eo modo sederet, in sacramèto esse non posset, quemadmodum nos simul eodem tempore in multis locis esse non possumus. Ex his igitur, opinor, facile est videre quid sit, Christum ascendisse cælos, & quam illa res mortalibus spem adferat. Qui enim in corde suo credit, quod Christus ad cælos ascendit, & à dextris Dei sedet, uti dictum esse memini, hic sanè credit: primò, Christum verè esse Deum, qui propria virtute cælos penetrare potuit: secundò, datā illi potestatem esse in cælo & in terra, propterea quod à dextris Dei sedet: tertio, quod dominus sit omnium, eo quòd aër atque nubes suum obtulerunt officium: quarto, quod Redemptor ipse noster sit, quia naturam nostram secum ad cælos extulit: quinto, quod patronus, siue aduocatus & mediator noster sit apud patrem: propterea quod consummato sacrificio, introiuit in sancta sempiterna, non irra-
 Heb. 9.

- tionabilem sanguine, sed sanctæ passionis suæ merito:
 Postremo, quod & nos cœlos ingressuri simus, eò quod
 caput nostrum illuc introiuit, cœlum possidet. Ecce, om-
 nia hæc credimus, quia eadem sua Christus ascensione
 tanquam firmissima demonstratione confirmauit. Quid
 ergo hac fide homini Christiano posset obtingere iucun-
 dius? Aut in quo deficiet? Aut etiam quis lædet hæc om-
 nia credentem? Quid Paulum Apostolum tanta arma-
 uit confidentia in tot tantisque periculis gloriantem, nisi
- Rom. 8. quia verè dicere potuit: Deus pro nobis, quis contra
 nos? Christus qui iustificat nos, quis est qui condemnet?
 Christus qui interpellat pro nobis apud patrem, quis ac-
 cusabit? Vnde eidem Paulo spes tam certa, qua obfirmatus
2. Cor. 2. dicere ausus fuit: Scimus, quoniam si terrestris domus
 nostra huius habitationis dissoluatur quod ædificatio.
2. Tim. 4. nem ex Deo habeamus. Et iterum: Reposita est mihi co-
 rona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus iustus iudex.
- Isa. 64. Et cum Isaia: Non oculus vidit, nec auris audiuit, nec
 in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligen-
 tibus se. Vnde inquam, Paulo fiducia tanta, nisi quod di-
 cere potuit: D E V S qui diues est in misericordia, con-
 resuscitauit nos Christo, & communicauit, & confedere
 fecit in cœlestibus? Quid desiderium illud eius morien-
 di, imò etiam pro Christi nomine patiendi excitauit in
 ipso, nisi quia dicere potuit: Mihi viuere Christus est,
 & mori lucrum? Et iterum: Si compatimur, simul etiam
 cum ipso viuemus? Vide ergo quantus bonorum cumu-
 lus, ex hoc Christi ascensionis articulo confertur. Neq;
 enim posse fieri arbitror, vt vlla in hoc toto orbe res cre-
 dentem possit sollicitare aut terrere, qui verè & ex ani-
 mo dicere possit: Credo Christum Iesum ascendisse ad
 cœlos, & ad dextram Dei sedere. Sanè non causa vel
 occasione spei, sed hoc tantum deficiamus, quod bonum
 oblatum non curamus, non querimus, non considera-
 mus. Ecce igitur explicatum vobis de Christi ascen-
 sione articulum, quis eius fructus sit, atque sperari etiam
 num possit. Hic iam, primum requiritur fides, sed non
 sola: quin exemplum nobis Christi erit Ascensio. Queris
 Quomodo? Si cum Christo cœlos ascendere delectat, vt
 nosmet preparemus sicut & Christus præparauit se, ne-
 cesse

cessu est. Hanc ob rem præsens intueri Euangeliū, quid
 Christus prius quàm cœlos ascēderet, in terris fecit, con-
 sidera: qua ille via in gloriam & regnum suum peruene-
 rit diligenter examina. Primo igitur Lucas testatur, di-
 cens: Cœpit Iesus facere & docere. Idque ipse Christus Act. 1.
 vult, cū ait: Pater, manifestaui nomen tuum hominibus. Ioan. 7.
 Ego te clarificaui super terram: opus consummaui, quod
 dedisti mihi vt faciam. Ecce hic quomodo primum itine-
 ri cœlum versus tu tuaque disponenda sunt. Si cū Chri-
 sto ascendere cupis, ante omnia des operam, vt opus Dei
 consummes, in eoque ad finem vsque perseueres. Et huc Luc. 14.
 respicit, quod Christus discipulos suos in Bethaniam, id
 est, in domum obedientiæ eduxit. Hinc cœlos conscen-
 dere decet. Et hic sanè mox insufficientia nostra sese ape-
 rit. Omnes quidem cœlos ascendere delectat, sed nemo
 voluntatem Dei implere laborat, à peccatis exurgere ne-
 mo curat. Sed quid Christus ait? Nō omnis qui dicit mi-
 hi: Domine domine intrabit in regnū cœlorum: sed qui Matt. 7.
 facit voluntatem patris mei, qui in cœlis est, ipse in-
 trabit in regnum cœlorum. Sit ergo hoc primum. Dein-
 idem Euangelium testatur Christum passum esse, crucem
 baiulasse, in cruce denique mortuū esse. Dissuadere hoc Matt. 16.
 ne faceret, Petrus voluit: sed audit, Vade retro Satana:
 scandalum mihi es, non sapis ea quæ sunt Dei. Et hoc se-
 cundum. Si cum Christo patimur, & conregnabimus. 2. Cor. 11.
 Qui non tollit crucem suam & sequitur Christū, ad glo- Matt. 10.
 riam eius non perueniet, imò nec dignus est Christo do-
 mino. Vos estis qui mecum permanistis in tentationi- Luc. 21.
 bus meis, ideo vado disponere vobis locum in regno
 meo, ad discipulos loquens ait. Tertio, & si Christus pa-
 tris voluntatem impleuisset, tum etiam crucis ignomi-
 niam, ac mortem perpeffus fuisset, eoque de sua certus
 esset gloria: tamen expetit eam dicens: Pater, venit ho- Ioan. 17.
 ra, clarifica filium tuum. Ergo igitur & nobis precan-
 dum est: Pater libera nos à malo: Et, Adueniat regnum Matt. 6.
 tuum. Id ergo rursus nostram arguit negligentiam, qui
 tam certò nobis pollicemur cœlum, vt nec orandum
 propterea arbitremur, non ignoremus licet Christum, vt
 clarificaretur à patre petiisse. Quarto, cum discipulis
 suis conuescens discubuit, antequam ascenderet. Et
 quid,

- Act. 1.** quid, nisi fraternam charitatem commendare voluit? O commodum compendium cœli ardua petenti, qui se in in fraternâ dilectionis atque misericordiæ operibus studiosum exhibuit. Facite, inquit Christus, vobis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis, recipiant
- Luc. 16.** vos in æterna tabernacula. Qui seminat in benedictionibus, inquit Paulus, de benedictionibus & metet. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Quicumque Christum in membris suis pauperibus non agnoscit, eosq; nec curat, nec solatur, nunquam cœli ingredietur limen, sed cum impijs omnibus in ignem detrudetur æternum. Atque hac causa discipulos suos in montem Oliueti eduxit Christus, & de monte ipso cœlos ascendit. Nimirum oleo admoneretur dilectionis & misericordiæ, qua ipse in finem vsque dilexit suos, quos in mundo dilexit: essetq; illis ob oculos positum quod imitarentur exemplum. Vnum adhuc restat, quod Luca teste recedens discipulis suis mandauit. Nemp̃ ab Ierosolymis ne discederēt, sed expectarent promissum patris. Idipsum nobis quoq; dictum esse arbitramur, qui si in hac vita Spiritum sanctum inhabitatorem mentis habere volumus; si cū Christo sursum ascendere cupimus, in Catholica sanctaque Christianorum Ecclesia perseuerandum est. Extra hanc enim salus non est, nullaq; cœli semita est. Nemo ascendit in cœlū præter Christū. Christus verò eiusque Ecclesia vnum corpus sunt. Quicumque ergo vel minimum in hoc corpore membrum est, sine dubio ad cœlos perueniet. At si quis ex hoc ipso corpore defecerit, nunquam ad cœli ianuam perueniet. Ex his iam considera quæ eorum sit dementia, qui se vltro ab Ecclesia diuidunt, propterea quod nonnullam in ea Zizaniā considerant. In operibus, in doctrina, hypocrisis in diuinis officijs, ceremoniarū abusus, vitæ impietatis, infœlix illud lolium sunt, quod totum percrescēs agrum operuit. Sed quid nobis faciendum est? Vna vice si mul extirpari nequit. Age igitur, quod potes præsta: quod reliquum erit sine ad messem vsque crescat, ne propter ea ipsum agrum deferas: vt bonum semen inseras incumbes, ad Dominum querelam tuam effunde. Dic cum Apostolis: Domine, nunquid in tempore isto restitues regnum Israël?

Israhel?

Israël? Illi quidem ex ignorantia isthæc quærebant, at nobis optima eadem fide licebit dicere. Non enim ignoramus hanc ab initio voluntatem Dei fuisse, omnia instaurare: imò id iam olim fecisse nouimus. Primo enim Angelorum numerum compleuit. Tum etiam ita in terris regnum Dei disposuit, ut in omni loco Deus honorificaretur. Sed labefactum est nunc: eo igitur ardentius orandus est Christus, ut restituat. Hæc ergo illa ipsa sunt, circa quæ piorum mentes hodie occupantur. Gratia Dei nobiscum, Amen.

S E R M O D E C I M V S.

Cum Euangelio hodierno, in quo Marcus honorificæ ascensionis Christi, licet succinctè meminit, simul etiam Epistolæ loco nobis lectum est hodie, quid Lucas de eadem perscripsit. His deinde eiusmodi Ecclesiæ orationem addit, dicens: Concede quæsumus omnipotens Deus, ut qui hodierna die vnigenitum tuum redemptorem nostrum ad cælos ascendisse credimus: ipsi quoque mente in cœlestibus habitemus. Hoc modo Ecclesiæ iuxta gloriosam atque triumphalem Domini ascensionem nos precari docet hodie. Si quis igitur hæc tria, Euangelum, Epistolam, & Ecclesiæ orationem simul coniunxerit: hic sanè quod hodie meditetur & faciat, habebit abundè, vtrunque magno suo commodo. Neque verò lætius iucundiusq; nihil cogitare possumus, quam Christum ascendisse ad cælos, & ad dextram sedere Dei patris. Tum nec vtilius quicquam precari possumus, nisi ut & nos mente atque affectu in cœlis habitemus, dum mortali hoc corpore induti, necessario hic in terris circumagimur. Testantur Esra & Nehemias magno olim desiderio Iudæorum gentem, quæ aliquandiu in Baby-
A. 1.

lonica captiuitate tenebatur, erga terrenum Ierusalem, patriam nimirum suam, affectum fuisse, & tandem manumissos ingenti pietate ac turmatim eandem repetisse, ibi multa instaurasse, quæ ad gloriam illius vrbis pertinere videbantur, nec quicquam ita primùm habuisse: quanto magis igitur nos decet circa cœlestem Ierusalem affici, præcipuè verò & maximè hac die. Illuc enim hæc solennitas quasi digito monstrans respicere monet. Quin etiam propterea visibilis atq; oculis suorum conspicuus
cælos

- Act. 1.** cœlos ascendit, ut quod animi dirigendi deinceps essent, intelligerent. Et ipsi quidem stantes in cœlum conuersis oculis aspiciebant, periuicundum spectaculum, sed non diuturnum contuebantur. Nubes enim eum suscepit ab oculis eorum. Corporeis ad cœlum suspicere oculis, nihil aut parū ad rē facit: sed animum cogitationesque cœlis inferre, hoc tandem utile est, consolatur, desiderium excitat, à terrenis omnibus abstrahit. Id quod Paulus docens ait: Si cum Christo surrexistis, quæ sursum sunt quærite, ubi **CHRISTVS** est in dextra Dei sedens. Idem & Ecclesia precari hodie docet, nec immerito. Vbi enim thesaurus noster est, ibi est & cor nostrum: ubi caput, eò suspirant & reliqua membra. Sed hoc præstare precibus à Deo obtinendū erit. Corpus enim quod corrumpitur, aggrauat animam deprimiq; sensus: eoq; cœlesti nobis auxilio opus est, sine quo nunquam à terrenis his auellimur. Trahe me post te (alibi dilecta diligensq; anima loquitur) curremus in odore vnguentorum tuorum. Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam? Dauid ait: Vnam petij à domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo domini omnibus diebus vitæ meæ. Quā dilecta tabernacula tua domine, Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atria domini. Id ipsum ergo, animis in cœlestibus habitare est. Dauid verò apud Deum, ut id posset, exorauit. Vnde ipsum sequamur æquissimum est. Sitque hoc in genere dictum, ut quid hodie factū opus sit, intelligat omnes. Prudentibus quidem hæc dixisse me sufficeret, sed necesse est fusiùs Christi ascensionem pertractem, atque veluti coloribus suis depingam, ut simplices eo studiosius hodie pietati incumbant, festamq; diē hanc, ut æquū est, sanctius peragant. Est enim in præcipuis anni festiuitatibus hæc cœlebris, & fidei articulus est Christi ascensio, & eiusmodi planè, qui si iusta consideratione examinatur, permultum consolationis et spei adferat. Aliquid ergo ea de re dicendum mihi est. Nam & superioribus annis, ut æquum erat, nōnihil in eadem materia laboraui. Vtinam hunc ipsum aliosque fidei nostrę Articulos sæpius ac maiori diligentia meditaremur. Essent enim vita moresque nostri magis pij, & Christianæ puritati coniunctiores, quā

quàm nunc sunt. Sed hæc missa facio, & quid de ascensione Christi sentiendum sit, peruestigabo. Sic Marcus habet: Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. Hic fidei ille articulus. Christus est qui ascendit, & ipse quidem solus potuit. Qui descendit, inquit Paulus, ipse est qui & ascendit. Nemo ascendit ad cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis qui est in cœlo, ipso teste qui ascendit. Fuerunt quidã qui idem conati sunt, sed infelicissimè hæc illis alea cecidit, grauius lapsi, terribiliusq; præcipitati. Angelus quidem è cœlo ad inferni abyssum, homo è paradyso in vallem lachrymarum. De solo Christo dici potest, extensis in cœlum ascendisse brachijs. In qua sanè ascensione tria consideranda sunt: nèpe, quò ascendit, & quare, tum etiã quo tempore. quorũ primum gloriam clarificationis Christi: secundũ, vtilitatẽ & fructus inde nascentes: tertium verò, qua ratione nos præparabimus ad cœlestem viam transeundam, docebit. Et hæc omnia diligenter indagationem requirunt. Quod ad primum, iam nunc audiuitis duobus, testantibus Euangelistis, quò ascenderit. Marcus enim assumptum esse commemorat. Lucas verò eleuatum esse, tum in Euangelio suo recessisse testatur. Vbiq; verò cœli fit mentio. Marcus etiam dextram Dei addit: id quod multo excellentius est, quàm cœlum. Paulus sanè multis in locis hæc omnia tradit, vt cùm ait: Deus exaltauit illum & donauit illi nomen quod est super omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium & infernorum. Ecce hoc est sedere à dextris Dei: exaltatum esse super omnia, nomen habere, quod sit super omne nomen, & in sua potentia cōtinere, quicquid in cœlo, in terra, & sub terram est, & quòd omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus in gloria Dei est patris. Idem in ea quam ad Ephesios scripsit Epistola, eadem ferè, licet verbis nõ nihil mutatis, asserit, dicens: Constituẽs eũ Deus ad dexteram in cœlestibus, supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur, non solum in hoc seculo, sed etiã in futuro, & omnia subiecit sub pedibus eius. Et ad Hebræos scribens ait: Sedet (Christus) ad dextram maiestatis

Marc. 16.

Eph. 4.

Ioan. 3.

Marc. 16.

Act. 1.

Luc. 24.

Phil. 2.

Eph. 1.

Heb. 1.

stat

statis in excelsis, tanto melior angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditavit. His alijsque id genus Scripturæ locis intelligere licet, quid significemus, cum dicimus: Christus sedet à dextris Dei. Complectitur enim in se summam atque omnipotentem Dei virtutem. A dextris enim sedere etiam apud homines locus honoratior est, sed apud Deum, est æquali diuinæ virtutis omnipotentia, imperio & regno præesse. Quid ergo honorificentius de Christo dici potest, nisi sedere eum à dextris Dei in cœlestibus? Quid iucundius nobis dici posset, quid obtingere lætius? Quod enim ille sedet sublimius, eo firmitior nostra fides est, eo spes atque fiducia nostra maior est, eo commodius & melius nobis auxilio esse potest, eo etiā audentius eum inuocamus: O Rex gloriæ, qui triūphator hodie super oēs cœlos ascendisti, ne derelinquas nos orphanos, sed mitte promissum patris in nos Spiritū veritatis. Est ergo hoc primū, quod in Christi hodie considerandum est Ascensione: nempe quod ad cœlos ascenderit, in quo glorificationis ipsius magnitudo commendatur. Deinde verò hoc etiam cogitandum est, cur ascenderit, id est, quis ascensionis eius fructus sit. Et huius rei duas rationes Apostolus tradit: Prima, ut adimpleret omnia. Altera ut appareret apud patrē pro nobis. His rebus Ascensio eius commodavit, imò etiamnum commodat. Primo, ut dictum est, adimpleuit omnia. Nam per hanc declaravit potestatem habere se omnium terræ, maris, omnium infirmitatum atque morborum, Spirituum nequam, nec horum solum, verum etiam aëris atque adeò ipsius cœli. Hoc sensu omnia adimpleuisse dicitur. Sed & hoc ostendit sua ascensione, quod credentibus velit possitque adesse simul omnibus. Si enim in terris hic hæsisset, vno tantū in loco videretur præsens. Quia verò cœlos ascendit, atque à dextris Dei sedet, vbique simul adest eadem vicinitate omnibus, & sic implet omnia. Præterea etiam alio sensu hoc potest intelligi. Priusquam cœlos ascendisset Dominus, terræ hic orbis mortalibus habitabatur tantum: nunc porrò fit, ut ipsum etiam cœlum impleatur hominibus. Estque hic primus Christi ascensionis fructus. Alter verò fructus est, quod apud patrem nos defendit, ipsumque pro nobis interpel-

Eph. 4.

terpel-

terpellat. Et hunc fructum idem ille Paulus docet, ostendens ascendentem Christum, summi sacerdotis verè impleuisse officium. Lege enim præceptum erat, vt summus sacerdos quotannis semel ipso nimirum expiationis festo sanctuarium siue sanctum sanctorum tabernaculi domus Dei, assumptis thuribulo, ac immolati vituli sanguine, Deum deprecaturus, intraret. Erantque hæc futurorum & verorum figura tantum. Paulus hæc sanè in Christum interpretari non veretur. Ipse enim est, qui ipsa sua ascensione perfectissimo modo adimpleuit. Intravit in sanctuarium templi sui, vt Paulus ait, in ipsum cælum, quasi templi Domini secretiorem locum. Et ipsum Apostolus confert cum Iudaico templo, quod ita ædificatum erat, vt diuideretur velo. Anteriore veli parte stabant altare, candelabrum, & mensa, & panes propositionum. Huc ergo quotidie sacerdotes intrabant sacrificaturi. In altera verò parte, quæ diuisa erat velo, arca Dei, & in ipsa, virga Aaron, & tabulæ Mosis & manna; supra arcam duo Cherubin extensis alis propitiatorium, quod in medio ipsorum erat, tegentes erant. Et huc nemini præter solum sacerdotem summum, nec semper, sed semel tantum quotannis introire licuit. Eodè modo Christi etiam diuiditur templum. Ecclesia enim Christianorum adhuc in terris militans prior pars templi est. Hic candelabrum, quod est Spiritus sanctus, cum septiformi munere. Hic mensa cum diuini verbi sacramentorumque panibus. Hic altare, in quo quotidie preces ac vota Deo offerimus. Altera templi pars ipsum cælum est. Illic arca Dei, duo Cherubin, & propitiatorium, imò omnia quæcunque Deus arca propitiatorio, & Cherubin significare voluit. Sed nondum nobis illuc intrare licet, velum obest. Oportet prius corpus hoc corruptibile induere incorruptionem. Christus penetrauit, eamque tèpli sui partem introiit, adferens secum in conspectu Dei optimū tymiama, preciosas thurificationes, nimirum preces & gemitus, quos nostri causa in terris Dei obtulit. Tum etiam sanctum, magnique pretij sanguinem sacrificij sui assumpsit, hoc est, totam passionem suam patris præsentauit oculis. Inque infallibile huius rei signum, in ipso etiam iam glorificato corpore clauorum fixuras & crucis obtinuit,

Leuit. 16.

Heb. 9.

Isai. 11.

1. Cor. 15.

- Heb. 9. nuit, vt passionis meritiq; sui sempiterni, nunquam delendum essent memoriale. Et hoc Paulus vult, cū ait: Nō in manufacta sancta Iesus introijt, sed in ipsum cœlum, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis. Et quid vel desiderare vel optare magis consolatorium possimus? Quid timebimus, quibus tam potens, tam acceptus coram Deo patronus adstat? Quanta verò incunditate hac de re Paulus Apostolus loquitur? Habentes ergo talem Pontificem, inquit, qui penetrauit cœlos, Iesum filium Dei, teneamus spei nostræ confessionem. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ eius, vt misericordiam consequamur & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Et deinde adhuc clarius: Habentes ergo fiduciā in introitu sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit nobis viam nouam & viuentem, per velamen, id est, carnem suam: & sacerdotem magnum super domum Dei, accedamus cū verò corde in plenitudine fidei &c. id ipsum etiā Ecclesia vult, cū Psalmistæ nos verbis hortatur, dicens: Omnes gentes plaudite manibus, iubilate Deo in voce exultationis. Est ergo hoc secundum, quod piè nunc cōsiderare licet. Iā verò quod restat tertū explicemus, nempe tempus, quo Christus cœlos ascendit. Illud verò ipse indicat, dicens: venit hora, clarifica filium tuum. Hæc verò in cœna nouissima iam trigésimum tertium agens annum, cum triennio prædicasset, ouemque perditā multo sudore requisierat, cum nouissimū, quod restabat opus aggredieretur, ipsam nimirū mortem propediè subiturus: hic tempus aduenerat, vt à patre Deo clarificaretur in terris, illic enim verè dicere potuit: Ego te, pater, clarificaui super terram: manifestaui nomen tuum hominibus: opus consummaui, quod dedisti mihi vt faciam. Et hoc nobis dictum arbitremur. Suo enim perfinito tempore cœlum petendum est. Potuisset quidem primo quoquo die cœlum repetere Christus, sed noluit, donec plenissimè opus suū exleret. In nostro numero inuenias, qui omnino cœlos ascendere, hoc est, mori & mundum etiā presente hora definita, relinquere nolint. Rursus videas alios cœlos petere, sed ante iustum tēpus, hoc est ipsi sibi cœlum promittunt priusquam opera Dei consummare incipiant. Sed frustra id tentant, sine

tem-

temporis respectu. Stulte brabeum postulant, antequam
in hoc stadio cursum complent. Paulus verò iustum diē
& ordinem obseruat. Bonum certamen certavi, inquit,
cursum consummaui, fidē seruauī. Hoc prius est, cui mox
addit: Reposita est mihi corona iustitiæ. Idem illud di-
scipulum suum erudiens docet: Labora, inquit, sicut bo-
nus miles Iesu. Nam qui certat in agone non coronabi-
tur, nisi legitimè certauerit. Simile quid & duobus illis
fratribus Christus loquitur: Nescitis, inquit, quid peti-
tis. Cælum ante tempus petitis. Potestis calicem bibere
quem ego bibiturus sum? Tum verò ascendere tempus
adest iustum, vbi Dei opus consummaueris. Tunc cer-
tam sperare licet salutem, vbi cum Christo dicere potes:
Sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio. Et: Non veni
ut faciam voluntatem meam, sed eius qui misit me patris.
Et iterum: Non mea sed tua voluntas fiat. Et cum David:
Viam mandatorum tuorum cucurri. Et cum Paulo: Ni-
hil subtraxi vtilium, quo annunciarē, & docerem, quæ
sit voluntas Dei. Et cum Martino: Domine, si adhuc sum
populo tuo necessarius, non recuso laborem, fiat volun-
tas tua. Hic, inquam, commodum & iustum tempus est
petendis cælis. Christus tandē nouissimò ascendit. Ascē-
dit quidem & prius, sed non in cælos, sed in montem v-
bi docebat, orabat & clarificabatur, & cruci affigebatur.
Hæc, inquam, omnia priusquam cælos ascenderet, fecit.
Id ipsum in nobis queritur, quemadmodum in alio quo-
dam sermone dixi fufius. Et hæc illa sunt, quæ digna con-
sideratione hodie pensanda sunt. Nempe quàm ille in
Ascensione sua clarificatus sit: quæ vtilitas, qui nobis il-
lius fructus proderint, & quomodo nos tandem aliquan-
do illuc vbi Christus est in gloria Dei sedens, per-
uenire possimus. Id ipsum iam considerare, est
hanc festiuitatem digna pietate celebra-
re. Gratia Dei cum omnibus
nobis, Amen.

1. Cor. 9.

2. Tim. 4.

2. Tim. 2.

Mat. 10.

Ioan. 15.

Ioan. 6.

Matt. 26.

Act. 20.

Col. 3.

I 2 IN